

ОДБРАНА

Година IX ■ Број 185 ■ 1. јун 2013. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

Вежба
AIR SOLUTION 2013

Интервју

Мирослав Јовановић
помоћник министра
за политику одбране

Снага
партнерства

ВОЈНИ МУЗЕЈ ВАС ПОЗИВА НА ДОНАЦИЈУ ПРЕДМЕТА!

Уколико имате старо хладно
или ватрено оружје, униформе,
одликовања, војне ознаке, фотографије,
или архивалије у вези са историјом наше војске,
позивамо вас да их донирате Војном музеју
ради обогаћивања збирки предмета
из наше славне прошлости

Сваком донацијом доприносите
војној традицији Српског народа

Контакт:

Тел.: 011/33-43-441

Факс 011/33-44-915

Email: vojnimuzej@mod.gov.rs

VIP KREDITNI PAKET

Ponudom specijalnih uslova kreditiranja zaposlenima u Ministarstvu odbrane Republike Srbije, Moskovska banka a.d. Beograd svrstala je Ministarstvo odbrane u red klijenata od posebnog značaja. Za sigurno rešenje nudimo Vam sigurno dinarsko zaduženje po nižim kamatnim stopama.

Vip uslove ostvarujete:

- bez uslova prenosa zarade
- bez depozita i učešća
- bez troškova podnošenja zahteva
- bez troškova godišnjeg održavanja kredita
- bez troškova prevremene otplate kredita

Vi birate:

- datum dospeća rate
- način otplate kredita

U PONUDI VIP PAKETA SU:

Dinarski refinansirajući kredit uz mogućnost dodatnog keša – smanjite svoje mesečne obaveze, spojite ih u jednu i ostvarite druge planove dodatnim kešom.

Kratkoročni keš kredit sa fiksnom kamatom – iskoristite popuste dok traju, na kratak rok raspodelite iznos kupovine na jednake mesečne rate.

Visa Classic kreditna kartica – stalni kredit u džepu, uz internacionalno korišćenje kartice, nudimo Vam:

- mogućnost refinansiranja drugih obaveza
- bez obračuna kamate u prvom mesecu
- plaćanje u zemlji i inostranstvu bez troškova
- uslugu Card alarma
- paket putnog i zdravstvenog osiguranja

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавчић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, потпуковник

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић, Славица Лужник

Новинари

Сања Анђелковић
Мирјана Боровина, потпоручница
Владимир Вјештић
Биљана Миљић

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,
др Славиша Влачић, Милосав Ц. Ђорђевић,
др Милан Мијалковски, мр Зоран Миладиновић,
др Миљан Милкић, Крсман Милошевић,
Никола Остојић, Никола Оташ, Александар
Радић, Влада Ристић, Иштван Пољанац,
Будимир М. Попадић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликковни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Стефана Савић (уредница),
Горан Станковић, Душка Стефановић,
Јово Мамула, Даримир Банда (фоторепортери)

Језички редактор

мр Наташа Николић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995
ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

Заједничка вежба

AIR SOLUTION 2013 са војним
ваздухопловством Румуније

Снимио Игор САЛИНГЕР

САДРЖАЈ

■ ДОГАЂАЈИ

- 6 **Сустрет министара одбране Србије и Русије
КУПОВИНА РУСКИХ АВИОНА
И РАДАРСКИХ СИСТЕМА**
- 8 **Сустрет министара Вучића и Вестервелера
ВИШЕ ИНВЕСТИЦИЈА У СРБИЈИ**
- 10 **Свечаности у ТРЗ „Чачак“
и Компанији „Слобода“
ЈАЧАЊЕ ОДБРАМБЕНИХ КАПАЦИТЕТА**
- 14 **Министар Вучић са припадницама Војске Србије
ВОЈНИЧКИ ПОЗИВ СВЕ ПОПУЛАРНИЈИ**
- 18 **Српски мировњаџи допутовали из Либана**

ПОНОСНИ НА РЕЗУЛТАТЕ

Остаје нам велико
животно и професио-
нално искуство, каже
командир пешадијског
вода Треће бригаде
поручник Далибор
Митровић

■ ИНТЕРВЈУ

- 20 **Мирослав Јовановић, помоћник министра
за политику одбране
СНАГА ПАРТНЕРСТВА**

■ ТЕМА

- 24 **Група Србија–НАТО за реформу одбране
ДОСТИЗАЊЕ ЦИЉЕВА ПАРТНЕРСТВА**

Специјални прилог
Одбрамбена индустрија Србије

У СУСРЕТ ЈУБИЛЕЈУ

■ ШКОЛСТВО

54 Високе студије безбедности и одбране РАЗМЕНА ИСКУСТАВА – ПОТЕНЦИЈАЛ ЗНАЊА

■ ПОВОДИ

58 Уз Дан мировних снага Уједињених нација – 29. мај

ПЛАВИ СТРОЈ МИРА

Током ове године Војска Србије ће у мултинационалне операције упутити два пута више војника него у претходних десет година заједно

64 Мисија свештеника у Војсци Србије ДА СТВАРАМО ЗАЈЕДНИЦУ

■ СПОРТ

68 Вишебој јединица специјалне намене БОРБЕ ЗА СЕКУНДЕ И КРУГОВЕ

■ КУЛТУРА

73 Изложба дела из колекције Ђуре Поповића у Дому војске у Београду ВРХ МОДЕРНЕ УМЕТНОСТИ

Реч уредника

Ускоро би требало да буде окончано питање куповине руских авиона и радарских система, изјавио је министар одбране Александар Вучић након састанка са руским министром одбране Сергејем Шојгуом у Москви. Борбени авиони МиГ 29 М2 куповали би се кроз робни кредит који би требало да одобри руска страна и који би се реализовао у три фазе до 2017. године, а Ваздухопловни завод „Мома Станојловић“ у Батајници био би оспособљен за ремонт.

То је добра вест за наше ваздухопловце и систем одбране јер је набавка нових борбених авиона један од приоритета у модернизацији војске.

Још две добре вести стижу из Чачка где су министар Вучић и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, заједно са амбасадором САД Мајклом Кирбијем, присуствовали примопредаји возила хамер које су донирале Сједињене Америчке Државе. У Компанији „Слобода“ присуствовали су пуштању у рад новоизграђеног погона за лабораторију артиљеријске муниције.

Добре вести требало би очекивати и са предстојећег Међународног сајма наоружања „Партнер 2013“ на коме ће се широком палетом производа представити предузећа домаће одбрамбене индустрије и низ домаћих и страних фирми. Домаћи произвођачи имају шта да понуде страном тржишту и ово је још једна прилика да представе своје производне програме.

Ова година је и јубиларна за нашу одбрамбену индустрију. Топовски плотуни су 1853. године огласили да је у *Тополивници* у Крагујевцу успешно изливено прво домаће оруђе, па се та година узима као почетак производње за војне потребе у Србији. Крагујевачка „Застава – оруђе“ обележиће шеснаест деценија постојања добрим пословним резултатима, јер је овај почетак године најбољи још од увођења санкција. У последњих пет година расте производње и пласман, а чак 95 одсто производа иде у извоз.

Ужички „Први партизан“ такође извози 95 одсто своје производње муниције, а прошлгодишњи приход од 60 милиона долара је рекордан. „Крушић“ из Ваљева планира овогодишњи извоз у више од 60 земаља света, освајање производње вођене противоклопне ракете „бумбар“, невођене ракете 128 милиметара „огањ“, модернизоване противоклопне вођене ракете „маљутка“ и унапређење средстава из минобацачког програма. У „Милану Благојевићу“ у Лучанима успелено је око 80 одсто капацитета, а 85 одсто производње иде у извоз. „Прва искра“ у Баричу је преоријентацијом на делаборацију минско-експлозивних средстава и прераду тако добијених експлозива до квалитета који одговарају међународним стандардима одабрала одржив модел успешног пословања. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Сусрет министара одбране Србије и Русије

Куповина руских авиона и радарских система

Ускоро би требало да буде окончано питање куповине руских авиона и радарских система, изјавио је министар одбране Александар Вучић након састанка са руским министром одбране Сергејем Шојгуом

Први потпредседник Владе и министар одбране Александар Вучић састао се 23. маја у Москви са министром одбране Руске Федерације Сергејем Шојгуом током Међународне конференције о европској безбедности.

Министри су разговарали о припреми споразума о сарадњи у области одбране, унапређењу војно-борбених система, о војно-техничкој, војно-образовној и војно-медицинској сарадњи, унапређењу деловања Регионалног цен-

ШОЈГУ У БЕОГРАДУ ПОЧЕТКОМ ОКТОБРА

Министар Шојгу је српској делегацији пожелио добродошлицу и потврдио свој долазак у Београд у октобру. Он је нагласио да ће у Србији боравити делегација Министарства одбране Руске Федерације како би прецизирали детаље око набавке ваздухоплова, радарских система и противавионског оружја за потребе Војске Србије.

Министри Вучић и Шојгу разговарали су и о склапању војно-техничког споразума који би требало да буде потписан када министар Шојгу дође у званичну посету Србији 1. и 2. октобра.

– Имамо заједничку историју, много тога смо преживели. Желимо да размотримо рокове за припрему два споразума, о војној и војнотехничкој сарадњи – рекао је министар Шојгу после састанка са министром Вучићем у Москви.

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА О ЕВРОПСКОЈ БЕЗБЕДНОСТИ

Министар Вучић учествовао је на Међународној конференцији о европској безбедности у Москви, током које се састао са државним секретаром у Министарству одбране Немачке, Кристијаном Шмитом, министром одбране Француске, Жан Ив Ле Дријаном, министром одбране Грчке Паносом Панајотопулосом, министром одбране Белорусије, Јуријем Жадобином и са државним секретаром у Министарству одбране Словеније, Зораном Клеменчичем.

тра у Нишу, као и заједничком улагању у наменску индустрију и наступу на трећим тржиштима.

– Потребно је да имамо већу размену између наше две војске – истакао је Вучић и захвалио Шојгуу на политичкој подршци коју Руска Федерација пружа у заштити територијалног интегритета Републике Србије.

– Покренули смо питање, које би ускоро могло да буде окончано, око снабдевања ваздухопловима тј. куповине ваздухоплова, противавионског оружја, радарских система за потребе боље оперативно-функционалне припремљености Војске Србије – рекао је Вучић након састанка са Шојгуом. Он је најавио долазак шесточлане екипе руских струњака у Србију која ће разговарати на техничком нивоу са домаћим стручњацима.

Вицепремијер Србије је рекао да очекује да процедура набавке борбених система почне у најскорије време. Борбени авиони МиГ 29 М2 куповали би се кроз робни кредит који би требало да одобри руска страна и који би се реализовао у три фазе до 2017. године, објаснио је Вучић.

– За нас је важно и да Ваздухопловни завод „Мома Станојловић“ у Батајници буде оспособљен за ремонт, јер се некада чека и година, две на резервне делове – рекао је Вучић. Према његовим речима, уколико буде добијена дозвола, Завод би могао да буде оспособљен за две године за ремонт авиона.

– Заједно са авионима набављали би се и резервни делови – рекао је Вучић.

За сусрет са Шојгуом који је трајао око 40 минута, два пута дуже од предвиђеног, Вучић је истакао да је био пријатељски и да му је било посебно задовољство што га је руски колега позвао да на ручку седи поред њега.

Другог дана посете Русији министар Вучић био је у Сочију, у делегацији Србије коју је предводио председник Томислав Николић на састанку са председником Русије Владимиром Путином, на коме је разматран широк круг актуелних питања сарадње Русије и Србије, билатерална политичка, привредна и војнотехничка сарадња. ■

Састанак министра Вучића и Панајотопулоса

7

На састанку првог потпредседника Владе и министра одбране Александра Вучића са министром одбране Грчке Паносом Панајотопулосом постигнута је пуна сагласност о свим кључним политичким питањима, као и даљем и бржем унапређењу економске сарадње двеју земаља.

Вучић је грчком колеги захвалио на подршци коју Грчка пружа очувању територијалног интегритета Србије али и подршци коју та земља пружа Србији на њеном европском путу.

Министар Панајотопулос је поздравио реформски курс Владе Србије као и резултате које Србија постиже на путу европских интеграција.

Вучић је изразио уверење да би сарадња између грчке и српске војске могла бити још боља, посебно у обучавању специјалних снага, у војно-образовном и војно-медицинском сегменту. Панајотопулос је нагласио да између Грчке и Србије нема отворених питања и да треба повећати број заједничких активности са Министарством одбране и Војском Србије.

Грчки министар је позвао Вучића да посети Атину и да се састане са највишим званичницима Грчке, што је Вучић и прихватио. ■

Сусрет министара Вучића и Вестервелеа

Више инвестиција у Србији

За нас је од пресудне важности напредак Србије и српске економије и више инвестиција у нашу земљу, оценио је министар Вучић на дочеку немачког министра Вестервелеа и изразио очекивање да ће Немачка, као најмоћније земље Европске уније, пружити подршку Србији

Први потпредседник Владе и министар одбране Александар Вучић дочекао је министра спољних послова Савезне Републике Немачке Гида Вестервелеа на аеродрому Београд, на почетку његове посете Србији 19. и 20. маја.

Министар Вучић је истакао да „зна шта ће бити захтеви Немачке“ и да ће Вестервелеа занимати пре свега шта је то што може да се уради поводом имплементације бриселског споразума и европског пута Србије. Осим одговора на та питања имамо наша питања која су за Србију и њене грађане најважнија.

– За нас је од пресудне важности напредак Србије и српске економије и више инвестиција у нашу земљу – оценио је министар Вучић, поручујући да се од Немачке, као најмоћније земље Европске уније, очекује већа подршка и помоћ развоју Србије.

– Нисмо тражили нити молили ни за датуме нити за споразуме, али зато ћемо молити и тражити од Немачке и Европске уније већу помоћ у развоју Србије и много више инвестиција – рекао је Вучић и додао да је то више пута већ пренео саговорницима из Немачке и Европске уније.

Према његовим речима Србија ће се отворити, направити прописе који ће привући више инвестиција и бити европски у сваком смислу. Он је изразио уверење да ће Немачка на том путу пружити помоћ нашој земљи.

Одговарајући на новинарска питања Вучић је рекао да је реалан, али и уверен да је Србија заслужила и да ће добити датум за почетак преговора о прикључењу Европској унији.

Говорећи о значају разговора у Србији, министар Вестервеле је оценио да је ово историјски тренутак за Србију и Немачка жели да да свој допринос да Србија сада донесе исправне одлуке у европском духу и у циљу бољег економског развоја обе земље.

– Ми смо дубоко уверени да је најбољи део наше будућности још пред нама и наше земље су европске и део су Европе, која је партнерство једнаких – истакао је немачки министар спољних послова, додајући да жели да да свој допринос да тешки и мукотрпни преговори, чији је врхунац склапање историјског споразума 19. априла, сада буду успешно окончани.

Вестервеле је изјавио да Немачка жели да Србија иде европским путем, изразивши уверење да је то интерес свих у Европи, али још више у интересу Србије и њених грађана. ■

Б. МИЉИЋ

Генерал Диковић на Конференцији начелника генералштабова балканских земаља

9

Начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић учествовао је на Седмој конференцији начелника генералштабова балканских земаља, која је одржана у Тирани. Конференцију је отворио начелник Генералштаба оружаних снага Албаније генерал-мајор Џемал Ђункши, а учесницима се обратио и председник Републике Албаније Бујар Нишани.

На овогодишњој конференцији разговарало се о проценама асиметричних претњи у региону и унапређењу међусобне војне сарадње земаља Балкана. Сагледање су могућности одржавања будућих заједничких активности, пре свега у областима војног образовања, заједничке обуке и међународних војних вежби.

Генерал Диковић водио је одвојене разговоре са генералом Ђункшијем, као и са начелником Генералштаба оружаних снага Бугарске генералом Симеоном Симеоним и замеником председавајућег Војног комитета НАТО генерал-потпуковником Валтером Гаскином.

Земље чланице Конференције начелника генералштабова балканских земаља су Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Грчка, Македонија, Румунија, Србија, Турска и Црна Гора, а као гости конференције у Тира-

ни учествовали су представници Војног комитета НАТО и Војног комитета Европске уније, као и заменици начелника генералштабова оружаних снага Хрватске и Словеније. ■

Састанак са делегацијом НАТО

У Министарству одбране одржан је састанак представника Министарства одбране и Војске Србије са делегацијом НАТО коју је предводио директор Сектора за сарадњу и регионалну безбедност Међународног војног штаба НАТО, генерал-мајор Карлос Бранко. Састанком је руководио генерал-мајор др Митар Ковач, начелник Управе за стратегијско планирање.

Циљ састанка је прецизирање сарадње на стратегијском нивоу у Програму *Партнерство за мир*, представљање достигнутог степена реформе система одбране и трансформације Војске Србије и планова за учешће у мултинационалним операцијама.

Генерал Ковач је нагласио да је тежиште реформе на изградњи функционалних и оперативних способности Војске Србије и учешћем у мултинационалним операцијама.

Пуковник Саша Стефановић из Здружене оперативне команде Генералштаба приказао је тренутно ангажовање и планове Војске Србије у мултинационал-

ним операцијама и најважније аспекте регионалне војне сарадње.

Генерал Карлос Бранко је посебно указао на садржај Упутства и смерница за војну сарадњу НАТО са Србијом за ову и наредну годину и на потребу израде новог документа за период 2014/2015. година. ■

Свечаности у ТРЗ „Чачак“ и Компанији „Слобода“

Јачање одбрамбених капацитета

У Техничком ремонтном заводу извршена је примопредаја четири нова *хамера* а у „Слободи“ отворен новоизграђени погон за лабораторију артиљеријске муниције

У Техничком ремонтном заводу у Чачку, први потпредседник Владе и министар одбране Александар Вучић и начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић присуствовали су примопредаји вишенаменских возила НММВВ које је Војсци Србије донирала Влада Сједињених Америчких Држава. Примопредаји су присуствовали амбасадор САД Мајкл Кирби, директор ТРЗ „Чачак“ пуковник Горан Марјановић и представници Министарства одбране и Војске Србије.

Захваљујући Влади САД на донацији 21 возила НММВВ, четири сада и 17 прошле године, укупне вредности 850 хиљада долара, министар Вучић је рекао да су возила намењена за центар за обуку у бази „Југ“ и за учешће у мировним операцијама.

– Реч је о програму који води Стејт департмент, а иде преко Пентагона и надамо се да ће и убудуће издвајати донације за Србију, које даје за све пријатељске земље – истакао је министар Вучић, изражавајући уверење да ће то бити додатан импулс регионалном центру бази „Југ“ да постане центар не само за обуку српске војске, већ ће имати и регионалну и међународну димензију.

Према његовим речима, у том центру, са овим возилима може да се постигне највиши ниво обучености, чиме Србија подиже и свој углед и углед своје армије, потврђујући да је поуздан партнер.

– Србија држи до својих обавеза и она никога не обмањује нити ће то чинити. Србија ће имати снажну војску која ће бити гарант мира и стабилности и у региону и у овом делу Европе – закључио је министар Вучић.

Амбасадор Кирби је изразио задовољство јер је у прилици да разговара са министром Вучићем али и да посети ТРЗ „Чачак“.

– Поносни смо на сарадњу коју имамо са Министарством одбране и на ову донацију, међутим, још много тога се дешава на плану сарадње наших земаља – рекао је амбасадор Кирби и додао да је Влади САД јако драго да види да Србија стреми стабилности и миру у свету и региону, учествујући у мировним операцијама.

Нови погон у чачанској „Слободи“

У Компанији „Слобода“ у Чачку министар Вучић, генерал Диковић и амбасадор Кирби присуствовали су пуштању у рад новоизграђеног погона за лабораторију артиљеријске муниције. После обиласка погона и пуштања у рад, министар Вучић је рекао да ће држава значајно помоћи наменској индустрији, али и најавио оштрију контролу начина трошења уложених средстава.

– То значи да ћемо подржавати инвестициона улагања и отварање нових места. Задовољан сам разговором са директором компаније и радницима који раде у неупоредиво бољим условима и који виде да има будућности за њихову фабрику – оценио је Вучић и изразио уверење да је наменска индустрија мотор индустрије Србије.

Амбасадор САД Мајкл Кирби нагласио је да је важно што су у процесу производње примењени сви међународни стандарди, да постоји ISO сертификација, а посебно што се брине о животnoj средини и еколошком аспекту.

– То је јако битно за евентуалне купце са Запада. Како Србија настоји да модернизује читаву привреду, ова фабрика може да буде пример квалитетних производа које нудите – рекао је амерички амбасадор.

Према речима директора „Слободе“ Зорана Стефановића, реч је о важном дану у историји те компаније, јер је успешно завршен објекат који је дуго недостајао.

– Овакав објекат и технологија омогућиће нам да производимо са много већом продуктивношћу и ефикасношћу. Захвалио бих и нашој Влади која је помогла, као и свим запосленима у овој компанији који су изгурали овај пројекат до краја – нагласио је Стефановић.

Вредност пројекта износи више од пет милиона евра и у односу на претходни ниво производње капацитет је троструко увећан. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Пријем италијанског амбасадора Варикија

11

Први потпредседник Владе и министар Одбране Александар Вучић примио је амбасадора Италије Арманда Варикија, ко-

ји завршава свој мандат у Србији. Том приликом потпредседник Вучић је захвалио амбасадору Варикију на његовом доприносу унапређењу билатералне сарадње двеју земаља, подршци коју је пружао Србији на путу европских интеграција, као и на инвестицијама италијанских компанија.

Амбасадор Варикио је истакао да је за време његовог мандата Србија направила знатан помак у испуњавању услова за чланство у ЕУ. Посебно је похвалио рад нове Владе Србије, чији су резултати превазишли сва очекивања. Он је нагласио да је Србија део европске породице и да је заслужила да добије датум за отпочињање преговора о чланству у ЕУ. ■

Посета представника Академије националне одбране Нигерије

Посета представника Академије националне одбране Нигерије нашој земљи почела је пријемом и презентацијом Министарства одбране Србије које је уприличио помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић.

– Наш циљ је да вам током посете представимо могућности Србије у области образовног система, војно-техничких и војно-медицинских потенцијала и способности, као и капацитете наше наменске индустрије – истакао је Јовановић.

Осим елемената политике одбране, презентација је на захтев гостију обухватила и излагање о реформама и стратегијским документима у систему одбране, као и о искуствима из ратова са простора бивше Југославије.

Током посете гости из Академије националне одбране Нигерије посетили су организационе јединице Генералштаба, Универзитет одбране, Војномедицинску и Војну академију, Војнотехнички институт, „Југоимпорт – СДПР“ и полигон „Никинци“. ■

Одбрамбене консултације са Грчком

Делегација Министарства одбране, коју је предводио начелник Управе за међународну војну сарадњу бригадни генерал Љубомир Николић, састала се у Атини са начелником Директората за међународну војну сарадњу Генералштаба националне одбране Грчке комодором Александросом Диакопулосом.

Сарадња у области одбране тежишно се одвија у домену војног образовања, обуке официра за учешће у мултинационалним операцијама, учешћа припадника Војске Србије на вежбама Оружаних снага Грчке у својству посматрача, војне медицине, као и сарадње специјалних и ваздухопловних снага.

Размотрени су модалитети заједничког ангажовања у мултинационалним операцијама, као и унапређења сарадње центара за мировне операције.

Након билатералних консултација потписан је План билатералне војне сарадње између два министарства одбране за 2013. годину. ■

1. јун 2013.

Генерал Диковић на пријему дужности команданта SHAPE-а

Начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић присуствовао је примопредаји дужности врховног команданта савезничких снага у Европи и команданта Савезничке команде за операције, између адмирала Џејмса Ставридиса и генерала Филипа М. Бридлава, која је одржана у Врховној команди савезничких снага за Европу (SHAPE) у Мونسу у Белгији. Догађају су присуствовали начелници генералштабова оружаних снага свих земаља чланица НАТО и Партнерства за мир. ■

Састанак Аналитичке групе за примену Резолуције 1325

На једанаестом састанку Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције Савета безбедности УН 1325, која афирмише место и улогу жена у сектору безбедности и вођење родно одговорне кадровске политике, начелник Управе за односе са јавношћу пуковник Петар Бошковић истакао је да је у организационој јединици којом руководи запослено више од 75 одсто жена.

– Готово у сваком броју „Одбране“ једна од тема су жене. Нема гостовања на телевизији, било да је реч о „Отвореним вратима“, или кампањи за Војну академију или за Медицински факултет ВМА, а да нису жене присутне – истакао је пуковник Бошковић и додао да се граница између мушких и женских послова све више брише.

Према речима др Биљане Стојковић, руководиоца Аналитичке групе, овај пројекат је планиран за период од 2010. до 2015. године, а Аналитичка група Министарства одбране и Војске Србије, прво је такво тело формирано у сектору безбедности, априла 2011.

Састанак у Дому војске протекао је у знаку актуелне родне анализе за период јануар – јун 2013, што је и редовни задатак групе. ■

Сарадња с командом НАТО снага из Напуља

На састанку заменика команданта Здружене оперативне команде генерал-мајора мр Горана Радовановића и начелника штаба Команде здружених снага НАТО из Напуља генерал-мајора Роберта Вигхила, који је боравио у посети земљама Балкана, потврђена је одлична сарадња Војске Србије и Команде здружених снага НАТО из Напуља, као и изузетна сарадња наше војске и КФОР-а. ■

Одлучивање при одбрамбеним набавкама

Радионица под називом „Изградња и одјаввање одговорности у процесу одлучивања при одбрамбеним набавкама“ одржана је у Сектору за материјалне ресурсе, у организацији Управе за одбрамбене технологије. Предавачи су из престижне Морнаричке последипломске школе из Монтереја (САД), које је предводила др Елизабета Рајт.

Добро вођење програма опремања сложеним средствима наоружања и војне опреме треба да обезбеди набавку средства НВО уз утрошак финансијских средстава на одговоран и транспарентан начин током свих фаза процеса опремања.

Делегацију Морнаричке последипломске школе примио је помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић и том приликом нагласио да се знање препознаје као веома важан ресурс у који је неопходно улагати да би се остварила дугорочно видљива унапређења.

Теме разговора биле су оцена досадашње сарадње и тежишни циљеви сарадње у овој и наредној години. Обострано је констатовано да су састанци ове врсте корисни за наставак сарадње и посвећеност идеји добре управе. ■

Посета норвешке делегације

13

На састанку делегација Србије и Норвешке, амбасадор Стефен Конгстад, стални представник Норвешке при Уједињеним нацијама и председавајући Трећег састанка Конвенције о забрани касетне муниције упознао је помоћника министра за политику одбране Мирослава Јовановића са активностима које се спроводе на имплементацији Конвенције о забрани касетне муниције и упутио позив Србији да приступи Конвенцији. Посебно је изразио задовољство напорима које Србија предузима на пољу разоружања и уништавања касетне муниције коју је Војска Србије огласила вишком.

Помоћник министра Јовановић истакао је да се планирају набавке савременијег наоружања и војне опреме, који би представљали замену за касетну муницију.

Трагични догађаји са смртним последицама који су се у протеклом периоду десили за време уклањања експлозивних остатака, користе се као аргумент због којег Србија треба да приступи Конвенцији о касетној муницији. Тиме се занемарује чињеница да трагичне жртве нису последица касетне муниције која се налази у наоружању Војске Србије, већ су последица употребе касетне муниције НАТО земаља током бомбардовања 1999. године против војних и цивилних циљева на територији Србије.

Имајући у виду забрану употребе, временске ресурсе касетне муниције са којим располаже и ограничене капацитете наменске индустрије и ТРЗ „Крагујевца“ када је у питању ремонт и побољшање карактеристика, Министарство одбране предузима активности да се део касетне муниције повуче из оперативне употребе и у сарадњи са „Норвешком народном помоћи“ приступи њеном дељењу и уништавању. ■

Донација Центру за учење енглеског језика у Краљеву

Изусланици одбрана земаља донатора Програма оспособљавања у области енглеског језика – САД, Норвешке, Велике Британије, Холандије и Шведске посетили су Центар за самостално учење енглеског језика у команди Друге бригаде у Краљеву и том приликом уручили четврту по реду донацију књига, часописа, магазина и новина на енглеском језику. Материјал ће се користити за методско-стручну припрему наставника енглеског језика и усвајање нових метода учења у Центру у Краљеву. ■

Министар Вучић са припадницама Војске Србије

Војнички позив све популарнији

Поносан сам на све ове даме које су маестрално обавиле посао, уз велику љубав према својој земљи, и показале да знањем, стручношћу и обученошћу могу да се такмиче са било ким и да штите и заштите своју земљу, истакао је министар Вучић после приказа обучености

исказао задовољство и понос због њиховог знања, стручности и обучености.

– Број припадница Војске Србије из године у годину је све већи, посебно број кадеткиња на Војној академији. Веома сам задовољан и поносан на све ове даме које су маестрално обавиле посао, уз велику љубав према својој земљи, и показале да знањем, стручношћу и обученошћу могу да се такмиче са било ким и да штите и заштите своју земљу –

У Репрезентативном објекту Добановци први потпредседник Владе и министар одбране Александар Вучић разговарао је са припадницама система одбране, а потом је изведен приказ њихове обучености у различитим сегментима.

Припаднице Војске Србије демонстрирале су умећа из области савременог наоружања, обуке водича паса, узгоја и дресуре, затим у области везе и обуке санитарске службе. Способности су показале и припаднице *Кобри* и Специјалне бригаде.

Министар Вучић честитао је свим дамама које су на упечатљив начин показале способности Војске Србије и

рекао је министар и поручио да ће Влада дати све од себе да положај жена у Војсци Србије, и у целокупном српском друштву, буде једнак као и положај мушкараца.

На новинарско питање како је задовољан приказаним способностима припадница *Кобри*, Вучић је напоменуо да ће ускоро, у тиму задуженом за његову безбедност, посао обављати и припадница те јединице. Он је, такође, изразио уверење да ће Војска Србије наредне године добити прву жену генерала.

На питање о стандарду у војсци, Вучић је навео да систем одбране дели све што погађа друштво и да се суочава са бројним проблемима.

Промовисање родне равноправности

Више од 1.000 жена заступљено је у свим категоријама на служби у Министарству одбране и Војске Србије, као професионална војна лица.

Значајан допринос реформи система одбране постигнут је израдом и спровођењем Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији.

У циљу промовисања родне равноправности у сектору безбедности и заступљености жена у систему одбране, остварена је и веома успешна сарадња са међународним институцијама, међу којима су Програм УН за развој (УНДП), Агенција УН за родну равноправност и оснаживање жена, Мисија ОЕБС-а и Пројекат НАТО Родна перспектива: Жене лидери у одбрани.

– Очекујем да до краја године буду покренуте нове акције у вези са стамбеним збрињавањем војних лица. Надам се да ће паметна и мудра политика Србије у наредном периоду омогућити да и жене у војсци виде напредак, бољитак и буду још мотивисаније.

Према његовим речима, Војска Србије и Министарство одбране чине велики, одговоран и озбиљан систем у коме људи раде у интересу народа и земље и зато је обавеза да им се помогне.

На питање припадница система одбране како ће поступати припадници Министарства одбране и Војске Србије на скуповима посвећеним регионалној сарадњи, на којима учествују представници привремених косовских институција, министар Вучић је рекао да ће поступати у складу са одлуком Владе Србије од септембра прошле године. Он је напоменуо да се косовске снаге безбедности као термин први пут појављују прошле године и да се у документима не наводе, али се могу подвести под термин привремене институције самоуправе у Приштини, који је у употреби.

– Све ћемо чинити у складу са одлуком Владе из септембра прошле године. Зна се под којим условима, зна се на који начин. То не може да иде као косовска војска или било шта слично, већ може да иде као привремена институција, али, ако не желе да пристану, онда смо ми против тога и понашаћемо се у складу са одлуком Владе – поручио је Вучић и оценио да је то најбоље и најрационалније решење.

Потпуковница Мирјана Миленковић, задужена за међународну војну сарадњу у Кабинету начелника Генералштаба, изјавила је да је све већи број девојака које бирају војнички позив и уписују се на Војну академију.

– Надам се да ће оно што смо приказале овде бар делимично отклонити предрасуде да жене нису предодређене за војнички посао. Жена у оружаним снагама је све више, што је делом заслуга њиховог опредељења, делом потреба самог система одбране, а делом и потреба задовољења савремених стандарда – рекла је потпуковница Миленковић. Она је објаснила да стандарди предвиђају да у оружаним снагама буде између 10 и 15 одсто припадница женског пола и указала да жена у униформи има мање од пет одсто.

– Најважније је да припаднице женског пола с љубављу и великом професионалношћу бирају овај позив. Надам се да ће се побољшањем социјалног и материјалног стандарда побољшавати и статус припадница Војске Србије и Министарства одбране, како у животним питањима, тако и у напредовању и усавршавању – истакла је потпуковница Мирјана Миленковић. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Даримир БАНДА

Војна сарадња са Либијом

Државни секретар Александар Николић састао се са замеником министра одбране Либије за међународне послове и обуку Атохамијем Ахмедом Омаром Абузаианом који је предводио делегацију Либије у посети Србији. Циљ посете је унапређење сарадње у области одбране са тежиштем на војноекономској, војнообразовној и војно-медицинској сарадњи.

Од марта ове године ово је друга посета високих делегација Министарства одбране Либије које предводе заменици министра одбране, што указује на значај који либијска страна придаје поновном успостављању и унапређењу сарадње између две земље.

Државни секретар Николић је у разговору истакао да Влада Србије придаје велики значај обнови сарадње са „новом Либијом“ и указао на важност потписивања Споразума о сарадњи у области одбране. ■

Сарадња са Бразилом

У разговору помоћника министра за политику одбране Мирослава Јовановића са амбасадором Федеративне Републике Бразил у Београду, Алешандром Адором Нетоом, истакнуто је да после закључивања Споразума о сарадњи у области одбране треба отпочети конкретне облике билатералне војне сарадње.

Одлична прилика за то биће предстојећа посета министра одбране Александра Вучића Бразилу, на позив бразилског министра одбране Селса Аморија. ■

Нови станови за припаднике система одбране

У насељу „ Степа Степановић“ додељени су кључеви 42 стана будућим станарима тог новоизграђеног насеља. Кључеве је уручио начелник Управе за инфраструктуру пуковник Милан Сладоје.

– Министарство одбране и Грађевинска дирекција Србије успешно сарађују током реализације овог пројекта – истакао је пуковник Сладоје, додајући да постоји намера да се на истој локацији за припаднике система одбране обезбеди још 60 станова.

На локацији некадашње касарне „Војвода Степа Степановић“, на 42 хектара површине гради се стамбено-пословни комплекс са 4.616 станова, 156 локала, 1.430 гаражних и 3.300 отворених паркинг места. Министарству одбране припада 21 одсто бруто површине простора за решавање стамбеног питања припадника система одбране. ■

Специјални задатак српских мировњака

Приликом дводневне посете генералног секретара УН Бан Ки Муна Киншаси, српски АМЕТ тим је био одређен за санитарско обезбеђење. Били су почаствовани тим задатком јер Киншаса има болнице а и други контингенти имају медицинске тимове који су могли бити избрани.

Задатак је обављен професионално. Међу многобројним гостима, делегацијама и члановима УН, једино је српски тим био у униформи. Генерални секретар им је пришао и руковао се са свим члановима тима. ■

Зорица ТОМИЋ

Меморијална регата „Зоран Радосављевић“

Петнаеста меморијална регата „Зоран Радосављевић“ одржана је у знак сећања на једриличара и пилота-ловца елитне 127. ескадриле Ратног ваздухопловства Војске Југославије мајора Зорана Радосављевића, који је погинуо у ваздушној борби трећег дана бомбардовања 1999. године.

Регата је одржана на Ади Циганлији за најмлађе такмичаре у класи *ойџимисџи*, и на Дунаву, код Лида, испред Једриличарског клуба „Земун“, суорганизатора такмичења, за одрасле једриличаре. Учествовала су 52 малишана и око 60 такмичара у категоријама за одрасле, *крсџаш* и *микро*.

Овогодишњу регату подржали су припадници Речне флотиле, чији је брод био техничка подршка такмичењу, Ваздухопловство Војске Србије обезбедило је хеликоптер за надлетање такмичарске стазе, а у регати су учествовали и кадети Војне академије.

У класи *крсџаша* најбољи резултат остварила је екипа ЈК „Земун“ са Драганом Стојсављевићем као корми-

ларом. Друго место заузео је тим ЈК „Ламар“ чију је једрилицу наводио Лазар Јовановић, а трећи су били једриличари ЈК „АИК“, са Едвардом Филиповићем за кормилом.

У класи *микро* најбољи резултат остварио је клуб „Поветарац“ који је предводио Горан Стевановић, следи ЈК „Земун“ са кормиларом Владимиром Митровићем и једрилица „Уна“ из

истог клуба којом је кормиларио Слободан Тешић.

Међу најмлађима најбоље су биле посаде Ивоне Косор (АИК), Лене Пулетић (Гемакс) и Марка Петковића (АИК).

Организатор је удружење „Регата Зоран Радосављевић“, на чијем је челу Радосављевићева сестра Снежана Радосављевић Мажибрада.

Министарство одбране и Војска Србије подржавају регату од почетка, у организационом и такмичарском делу.

– За све нас, колега Зоран Радосављевић је узор и у професионалном смислу и у начину на који је водио приватни живот. То је посебна личност, која је у свом животу успела да споји можда

две највеће и најлепше љубави, према летењу и једрењу – рекао је портпарол Министарства одбране мајор Јован Кривокапић.

Прва меморијална регата, на којој су учествовала 22 крсташа са преко 90 чланова посаде, одржана је у септембру 1999. године на црногорском приморју. ■

Н. ДРАЖОВИЋ
Снимео И. САЛИНГЕР

► „Отворени дан“ у Панчеву и Шапцу

Промотивна акција Војске Србије „Отворени дан“ одржана је 25. маја у касарнама „Растко Немањић“ у Панчеву и „Церски јунаци“ у Шапцу.

Специјална бригада је у Панчеву приказала технику и опрему коју користи и сегменте обуке њених припадника, као што су падобрански скокови, борење и исхрана у природи. У организацији акције учествовале су и јединице из гарнизона Панчево, 333. инжењеријски батаљон, део 250. ракетне бригаде за ПВО и пилоти 204. ваздухопловне бригаде са Батајнице.

На „Отвореном дану“ који су организовали припадници Првог понтонирског батаљона Речне флотиле у Шапцу, поред пешадијског оружја и опреме, посетиоци су имали прилику да се упознају са разним врстама противпешадијских и противтенковских мина и опремом за минирање и разминирање коју користе понтонирици. ■

► Војни лекари у селима Србије

Лекари Војске Србије, у оквиру акције „Војни лекар на селу“, пружали су медицинску помоћ становницима удаљених села у којима нема сталних здравствених станица.

Трећа бригада организовала је акцију у општини Сврљиг, у селима Лабуково и Гојмановац и у селима општина Блаце и Прокупље.

Лекари Прве бригаде из гарнизона Сремска Митровица и Нови Сад посетили су мештане сремачком села Моловин и Бачко Ново Село.

Припадници Првог центра за обуку започели су овогодишња акцију у селу Нова Црвенка у општини Кула, а припадници Трећег центра за обуку у селу Клајић у општини Лебане.

Лекари Мешовите артиљеријске бригаде су у селима Горњи Крупац и Рсовац, наставили традицију пружања медицинске помоћи сеоском становништву на подручју општине Алексинац. ■

Српски мировњаци допутовали из Либана Поносни на резултате

На нишком војном аеродрому 25. маја дочекани су српски мировњаци из мисије UNIFIL у Либану.

Свечаном дочеку присуствовали су командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић, командант Треће бригаде бригадни генерал Желимир Глишовић, начелник Центра за мировне операције пуковник Миливоје Пајовић, родбина и пријатељи припадника пешадијског вода Треће бригаде Копнене војске.

Припадници пешадијског вода су од 24. новембра прошле до 25. маја ове године били у мисији УН у Либану, где су извршавали задатке обезбеђења и контроле објеката, рејона и праваца у оквиру шпанског контингента у бази „Мигел де Сервантес“ у месту Маржајун на југу Либана.

У мултинационалну операцију у Либану упућено је 46 припадника Министарства одбране и Војске Србије, пет штабних официра, пет припадника Националног елемента за подршку

и 36 припадника пешадијског вода Треће бригаде.

Командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић одао је признање старешинама и војницима за професионално извршавање задатака.

Бригадни генерал Желимир Глишовић истакао је да успех у обављању мисије значи да су изабрани прави професионалци, који су на задатак отишли одлично припремљени.

Командир пешадијског вода поручник Далибор Митровић није скривао радост што је са својим старешинама и војницима поново на тлу Србије и са својим породицама.

– Остаје нам велико животно и професионално искуство из мисије. Можете бити поносни на нас – поручио је поручник Митровић.

Начелник Центра за мировне операције пуковник Миливоје Пајовић обавестио је да је пешадијски вод који се вратио из мировне мисије заменио вод Четврте бригаде, чији су припадници провели више седмица на припремама у Шпанији. Тај вод ће у Либану остати до новембра, када ће Војска Србије у мисију UNIFIL упутити пешадијску чету (три пешадијска вода и један логистички вод), што значи да ће у Либану тада бити двеста припадника Војске Србије. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ
Снимио С. ЂОРЂЕВИЋ

Понтонски мост у резервату природе

Припадници Другог понтонирског батаљона Речне флотиле поставили су у резервату природе „Горње Подунавље“ у Бачком Моноштору понтонски мост за потребе ЈП „Војводина шуме – шумско газдинство Сомбор“.

Уз дотрајали дрвени мост преко канала Дунав–Тиса–Дунав, који су изградиле припадници некадашње ЈНА, постављен је понтонски од 11 чланака, носивости 60 тона, који омогућава безбедан прелазак тешких камиона натоварених дрветом, али и месном становништву обављање послова пољопривредном механизацијом.

За десет професионалних понтонираца, којима командује старији водник Горан Марковић, времена за предах готово да и нема јер дневно преко моста пређе више од 150 шлепера, трактора и пољопривредних машина.

Дежурство на мосту траје непрекидно двадесет и четири часа и подразумева регулисање саобраћаја, навођење возила, дотезање сајли, контролу спојница, отварање моста за потребе речног саобраћаја и његово поновно спајање. ■

Добровољно давање крви у Трећој бригади

Припадници Треће бригаде и нишке градске општине Пантелеј организовали су акцију добровољног давања крви у којој је прикупљено око 30 литара крви од 66 давалаца. Акцију су личним примером подржали командант Треће бригаде бригадни генерал Желимир Глишовић и председник општине Пантелеј Срђан Савић. Акције добровољног давања крви припадници Треће бригаде организују редовно и прикупе и до 500 литара крви на годишњем нивоу. ■

▶ ДЕСЕТ ГОДИНА ЧЛАНСТВА Србије у CISM

Поводом десет година чланства Србије у Међународном савету за војне спортове (CISM) одржан је састанак шефа Делегације Републике Србије при CISM пуковника Драгана Ђинија са генералним секретаром CISM у претходном мандату Мишелом Ван Мерсом.

Састанку су присуствовали и ранији шефови Делегација Србије при CISM пензионисани пуковник др Бранко Бошковић, пензионисани генерал-мајор мр Видосав Ковачевић и бивши државни секретар др Зоран Јефтић.

Разговарано је о даљем раду Међународног савета за војне спортове и могућностима развоја војног спорта у Србији.

Мишел Ван Мерс је одликован „Војном спомен медаљом за допринос систему одбране Републике Србије“ 2011. године. ■

Г. Ч.

▶ Летње спортско првенство ВПВО

Летње спортско првенство Ваздухопловства и ПВО одржано је у нишком гарнизону, уз учешће више од сто такмичара из екипа „Бањица-1“ (250. ракетна бригада), „Бањица-2“ (126. бригада ВОЈИН), „Краљево“ (98. ваздухопловна бригада) и „Батајница“ (204. ваздухопловна бригада).

Прво место у малом фудбалу припало је екипи „Бањица-2“, док су друго и треће место освојили фудбалски тимови „Бањица-1“ и „Батајница“.

У такмичењу одбојкаша тријумфовала је екипа „Краљево“, а носиоци другог и трећег места су екипе „Батајница“ и „Бањица-1“.

Џудисти су се такмичили у две категорије, тако да је у категорији до 81 килограма победио капетан Ненад Митровић из 204. ваздухопловне бригаде, док је у категорији преко 81 килограма прво место освојио старији водник Петко Ђуровић из 250. ракетне бригаде.

На свечаности затварања првенства учеснике такмичења поздравио је генерал-мајор Миодраг Гордић, заменик команданта ВПВО. ■

ВЕСТИ

19

>>> КОМАНДА за обуку извела је тактичку вежбу без употребе јединица „Искорак 2013“, по теми „Стабилизација и дезангажовање снага у нападној операцији Територијалних снага“. Тродневном вежбом руководио је начелник штаба бригадни генерал Јелесије Радивојевић. ■

>>> ОСМИ „Међународни курс за штабне официре у мултинационалним операцијама (MSOC 2013)“ изведен је у Центру за мировне операције. Наставу су извели инструктори Центра за мировне операције и гостујући предавачи. Курс је похађало 25 слушалаца, 22 из Министарства одбране и Војске Србије, један из Оружаних снага Шведске и два из Оружаних снага Алжира. ■

>>> МЕЂУНАРОДНИ курс „Радиолошко, хемијска, биолошка деконтаминација“ у Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу похађало је десет учесника из Аустрије, Алжира, Босне и Херцеговине, Бугарске, Египта, Македоније и Црне Горе, а на отварању полазнике је поздравио заступник команданта Центра потпуковник др Иван Лазаревић. ■

>>> У ЦЕНТРУ за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу одржан је састанак међународне експертске радне групе за имплементацију пројекта Регионални центар АБХО. У раду су учествовали представници Босне и Херцеговине, Македоније, Словеније, Хрватске, Црне Горе и Србије. ■

>>> ПРВИ припадници Војске Црне Горе боравили су у Центру за обуку Копнене војске, на курсу за послужоце инжењеријских машина. Организација курса резултат је прошлогодишње посете начелника Одељења за оперативне послове Војске Црне Горе. ■

>>> У БАЗИ „Југ“ код Бујановца одржан је тродневни курс „Лидерство у међународном окружењу“, који је припремио и извео петочлани мобилни тим НАТО. Курс је успешно завршило 25 подофицира и професионалних војника из састава Копнене војске. ■

>>> КУРС „Детекција и дозиметрија јонизујућег зрачења“ који је похађало осам слушалаца из Алжира, Аустрије, Египта, Македоније и Црне Горе изведен је у Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу. ■

>>> ПРИПАДНИЦИ Гарде учествовали су као гости на Седмом првенству Јавног предузећа „Сава Центар“ у припремању гулаша на отвореном. У такмичењу је учествовало 17 екипа. ■

Мирослав Јовановић, помоћник министра за политику одбране

Снимио Ј. МАМУГА

Снага партнерства

Најактуелнија питања у Сектору за политику одбране су значајно повећање учешћа наших припадника у мултинационалним операцијама УН и ЕУ у току ове године, рад на реорганизацији система одбране у циљу повећања његове ефикасности, унапређење нормативног и стратегијског оквира којим је регулисана област одбране, повећање обима и квалитета међународне сарадње, стално усавршавање кадра и унапређење научноистраживачке делатности

20 ■

1. јун 2013.

Министарство одбране и Војска Србије су у региону и на ширем међународном нивоу препознати као поуздан партнер, што свеукупно доприноси изградњи поверења, безбедности и стабилности, истиче на почетку разговора помоћник министра за политику одбране Мирослав Јовановић. Добијамо све више понуда за заједничко учешће у мултинационалним операцијама под мандатом Уједињених нација и Европске уније, али и за школовање страног кадра у нашим установама, извоз технологија или методологије рада, што говори да партнери цене професионалне и стручне квалитете нашег кадра и система одбране у целини.

Евидентно је да у односу на поједине утицајне државе и међународне организације постоји разлика у гледању на пита-

Веома је важно унапређење процеса достизања усвојених Циљева партнерства и оспособљавање декларисаних снага за учешће у мултинационалним операцијама. Остварење наведених циљева уједно увећава и потенцијал наших оружаних снага да пруже активан допринос Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске уније, кроз учешће у операцијама за управљање кризама ЕУ.

ње статуса Косова и Метохије и једнострано проглашене независности наше јужне покрајине, истиче Јовановић, али додаје да оно што, упркос различитим ставовима, мора бити заједнички циљ јесте гарантовање пуне безбедности, права на живот достојан човека, слободу и располагање имовином за све грађане Косова и Метохије. Приоритет мора бити и спречавање сваког покушаја једностраних потеза, који би могли имати за циљ да се спорна питања решавају силом уместо дијалогом.

■ У веома интензивној међународној војној активности које приоритетно издвајају у оквиру мултилатералне и билатералне сарадње?

– Приоритет мултилатералне међународне сарадње у области одбране представљају активности у организацијама, програмима и иницијативама чија је чланица или учесница Република Србија, уз поштовање обавезе војне неутралности коју је прокламовала Народна скупштина 2007. године. То се пре свега односи на учешће у безбедносним аранжманима Организације уједињених нација, чланство у Организацији за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), којом ће наша земља председавати у току 2015. године, сарадњу са НАТО кроз учешће у Програму „Партнерство за мир“, допринос Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске

уније, на који Србија има право као кандидат за пријем у чланство и учешће у пет регионалних безбедносних иницијатива, од којих смо у току прошле две године председавали у четири.

У константној смо комуникацији са политичким и командним структурама НАТО и мисије КФОР на терену ради стварања безбедног окружења за живот свих грађана Косова и Метохије, без обзира на њихову етничку и верску припадност.

■ Ко су нам најзначајнији партнери?

– Сврха билатералне сарадње у области одбране је да кроз сарадњу и партнерство са системима одбране других држава доприноси јачању националне безбедности, обезбеђује ширу међународну подршку реформи система одбране и доприноси повратку наше одбрамбене индустрије на светско тржиште наоружања и војне опреме.

Таква сарадња тренутно се остварује са око 60 држава света, међу којима се према значају и обиму сарадње издвајају САД, Кина, Руска Федерација, Норвешка, чланице ЕУ и државе региона Југоисточне Европе.

Значајна партнерства остварују се и са већим бројем држава Блиског истока, Азије и Африке, посебно у областима војноекономске, војнотехничке и војнонаучне сарадње.

Министарство одбране настоји да представи националне ресурсе који имају потенцијал да допринесу повећању одбрамбених капацитета региона. То су Универзитет одбране са Војномедицинском академијом и Војном академијом, Центар за мировне операције, Центар за уништавање муниције и наоружања – ТРЗ Крагујевац, база Југ, центри за обуку медицинског кадра и, наравно, Центар за усавршавање кадрова АБХО, који је стекао статус регионалног центра за обуку.

■ Колико смо унапредили регионалну сарадњу?

– Билатерална сарадња на регионалном нивоу такође је веома интензивна. Билатерални споразуми о сарадњи у области одбране потписани су са свим државама у региону, изузев Албаније, којој је, такође, упућен Нацрт споразума на мишљење. У реализацију активности билатералне сарадње у области одбране са државама региона укључен је велики број наших припадника. Сарадња се најчешће реализује кроз званичне посете и радне састанке, размену искустава и консултације, учешће у вежбама, конференцијама, симпозијумима и семинарима, истраживачким пројектима од заједничког интереса и слично.

Сарадња са земљама бивше Југославије је добра, са Словенијом чак интензивна и бележи константно повећање броја активности. Остварена је добра сарадња са Босном и Херцеговином и Црном Гором, у којој има простора за даље унапређење, док је сарадња са Македонијом и Хрватском, пре свега због утицаја последица економске кризе, у последње две године у мањем застоју.

■ Које активности преовладавају у регионалној сарадњи?

– Сарадња се тежишно реализује кроз размену искустава из процеса формирања подофицирског кора, буџетирања и финансирања, сарадњу војних архива и војнообразовних институција, заједничке вежбе и размену искустава из ангажовања у мисијама подршке миру под окриљем УН и ЕУ, као и сарадњу у области АБХО. Постоји заинтересованост за јачање војноекономске сарадње.

Сарадња у области одбране са Румунијом, Мађарском и Бугарском је интензивна. Тежишно се реализује кроз заједничке вежбе и обуку и заједничко гађање припадника оружаних снага, као и кроз процес кодификације и стандардизације.

У многим од наведених области остварена је сарадња и на мултилатералном плану, будући да се суочавамо са сличним изазовима и да су интереси земаља региона такође често слични.

СНИМКА Д. СТЕФАНОВИЋ

■ Недавно сће учесћивовали на Међународној конференцији о изградњи интегритета у области одбране у Монтереју (САД). Посебан део у Вашем излагању на конференцији посветили сће самопроцени сћања интегритета у систему одбране Србије. Зашто је ова тема важна?

– Важност НАТО иницијативе за изградњу интегритета, покренуте 2007. године, огледа се у препознавању чињенице да корупција и нарушавање интегритета у јавном сектору наносе значајну штету великом броју држава света, а посебно нашег региона. Евидентна је потреба за акцијом на националном, регионалном и глобалном нивоу, која би резултирала свођењем корупције на најмању могућу меру.

Земље чланице Процеса сарадње министара одбране Југоисточне Европе (SEDM) сагласиле су се да проблем треба решавати удруженим напорима, па је стога у децембру 2012. године покренут Прилагођени програм НАТО за изградњу интегритета у области одбране у Југоисточној Европи. Ресор одбране је одабран као први у ком ће таква сарадња бити остварена, не због перцепције да је он изложен ризицима корупције више од других делова државне управе, већ управо зато што је препознат као средина у којој постоји

најбољи „материјал“ за достизање „нутле толеранције на корупцију“.

Замисао твораца иницијативе је да се високи стандарди изградње интегритета, који буду усаглашени и примењени у ресору одбране, накнадно преузму као позитиван модел и поставе за циљ у другим гранама државне управе.

■ Какве резултате имамо у овој области?

– Министарство одбране Србије учествује у НАТО иницијативи за изградњу интегритета од децембра 2011. године. У току 2012. године у Министарству одбране и Војсци Србије извршени су самопроцена (путем стандардизованог упитника) и заједничка анализа (у сарадњи са експертским ти-

мом Алијансе). Као резултат ова два процеса израђен је Извештај о самопроцени, који садржи налаз тренутног стања интегритета у систему одбране наше земље и препоруке за његово унапређење у будућности. Садржај извештаја у целини је објављен (на српском и енглеском језику) на интернет презентацији Министарства одбране.

Јавно објављивање Извештаја о самопроцени оцењено је од НАТО као пример посвећености Србије доброј пракси, који шаље снажну поруку другим државама чланицама SEDM да појачају транспарентност, одговорност и интегритет у ресору одбране и сектору безбедности. Доступност извештаја омогућила је увид јавности у велики број информација у вези са наведеном темом и подстакла значајан број организација цивилног друштва да се додатно баве овим питањима. У току самопроцене и заједничке анализе успостављен је контакт са организацијама у земљи (ван Министарства одбране) надлежним за питања борбе против корупције.

■ Који су наредни кораци договорени на конференцији у Монтереју?

– Учешћем на међународној конференцији у Монтереју остварени су значајни контакти и размена информација са представницима 35 држава, као и са већим бројем међународних и не-

Активно учешће у регионалној сарадњи један је од приоритета спољне политике Србије који уједно представља и предуслов европских интеграција. Регионална сарадња је пресудан услов за потпуну стабилизацију региона западног Балкана и успешно спровођење започетих друштвених и институционалних реформи.

владиних организација које се баве борбом против корупције у јавном сектору, на глобалном и регионалном нивоу. Кроз учешће у Прилагођеном програму за изградњу интегритета у Југоисточној Европи до краја 2013. године биће извршена упоредна анализа стања интегритета у системима одбране осам држава појединачно (Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Македоније, Румуније, Србије, Хрватске и Црне Горе) и региону као целини. Захваљујући томе биће дефинисане потребе и могућности за заједнички рад у наредном трогодишњем циклусу, до краја 2016. године. У оквиру анализе потреба Министарство одбране ће од 18. до 20. јуна ове године бити дома-

Министарство одбране Србије члан је свих регионалних иницијатива у области одбране, осим Америчко-јадранске повеље (А-5), у којој има статус посматрача. Чланови смо Процеса сарадње министара одбране земаља Југоисточне Европе – SEDM, Форума за сарадњу у области одбране земаља Западног Балкана – SEEC, Центра за безбедносну сарадњу RACVIAC, Регионалног савета за сарадњу (Regional Cooperation Council – RCC), Конференције начелника генералштабова балканских земаља и Процеса сарадње Југоисточне Европе (South-East European Cooperation Process – SEECP).

Њин тематске радионице посвећене питањима интегритета у планирању и реализацији буџета и финансија ресора одбране.

- *Процес сарадње министара одбране земаља Југоисточне Европе – SEDM најзначајнији је облик регионалне сарадње ору-*

жаних снага, према броју држава чланица и разрађеним институционалним механизмима. Колико смо њу активни?

– SEDM је основан је 1996. године и представља најстарију безбедносну иницијативу у региону. Србија је члан овог процеса од 2009. године. Прошле године додељен јој је и статус посматрача у Мултинационалним мировним снагама Југоисточне Европе, које су развијене у оквиру ове иницијативе. Тиме је продубљена сарадња јер сада, поред присуства седницама Координационог комитета, наши представници учествују и на састанцима Комитета за политичко-војно управљање SEDM.

Од тренутка пријема у чланство активно смо учествовали у свим пројектима SEDM. Међу до сада реализованим и текућим пројектима, по значају се издвајају Пројекат телемедицине (ИМИНО), Улога жена лидера у области одбране и безбедности и Иницијатива за изградњу интегритета. Представници Војске Србије и Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова такође су учествовали и у серијама симулационих вежби SEESIM. Ове компјутерски симулиране вежбе имале су за циљ увежбавање регионалног приступа у случају терористичких напада и природних непогода у региону Југоисточне Европе. Ради даљег интензивирања сарадње Министарство одбране ће током ове године упутити официра за везу у Команду SEEBRIG у Лариси (Грчка). Команда SEEBRIG представља оперативну компоненту Мултинационалних мировних снага Југоисточне Европе SEDM.

- *Реформски процеси интензивирани су у оквиру рада Групе за реформу одбране (DRG), њених округлих сјолова и дописивања партнерских циљева. Какви су досадашњи резултати?*

– Група Србија–НАТО за реформу одбране успостављена је 2006. године са циљем да НАТО кроз овај механизам интензивира подршку у процесу реформе система одбране Србије. Имајући у виду да је Србија приступи-

ла НАТО програму *Партнерство за мир* (ПЗМ), као и да су наши капацитети ангажовани у механизмима ПЗМ, током 2009. године редефинисан је концепт рада Групе Србија–НАТО за реформу одбране, а 2010. године Одлуком министра одбране успостављен је рад Групе са измењеним мандатом.

Група је данас превасходно задужена за подршку достизању усвојених Циљева партнерства под окриљем PARP, као кључног механизма програма ПЗМ за унапређење интероперабилности.

Поред Циљева партнерства, Група Србија–НАТО за реформу одбране ангажована је у процесу реализације пројеката нашег система одбране, институционалној сарадњи Србије и НАТО у процесу реформе система одбране, примени Концепта оперативних способности у ПЗМ, процесу израде и реализације пројеката за решавање специфичних проблема у систему одбране, као и унапређењу координације и ефикасности сарадње у области одбране и војне сарадње са НАТО и ЕУ.

- *Који су основни циљеви ангажовања у Програму „Партнерство за мир“ у наредном периоду?*

– Република Србија је опредељена за активно учешће у процесима сарадње и заједничког деловања са другим државама и субјектима међународних односа у изградњи националне, регионалне и глобалне безбедности. У складу са тим, а на бази сопствених националних интереса, Србија планира да по питању односа са НАТО настави и додатно интензивира рад Групе Србија–НАТО за реформу одбране, као и да и даље учествује у механизмима ПЗМ, Процесу планирања и прегледа (PARP) и Индивидуалном акционом плану партнерства (IPAP), чије усаглашавање још увек траје.

Основни циљ PARP је да се, уз помоћ партнерске подршке, развију способности система одбране за допринос мировним операцијама, као и за сопствене безбедносне потребе. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Снимко З. МИЛОВАНОВИЋ

Група Србија–НАТО за реформу одбране

Достизање циљева партнерства

Група Србија–НАТО за реформу одбране представља механизам подршке за достизање циљева реформе система одбране. Група је формирана као заједничко експертско радно тело у оквиру кога функционише шест радних столова који усмеравају реализацију акционих планова за достизање циљева партнерства и пружају подршку пројектима система одбране.

Иницијатива за формирање Групе за реформу одбране (енг. Defence Reform Group – DRG) потекла је од Норвешке 2005. године, а формално је рад групе почео 2006. Тада је Група за реформу одбране представљала јединствени механизам сарадње са НАТО, који до тада није имала ниједна држава. Основна намера била је да НАТО кроз овај механизам интензивира подршку у процесу реформе система одбране.

Од 2006. до 2008. група је пружила допринос у областима: управљања кадром (управљања каријером) и Програмом PRISMA; образовања у

систему одбране; планирања одбране; професионализације Војске; цивилно-војне сарадње; обуке; телекомуникационог и информационог система; средњорочног и дугорочног плана опремања; управљања ванредним ситуацијама и демократске контроле и реформе обавештајно-безбедносног система.

До краја 2008. учињени су помаци у свим сферама реформе система одбране Србије (стратешко-доктринарној, нормативно-правној и организационо-функционалној).

Приступање Србије Програму *Партнерство за мир* (ПЗМ) и усвајање Циљева партнерства 2009. године

условили су потребу редефинисања концепта рада Групе. Министарство одбране Србије доставило је НАТО-у одговарајући предлог, а одлуком министра одбране 2010. поново је формално успостављен рад Групе.

Група је формирана као заједничко експертско радно тело састављено од представника Србије, НАТО, земаља чланица НАТО, Европске уније (ЕУ), ПЗМ и других заинтересованих институција и организација ангажованих од стране Министарства одбране Србије и НАТО-а.

Ради реализације задатка прилагођена је и структура, тако да Групу чине Координациони тим, Извршни координатор, Канцеларија и Радни столови.

Структура радних столова одражава функционалну надлежност Групе и у оквиру ње функционишу следећи Радни столови:

Радни сто 1: Политика одбране и планирање;

Радни сто 2: Људски ресурси;

Радни сто 3: Логистика;

Радни сто 4: Способности Војске Србије;

МЕХАНИЗАМ ПОДРШКЕ

Група Србија–НАТО за реформу одбране представља механизам подршке у:

- достизању Циљева партнерства под окриљем PARP (енг. Planning and Review Process);
- процесу реализације пројекта система одбране Србије;
- институционалној сарадњи Србије и НАТО у процесу реформе система одбране;
- примени Концепта оперативних способности у ПЗМ;
- процесу израде и реализације пројекта за решавање специфичних проблема у систему одбране, као и унапређењу координације и ефикасности сарадње у области одбране и војне сарадње са НАТО и ЕУ.

PARP представља кључни механизам програма ПЗМ, а његов циљ је пружање помоћи и подршке државама партнерима да развију способности система одбране, како за допринос мировним операцијама, тако и за сопствене безбедносне потребе.

Радни сто 5: Војно здравство и
Радни сто 6: Јавна дипломатија.

Задаци радних столова су: усмеравање реализације акционих планова за достизање Циљева партнерства; координација активности носилаца надлежности за достизање Циљева партнерства; координација повезаних активности из акционих планова за достизање Циљева партнерства и планирање и контрола реализације активности од значаја за реформу система одбране и достизање Циљева партнерства.

Радни столови своје активности реализују подршком Циљевима партнерства и пројектима система одбране.

Од поновног успостављања рада Групе одржано је осам пленарних састанака. ■

Радни сто 1

Политика и планирање одбране

Активности Радног стола 1 „Политика и планирање одбране“ усмерене су ка достизању општег партнерског циља Г 0002 „Планирање и буџетирање одбране“ и у функцији су увођења и имплементације ефикаснијег и транспарентнијег система планирања и буџетирања, што представља један од важних сегмената реформе система одбране

У оквиру Радног стола 1 реализују се следећи пројекти: „Развој способности за израду и праћење имплементације и ревизије стратегијских докумената“

Циљ овог пројекта је дефинисање динамике, процедура и поступака израде, имплементације и ревизије стратегијских докумената. У складу са планом реализације билатералне војне сарадње, а ради подршке пројекту и унапређења способности за израду и праћење примене стратегијских докумената и планирању развоја система одбране, реализовани експертски разговори и семинари са земљама партнерима.

„Изградња институционалних капацитета Министарства одбране за јачање сарадње у оквиру Заједничке одбрамбене и безбедносне политике Европске уније“

Циљ пројекта је дефинисање приоритета сарадње у оквиру Заједничке одбрамбене и безбедносне политике Европске уније и развој способности и капацитета за њихову реализацију у Министарству одбране и Војсци Србије, као и координација и едукација представника Министарства одбране и Војске Србије, који у оквиру својих надлежности обављају послове из области европских интеграција.

„Стандардизација у систему одбране у функцији достизања циљева партнерства у оквиру НАТО програма Партнерство за мир“

Циљ овог пројекта је сагледавање система стандардизације у НАТО и земљама чланицама Програма „Партнерство за мир“, а у функцији израде и примене савременог концепта стандардизације у Министарству одбране и Војсци Србије.

Представници Управе за стратегијско планирање учествују на редов-

АКТИВНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ

У оквиру Радног стола 1 реализују се и следеће активности:

– Обезбеђење подршке појединих држава и НАТО, као и чланица Програма „Партнерство за мир“ и НАТО војне канцеларије за везу у Београду у реализацији пројекта;

– Организација састанака са изасланицима одбране држава чланица НАТО и ПЗМ, акредитованих у Србији, ради подршке у реализацији пројекта у оквиру радних столова Групе Србија–НАТО за реформу одбране;

– Израда предлога активности међународне сарадње у функцији реализације пројекта.

Приоритети у даљем раду биће интензивирање консултација са државама партнерима у реализацији пројекта и израда политике стандардизације у одбрани.

ним састанцима НАТО Комитета за стандардизацију, на нивоу националних носилаца функција и на нивоу сталних представника.

У току је прикупљање стандарда за потребе Националног евалуаторског тима Војске Србије, а ради квалитетне припреме за извођење Самоевалуације нивоа 2 декларисаних јединица које се оцењују по Концепту оперативних способности (енг. Operational Capabilities Concept – OCC).

„Примена софтвера КОСТМОД 4.0 у дугорочном планирању одбране“

Циљ пројекта је унапређење процене трошкова за процес дугорочног планирања у Министарству одбране и Војсци Србије, применом софтвера КОСТМОД. ■

Радни сто 2

Управљање људским ресурсима

Партнерски циљеви у области људских ресурса су „Управљање кадром“ и „Захтеви за познавање страних језика“

У области управљања људским ресурсима, дефинисани пројектни задаци имају за циљ:

- идентификацију потребних компетенција неопходних за обављање појединих дужности, као и развој система идентификовања кадра са релевантним способностима и искуством, ради постављења на одговарајуће дужности;

- дефинисање каријерног развоја кроз утврђивање времена које поједино лице треба да проведе на радном месту и у чину/звању;

- изградњу система објективног и транспарентног оцењивања извршавања дужности као основе за одабир за унапређење у следећи виши чин/звање, односно постављење на вишу дужност;

- дефинисање захтева у погледу образовања и обуке за функције;

- дефинисање стратегије изласка кадра из система са и без права на пензију.

Помоћ партнера

Ради успешније реализације овог пројекта успостављена је сарадња са партнерским земљама.

Сарадња са развијеним земљама (САД, Велика Британија, Француска, Белгија, Италија) обухватила је и помоћ у развоју савременог система управљања људским ресурсима заснованог на одрживом кадровском обезбеђењу, транспарентности, предвидивом каријерном развоју, квалитетној селекцији, класификацији, оцењивању, рангирању и образовању и социјалној сигурности.

У сарадњи са земљама у региону (Румунија, Бугарска, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија) размењују се искуства из процеса професионализације оружаних снага, образовања за потребе система одбране, формирања модела уравнотеженог прилива и одлива кадра и усвајања нових модела каријерног развоја.

Иако су проблеми у финансирању успорили достизање постављеног циља у целини, реализација пројекта очекује се до краја 2014. године.

У поређењу са земљама у региону, утврђено је да је достигнути степен развоја управљања људским ресурсима на сличном нивоу. Због тога је од прошле године међународна сарадња у овој области преусмерена на земље сличне величине и организације оружаних снага. Посебно позитивна искуства стечена су у сарадњи са Норвешком и Данском, те ће у наредном периоду ове земље, уз САД и Велику Британију, бити најзначајнији партнери у реализацији пројекта у области људских ресурса.

Сарадња ће бити настављена и са другим земљама (Шведска, Немачка, Хрватска, Словенија, Босна и Херцего-

АКТИВНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ

Највећи напредак у реализацији пројекта у области управљања људским ресурсима, захваљујући сарадњи са партнерским земљама, остварен је у области селекције кадра. Уз подршку Данске развијена су четири центра за психолошку процену, а у току је формирање информатичке подршке која ће систем селекције кадра повезати у јединствену мрежу. То ће битно побољшати могућности правилног избора кадра за пријем у професионалну службу, постављање на специфичне дужности, унапређење и школовање.

Од ове године у усавршавању овог система укључиле су се САД и Велика Британија, чија ће искуства бити драгоцене за даље унапређење система селекције кадра имплементацијом савремених метода.

вина, Македонија) ради разматрања питања од обостраног интереса у овој области.

Познавање страних језика

У унапређењу познавања страних језика сарадња је настављена са

Снимко Д. БАНДА

партнерским земљама (Велика Британија, САД, Норвешка, Данска, Холандија) које материјално и организационо у дужем временском периоду подржавају активности Министарства одбране и Војске Србије на повећању броја лица са потребним нивоом познавања страних језика.

Тежиште активности у овој области било је на достизању потребног нивоа познавања страних језика (првенствено енглеског) припадника декларисаних јединица и кандидата за школовање и постављање на руководеће дужности.

Подршка страних партнера огледа се и развоју инфраструктуре у 14 центара за самостално учење енглеског језика, реализацији курсева за наставнике енглеског језика и оспособљавању лица за тестирање познавања енглеског језика према стандарду STANAG 6001. Кандидати за тестирање енглеског језика омогућено је да примере тестова преузимају са веб сајта Министарства одбране.

Уз помоћ страних партнера годишње се око 110 лица усавршава на интензивним курсевима енглеског језика, око 450 лица на гарнизонским курсевима и тестира око 500 лица по стандарду STANAG 6001. Сертификате у познавању енглеског језика по овом стандарду до сада је у Министарству одбране и Војсци Србије стекло више од 2.500 лица. ■

Радни сто 3

Логистика

Унапређења система логистике и достизања способности и интероперабилности у овој области у систему одбране значајно доприноси ефикасној имплементацији циљева партнерства

Основни циљ функционисања Радног стола 3 – Логистика је достизање партнерских циљева у процесу планирања и ревизије (Planning And Review Process – PАРР). У надлежности Радног стола 3 је шест циљева партнерства из области логистике:

- Г 4001 – Елементи за везу,
- Г 4051 – Оперативно планирање логистике и извештавање,
- Г 4174 – Стратегијско кретање националних снага,
- Г 4211 – Национална подршка размештеним снагама,
- Г 4255 – Подршка земље домаћина,
- Г 4055 – Управљање ланцем снабдевања.

Иако имају посебне ознаке, наведени циљеви партнерства међусобно су повезани, односно ни један се не би могао реализовати и имплементирати без паралелног напретка и имплементације осталих. Такође, ни један логистички циљ није потпуно везан за једну способност или за једну логистичку функцију, већ код имплементације треба применити мултифункционални приступ, а код неких циљева партнерства је неопходно, поред организацијских јединица Министарства одбране и Војске Србије, укључити и ресорна мини-

старстава, организације и агенције Владе Србије.

Подршка учешћу у мировним операцијама

Кључни садржаји који су дефинисани у опису и спецификацији захтева за имплементацију наведених циљева партнерства, везани су за планирање, организацију, реализацију и извештавање о извршеној логистичкој подршци (ЛоП) ангажованих снага Војске Србије у мултинационалним операцијама (МНОп).

Реализација активности на имплементацији циљева партнерства имплицирала је развијање широког дијапазона међународне сарадње, како са земљама чланицама НАТО тако и са земљама Партнерства за мир. Активности међународне сарадње планиране су и организоване са основним циљем оспособљавања кадра логистичких служби и стицања нових знања о процедурама планирања, извршења и извештавања у вези активности логистичке подршке у оквиру МНОп. У том смислу, учешће на разним семинарима, курсевима и другим облицима обуке и усавршавања, размена искустава са оружаним снагама страних земаља, стручне посете и експертски разговори о функцијама логистике основне су активности међународне војне сарадње које су реализоване у протеклом периоду.

Стечена знања и способности логистичког кадра искоришћена су у процесу припрема контингената Војске Србије за ангажовање у МНОп које су укључивале плански процес, извршење логистичког извиђања, транспорт људства и опреме, прихват у пољу мисије (као једног од критичних елемената процеса ангажовања у МНОп) и даље пружање логистичке подршке, односно обезбеђење одр-

живости контингента Војске Србије у мултинационалној операцији.

Свестрана сарадња

У оквиру сарадње Србије и НАТО у процесу реформе система одбране и унапређења координације и ефикасности војне сарадње, значајне облике међународне сарадње представља учешће у раду НАТО логистичког комитета и других радних тела НАТО у области логистике, као и сарадња са НАТО агенцијом за стандардизацију (NATO Standardization Agency – NSA) у области кодификације.

Веома добра сарадња остварена је са Чешком, Италијом, Словачком, Бугарском, Данском, Норвешком, Аустријом, САД и са земљама у региону. Од институција и организација са којима је остварен висок ниво сарадње треба истаћи Универзитет одбране из Брна (Чешка), Центар за цивилно војне односе из Монтереја (САД), НАТО школу за комуникације и информатику из Латине (Италија), као и Национални кодификациони биро Бугарске.

Имајући у виду значај остварене сарадње са државама, институцијама и организацијама у имплементацији циљева партнерства и подизању нивоа логистичке интеропера-

НОВЕ ИНИЦИЈАТИВЕ

Задаци у надлежности Радног стола 3 су и праћење активности међународне сарадње у области логистике, учешће у пројектима и вежбама у међународном окружењу, анализа постигнутих резултата и покретање нових иницијатива у сарадњи.

Као резултат рада на имплементацији циљева партнерства покренуте су иницијативе за приступање Србије НАТО организацији за подршку (NATO Support Organization – NSPA) и Мултинационалном логистичком координационом центру (Multinational Logistic Coordination Centre – MLCC) из Чешке.

билности, Радни сто 3 представља погодно место (чвориште) за размену информација између организацијских јединица Министарства одбране и Војске Србије одговорних за логистичку подршку. На овај начин омогућава се коришћење добијених података у свакодневном раду, иницирање питања за разматрање и међусобну координацију, као и покретање захтева за помоћ у решавању насталих проблема. ■

Радни сто 4

Способности Војске Србије

Укупан број Циљева партнерства који се имплементирају у Министарству одбране и Војсци Србије је 42, а у надлежности Радног стола 4 налази се 29 пројеката

Задаци Радног стола 4 су: – унапређење нормативне области и капацитета Војске Србије у функцији имплементације Циљева партнерства и стандарда Програма *Партнерство за мир*;

– усмеравање реализације 29 акционих планова за достизање Циљева партнерства;

– координација активности носилаца надлежности за достизање Циљева партнерства;

– координација повезаних активности из акционих планова за достизање Циљева партнерства и разматрање потенцијалних партнерских земаља за упућивање јединица у мултинационалне операције.

Тежишни задатак је избор и реализација пројеката који су у функцији достизања Циљева партнерства.

Циљеви партнерства подељени су у неколико области изградње интероперабилности, а то су обука; опремање и евалуација борбених и јединица подршке; обука и опремање јединица ВиГВОО; достизање способности за детекцију, разминирање и уклањање експлозивних направа (EOD); атомско-

Снимио Р. ПОПОВИЋ

Снимио Г. СТАНКОВИЋ

биолошко-хемијска заштита; цивилно-војна сарадња и телекомуникационо-информатички системи и подршка.

Радни сто 4 помаже рад Радне групе Генералштаба за Процес планирања и ревизије, која је основана 2008. године.

Облици сарадње

Нови облици сарадње огледају се у слању делова јединица Војске Србије на вежбе у иностранству (AIR SOLUTION, Балкански бљесак, EURAD 10, COMBINED ENDEAVOR, евалуаци-

ја EUBG 2012-2, MRE Rotation 12-15, CAPABLE LOGISTICIAN, COOPERATIVE LONGBOW/LANCER 2012 и др), на школовања и усавршавања припадника Војске Србије везаних за имплементацију Циљева партнерства, помоћ у опремању јединица Копнене војске и ВиПВО итд.

Више од 500 припадника Генералштаба, од чина пуковника до чина водника, на вежбама или усавршавањима у школама и центрима НАТО, били су у прилици да стекну сазнања и искуства која се примењују током имплементације Циљева партнерства.

ИНДИВИДУАЛНИ ПРОГРАМ ПАРТНЕРСТВА И САРАДЊЕ

Велику помоћ у стручном усавршавању припадника Војске Србије и изградњи способности јединица КоВ и ВиПВО пружају активности из Индивидуалног програма партнерства и сарадње – ИППС (енг. Individual partnership and cooperation program – IPSP) које су својим бројем, интензитетом и квалитетом пратиле нара-

стање потреба носилаца имплементације Циљева партнерства.

ИППС је важан алат у достизању захтева Циљева партнерства и носиоци имплементације пажљиво анализирају захтеве Циљева партнерства и понуђене активности, у менију ИППС, којима се они могу достићи у целости или највећим делом.

Активности	Индивидуални програм партнерства и сарадње											
	I циклус 2009-2010			II циклус 2010-2011			III циклус 2011-2012			IV циклус* 2012-2013		
Фаза реализације	планирано	реализовано	нереализовано	планирано	реализовано	нереализовано	планирано	реализовано	нереализовано	планирано	реализовано	нереализовано
Број догађаја	6 4	1 6	4 8	6 8	3 5	3 3	8 4	5 0	3 4	6 8		
Број догађаја који подржавају ЦП	-			57 (84%)			69 (82%)			50 (80%)		
Број учесника из ВС	*			150			62			245		

Резултати рада

Најзначајнији резултати рада Радног стола 4 су:

- имплементација одређеног броја Циљева партнерства;
- успешно спровођење Концепта оперативних способности - евалуација и извештавање;
- успешно учествовање декларисаних јединица на вежбама у иностранству;
- подизање степена интероперабилности јединица КоВ и ВиПВО;
- подизање нивоа знања енглеског језика;
- повећање безбедности летења захваљујући донацијама Данске;
- успешно опремање јединица КоВ моторним возилима повећаног степена заштите захваљујући донацијама;
- учешће представника Војске Србије на активностима из Индивидуалног програма партнерства и сарадње на вежбама, курсевима и другим облицима сарадње и усавршавања у иностранству. ■

Радни сто 5

Војно здравство

Српски војни санитар потврдио је висок ниво стручности и професионалности током досадашњег учешћа у више мултинационалних операција

У оквиру Групе Србија–НАТО за реформу одбране, у делу који се односи на војно здравство, формиран је Радни сто 5 за реализацију партнерских циљева:

- 4244 – Медицинска подршка и
- 4233 – Превентивна медицина,

заштита животне средине, могућност надзора и анализе

Медицинска подршка подразумева ангажовања два медицинска тима које чине лекар, два медицинска техничара, четири болничара и један возач, за подршку размештеним јединицама нивоа 1 (Role 1). Обим пружања медицинске помоћи је хитна и општа медицинска помоћ на терену и припрема повређених за брзу евакуацију у најближе пољске болнице (Role 2).

За реализацију другог циља – превентивна медицина, заштита животне средине, могућност надзора и анализе, усаглашено је да ће се према конкретном задатку одредити и састав тима (епидемиолог, микробиолог, специјалиста хигијене, медицине рада, ветеринар).

До сада је израђен Акциони план имплементације циљева који обухвата:

- проучавање документације, организацију, командовање, одабир и обуку кадра, обезбеђење опреме и обезбеђење интероперабилности;

- извршено је анкетирање медицинског особља и формирана база података за састав тимова;

- реализација обуке кадра врши се током свакодневног стручног рада.

Када задатак буде конкретан, једномесечним тренингом биће извршен завршни тренинг изабраног кадра и то за лекаре у ВМА, а за медицинске техничаре и болничаре у Чети за обуку санитетске службе у Нишу. ■

УЧЕШЋЕ У МУЛТИНАЦИОНАЛНИМ ОПЕРАЦИЈАМА

Учешће у УН MONUSCO у ДР Конгу почело је 2003. године и сада се тамо налази двадесети тим за медицинску евакуацију ваздушним путем (АМЕТ), у саставу два лекара и четири медицинска техничара.

У мултинационалној операцији MINURCAT у Чаду 2009. године војни санитет учествовао је у оквиру норвешког контингента са једним хируршким тимом (општи хирург, ортопед, анестезиолог, анестетичар и два хирушка техничара-инструментара). У истој мисији 2010. године српски војни санитет учествовао је самостално са 21 припадником.

Од 2012. године у мисији Европске уније у Уганди – EUTM Somalia је један представник – штабни официр који је главни саветник команданта мисије за медицинска питања. Тренутно се у мисији налази пуковник др Небојша Ђенић.

За исту мисију, EUTM Somalia, изабран је тим у саставу лекар и три медицинска техничара за Role 1 у Могадишу.

За мисију EU у Малију изабран је тим за медицинску евакуацију ваздушним путем (АМЕТ), у саставу два лекара и четири медицинска техничара, а њихово упућивање се очекује до краја године.

Радни сто 6

Јавна дипломатија

Циљ овог радног стола јесте унапређење комуницирања и комуникацијских потенцијала Министарства одбране и Војске Србије према различитим циљним групама, ради задобијања подршке и поверења интерне и екстерне јавности за реформске процесе и активности у систему одбране

Нормативно регулисање

У оквиру Радног стола 6 спроводи се више пројеката. Један од најзначајнијих јесте нормативно регулисање односа са јавношћу у Министарству одбране и Војсци Србије. Управо као резултат рада у оквиру прве Групе за реформу одбра-

не Србија–НАТО, у току 2007. и 2008. године, у сарадњи са Министарством одбране Норвешке, израђен је и усвојен документ „Смернице за стратегију комуникације Министарства одбране и Војске Србије“, чиме је Министарство одбране постало прво министарство које је имало такву врсту документа. По узору на приручнике НАТО Одељења за јавну дипломатију и сличне документе у другим земаљама, 2011. године донет је „Приручник за односе са јавношћу у Министарство одбране и Војсци Србије“.

У овој години приоритет ће бити усвајање „Упутства о кризном комуницирању“ чија је израда започела, као и „Приручника о друштвеним мрежама“. У области кризног комуницирања Управа за односе са јавношћу успоставила је сарадњу и размену искустава са министарствима одбране више земаља: Великом Британијом, Пољском, Чешком, Хрватском, Бугарском, Аустријом.

Промоција активности

Следећи важан пројекат који се спроводи у оквиру Радног стола број 6 јесте промоција активности евроатлантске сарадње, европских интегра-

ОФИЦИРИ ЗА ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ

Важан пројекат који се спроводи у оквиру Радног стола 6 јесте образовање и обука официра за односе са јавношћу у Министарству одбране и Војсци Србије. Управа за односе са јавношћу редовно организује обуке и медијске тренинге, како за официре за односе са јавношћу, тако и за припаднике Војске Србије који се припремају за одлазак у мултинационалне операције. Такође, медијски тренинзи се организују и за лица на различитим нивоима образовања и усавршавања у Министарству одбране и Војсци Србије, на домаћим и међународним курсеви-ма. Обуку изводе четири сертификована медијска тренера, од којих су три из Управе за односе са јавношћу, а један из Копнене војске.

Као посебна врста обуке, у сарадњи са НАТО Одељењем за јавну дипломатију прошле године организована је радионица за јавну дипломатију за лица која се баве пословима односа са јавношћу у Министарству одбране и Војсци Србије.

ција и учешћа у мултинационалним операцијама. У прошлој и овој години најзначајнија је промоција учешћа припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама УН и ЕУ. Истовремено, ово је и тема за коју постоји и велико интересовање јавности и медија. Поред интервјуа и репортажа у штампаним и електронским медијима, покренута је посебна Facebook страница о српским мировњацима.

Као модерне институције које прате достигнућа и трендове савременог комуницирања,

слично као и у највећем броју земаља чланица ЕУ и НАТО, Министарство одбране и Војска Србија посебно развијају комуницирање на интернету и друштвеним мрежама. Прошле године редизајниран је сајт Министарства одбране. Такође, поред званичних налога на YouTube и Facebook, од прошле године МО и ВС имају и свој налог на Twitter.

У функцији достизања Циља партнерства „Јавно информисање“ је и сарадња Управе за односе са јавношћу са невладиним организацијама и другим циљним групама. Тако је у марту ове године, Атлантски савет Србије у сарадњи са Министарством одбране организовао регионални семинар за представнике медија, на коме су учествовали новинари из свих земаља бивше Југославије. Такође, настављена је сарадња са продукцијом ЕАИ на снимању ТВ серијала „Интеграције“.

Поред израде документа о кризном комуницирању у Министарству одбране и Војсци Србије, у наредном периоду приоритети у раду биће развој и унапређење комуницирања на интернету и друштвеним мрежама, промоција учешћа у мултинационалним операцијама УН и ЕУ и промоција активности у оквиру Партнерства за мир. ■

▶ Вежба са припадницима мађарске војске

У мађарској бази за обуку Ујдорогд изведена је заједничка вежба Прве бригаде Копнене војске и Пете бригаде Оружаних снага Мађарске – „Комшије 2013“.

На полигону „Ruin city“ у тој бази увежбавани су поступци стрељачког вода у блокади и претрази терена са борбом у насељеном месту, а основни циљ вежбе била је размена и примена искустава стечених учешћем у мултинационалним операцијама.

За време тактичког увежбавања и вежбе коришћен је систем „MILES 2000“ који на себи носи сваки војник. Опрема региструје поготке па се може вредновати и учинак ватре у реалним условима на „живим циљевима“, што уз употребу осталих средстава даје потпуно реалну слику борбе.

Вежба „Комшије“ (Neighbours) изводи се наизменично у Србији и Мађарској, једном годишње, а ово је била четврта таква вежба.

Учеснике вежбе посетили су командант Копнене војске генерал-потпуковник Александар Живковић и помоћник начелника Генералштаба ОС Мађарске за Копнену војску генерал Јанош Хусар. ■

Б. ПОПАДИЋ

▶ Пробни лет ласте

Прототип домаћег школског авиона ласта (В-54) обавио је 17. маја први пробни лет након више од седам месеци, колико су авиони тог типа били приземљени после уде са у коме је погинуо мајор Горан Савић, а повређен потпуковник Томислав Бећаговић.

Лет је трајао око 45 минута и том приликом задовољени су сви проверавани параметри. Након успешно реализоване техничке пробе, биће настављена летна испитивања и реализација програма опремања Војске Србије овим авионом. ■

1. јун 2013.

Примопредаја дужности команданта Центра ДБХО

У Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу обављена је примопредаја дужности између досадашњег команданта пуковника мр Слободана Савића и новопостављеног заступника команданта потпуковника др Ивана Лазаревића. Примопредаји дужности присуствовао је командант Команде за обуку генерал-мајор Ђокица Петровић. ■

„Виртуелни штит 2013“

У Центру за обуку путем симулација (ЦОПС) одржана је вежба подржана рачунарским симулацијама „Виртуелни штит 2013“. Тема вежбе је командовање снагама у мултинационалним операцијама.

То је друга вежба ове године која се одржава у ЦОПС-у, а уједно и друга обука декларисаних јединица подржана рачунарским симулацијама.

Вежбу, којом је руководио потпуковник Золтан Рајда, извеле су декларисане јединице 31. пешадијског батаљона 3. бригаде и 21. пешадијског батаљона 2. бригаде, а подржавају је припадници Специјалне и 1. бригаде. ■

Војна полиција на Пасуљанским ливадама

Припадници 25. батаљона војне полиције Гарде извели су на интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“ вежбу „Вод Војне полиције у обезбеђењу командног места“. Увежбавање је обухватило два сегмента – постављање и обезбеђивање командног места и динамички део са задатком уништења непријатељске диверзантско-теро ристичке групе. ■

ОДБРАМБЕНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ У СУСРЕТ ЈУБИЛЕЈУ

Шест предузећа одбрамбене индустрије Србије на Међународном сајму наоружања и војне опреме „Партнер 2013” представиће широку палету својих производа.

Крагујевачка „Застава–оружје” ове године обележиће шеснаест деценија постојања. Топовски плотуни су 1853. године огласили да је у чувеној Тополивници успешно изливено прво домаће оруђе, па се та година узима и као почетак производње за војне потребе у Србији.

Та два значајна догађаја повод су за причу о фабрикама одбрамбене индустрије данас.

Компанија „Застава оружје АД“ Крагујевац

РАЗВОЈ КАО ОДГОВОР

Упркос наслеђеним проблемима, којима се, изгледа, назиру решења, фабрика у време када обележава 160 година постојања, постиже најбоље резултате у претходних двадесет и више година. „Практично од распада СФРЈ, од када смо ушли под санкције, нисмо имали бољи почетак пословне године“, истиче директор Раде Громовић. Тај тренд раста производње и пласмана у последњих пет година почива на чињеници да је компанија чак 95 одсто извозно оријентисана, а да свега пет одсто производа завршава на домаћем тржишту, и то највећим делом код традиционалног купца – Министарства одбране, односно Војске Србије.

У односу на ранији период, када је војни програм био доминантан, у последње две године, а посебно прошле, „Застава оружје“ је у највећој мери посвећена ловачком и спортском програму, за чију је производњу тренутно ангажовано 90 одсто фабричких капацитета.

Приоритет је пласман на америчко тржиште, на коме фабрика, посредством стратешког партнера „Југоимпорта – СДПР“, има уговорен посао вредан 42,5 милиона долара и који је основица за дефинисање Плана пословних активности, који је усвојио Надзорни одбор. Он предвиђа да укупан пласман 2013. године буде око 45 милиона долара, с оствареним

нивоом производње од близу три милиона норма-сати, каже директор „Заставе оружје АД“ Раде Громовић.

– Поређења ради, прошла година је завршена с дупло мање норма-сати, док је пласман био на нивоу 26,5 милиона долара, што је за око 20 милиона долара мање него сада. Уговори које смо закључили с „Југоимпортом“, за америчко тржиште, основа су таквог раста. Резултати које смо остварили после првог квартала, који је увек тежак јер је реч о зимским месецима с повећаним трошковима, дају нам за право да будемо оптимисти да ћемо ову, јубиларну годину „Заставе наменске“, завршити с најуспешнијим билансом у последњих 20 година.

Квалитет – кључ за захтевна тржишта

Услов успешног функционисања фабрике јесу уговорени послови који ангажују капацитете, али њих нема без квалитета производа. Поред америчког тржишта, које је, као највеће, за крагујевачке оружаре најважније, „Застава оружје“ ловачки и спортски програм извози у још 40 земаља света – Аустралију, Нови Зеланд, Јужну Африку, Гренланд, Западну Европу, бивше земље СФРЈ.

Присутни су и у скандинавским земљама, у бившим совјетским републикама, Казахстану, Киргизији, Азербејџану, освајају тржишта Латинске Америке, има их у Гватемали, Аргентини, на Далеком истоку, у Пакистану и осталим земљама.

– Свесни смо чињенице да више нема велике ЈНА, која је бројала 220.000 људи, цивилне заштите, територијалне одбране... Нестао је тај потенцијал домаћег тржишта. На време смо се преоријентисали на извоз и покренули велики број маркетиншких активности, које смо појачали после „пада“ санкција међународне заједнице, како бисмо се што пре вратили на светско тржиште, јер је за тих осам година конкуренција заузела наше место. Данас, после нешто више од десет година, с успехом смо се вратили на сва тржишта и постижемо значајне резултате, који не би били могући да иза њих не стоји квалитет производа. И то не само кад је реч о финалном производу, већ и о свим процесима у фабрици – каже Громовић.

160 година постојања

„Застава оружје“ је још раних педесетих година 19. века постала колевка српске индустрије. Давне 1851. године донета је одлука да се Тополивница из Београда пресели у Крагујевац. Прве топовске цеви изливене су две године касније, пре 160 година, 27. октобра 1853, када су и окончани напори Кнежевине Србије да обезбеди сопствену производњу оружја и опреме. Може се рећи да је фабрика била центар индустријског и културно-историјског развоја државе Србије.

Пратећи историјску сцену, Тополивница у Крагујевцу брзо се развијала. У њој примену налазе прве парне машине (1853), прво електрично осветљење (1884), први систем квалитета (1856), а на Великој светској изложби у Паризу (1889) крагујевачки оружари освојили су шест сребрних и бронзаних медаља. Пред Други светски рат фабрика је представљала прави индустријски гигант, са скоро 12.000 запослених и 10.000 машина.

Крагујевачка фабрика је током бурне историје доживела и преживела више рушења и дизања из пепела, кризе и проблеме. Менаџмент их је решавао уважавајући актуелни тренутак, седамдесетих година прошлог века конверзијом програма из војног у цивилни, када је и започео извоз карабина М70 на америчко тржиште, али и сталним трагањем за технологијама и моделима који имају купце на све захтевнијем тржишту.

Данас, после више од деценије од санкција међународне заједнице, у години раста производње, стратешко опредељење „Застава оружја“ јесте добра позиционираност производа на светском тржишту и развој који то омогућава.

Упркос евидентним пословним успесима, незаобилазни су и проблеми условљени великим трошковима производње.

– Наш циљ јесте смањење трошкова производње који су и даље изузетно велики, и то пре свега јер нам је опрема застарела. Просечна старост наших машина је скоро 40 година, па смо често принуђени да купимо веома скупе резервне делове, посебно јер се те машине више не производе. Недавно смо купили тридесетак спојница за глодалице за 15.000 евра – наводи директор.

Планови модернизације

Као одговор на ту „економску бол“, фабрика је 2011. године израдила петогодишњи План пословно-финансијске консолидације, који је формулисао визију шта је неопходно да се уложи у фабрику и шта би та инвестиција, процењена на око 30 милиона евра, дала као резултат. То је свеобухватан документ који укључује све сег-

Раде Громовић, директор „Заставе оружје АД“

менте рада и пословања, као и маркетиншких активности.

Директор Громовић истиче да су претходне две године показале да су те процене биле добре, али да су неопходне инвестиције – изостале.

– Кључно питање је одакле обезбедити финансирање за фабрику која, морамо то отворено рећи, још увек није на

„зеленој грани“ и још увек не можемо из реалних прихода да покријемо реалне расходе. Ми смо, иако не више као некад, и даље губиташ. С друге стране, ако се посматра само прошла година, имали смо позитиван резултат пословања, али дугови из прошлости нас оптерећују, готову камате. Само камате на неплаћене порезе за прошлу годину износиле су око 920 милиона динара – каже Громовић.

Решење за нагомилана дуговања у „Застави“ виде у иницијативи, која постоји на нивоу министарства одбране и финансија, да се спроведе процес конверзије дуговања, које има не само „Застава оружје“ него и остала предузећа

наменске индустрије, како би се она макар мало растеретила.

– Држава би код нас своје учешће у капиталу повећала с тренутних 74 на 85 или 90 одсто, а ми бисмо се у великој мери релаксирани појавили код пословних банака, где бисмо знатно боље „стајали“ него што је случај сада, када нас сврста-

вају у најнижу категорију. Ми, дакле, имамо јасну узлазну линију производње и два велика проблема. Један су дуговања, а други – недостајуће инвестиције. Услов за решавање оба јесте конверзија дуговања.

Држава има намеру, постоји закључак Владе о томе, да за комплетну од-

брамбену индустрију обезбеди 75 милиона евра државних гаранција, које би биле пласиране преко Фонда за развој у пословне банке, које би давале много повољније инвестиционе кредите, с грејс периодом од две, а периодом отплате на осам година, што би нама дало „ветар у леђа“. Ми бисмо с десетак милиона евра, колико имамо у плану инвестиција за ову годину, могли значајно да ревитализујемо поједине виталне капацитете, попут оних за производњу цеви и термичку обраду. Набавком савремених машина, које су много продуктивније од постојећих, растеретили бисмо се великог броја радника, који су нам у овом тренутку неопходни, како бисмо, радом у две смене, постигли производњу модела уговорених за америчко тржиште – наглашава директор Громовић.

Изаћи из групе губиташа

Тренутно пословање потврђује да „Застава оружје“ има потребан квалитет производа за светско тржиште и да је крагујевачки бренд поштован међу веома пробирљивим купцима, а ипак

Акцент на новитетима

Применом Система менаџмента квалитетом QMS, који је ресертификован и 2013. године, „Застава оружје“ побољшава квалитет производа и свих процеса и континуирано пласира нове производе који прате трендове на светском тржишту. Зато је и данас у понуди Компаније акценат на новим артикулма у војном програму:

- фамилија аутоматских пушака М21,
- аутоматски бацач граната 30 милиметара,
- далекометна пушка М93,
- снајперске пушке М91 и М07,
- бацач граната потцевни 40 мм,
- митраљеви и пушкомитраљеви,
- топови калибра 20 и 30 мм,
- позната фамилија пиштоља ЦЗ.

У ловачком и спортском програму, карабини „Заставе оружја“ добро су позиционирани на светском тржишту. Базирани су на Маузер систему брављења

и производе се у широкој палети од 24 различита калибра. Основни модели носе ознаке LK М70 и LK М85.

„Сада је приоритет у развоју јесте да осавременимо старе борбене моделе и прилагодимо их новим тактичким захтевима за традиционална и за нова тржишта, те да имамо и западне и источне службене калибре. Примера ради, развили смо бацач граната према стандарду НАТО-а 40×46, а и руски је 40 мм, али је граната другачија. Нама је битно да имамо понуду за армије које се спремају и по источном и према стандарду НАТО-а. Такође је велика предност то што наше раније структуре модела дозвољавају широк дијапазон модификација – ми смо једина фабрика која ради све калибре, од 4,5 до 40 милиметара“, наводи Александар Младеновић, руководилац пројектовања и развоја производа у „Застави оружју“.

Плата изнад просека

„Просечна плата у фабрици је око 45.000 динара, нешто изнад републичког просека, што за фабрику с око 2.400 запослених није лоше“, каже Раде Громовић.

Још се нису стекли услови да се из реалних прихода покривају расходи, после чега би се могло очекивати и мало свежег профита.

– С постигнутом узлазном линијом у пословању, али уз поменути подршку државе, за релативно кратко време „Застава оружје“ не би била губиташ. И сада редовно сервисирамо нето плате и обавезе за здравствено осигурање. Свака три месеца одваја се 30, 40 милиона за оверу здравствених књижица, а уредно сервисирамо добављаче и измирујемо обавезе према банкама. Иако смо лоше категорисани, банке виде, на основу девизних прилива, да постоји значајна производна активност, тако да за нас имају разумевања. Оно што не стижемо да „покријемо“ јесу текући порези и допри-

носи за пензијско-инвалидско осигурање, што је око 45–50 милиона динара месечно, које ми видимо у перспективи, али с модернизованом фабриком која ће захтевати мање радника у производњи и имати знатно мање трошкова а већу ефикасност. Тржиште може да „прогута“ знатно више робе него што ми у овом тренутку можемо да произведемо. То је наша велика шанса – каже директор „Застава оружја“.

Да би се та прилика искористила, менаџмент фабрике тежиште ставља на развој, под којим подразумева и праћење тржишних токова, због којих значајну пажњу посвећују присуству на водећи светским сајмовима и

Богата палета производа

„Застава оружје“ у текућој производњи има око 80 различитих модела у оба програма, војном и цивилном. У свету не постоји произвођач с тако широким лезезом производа. „Глок“ прави само пиштоље, „Ремингтон“ – ловачке карабине и пушке и ништа више. „Застава оружје“ производи све то, и још много тога.

усавршавању својих стручњака. Циљ је, како истичу, задовољство купаца, а њега нема без истраживања тржишта.

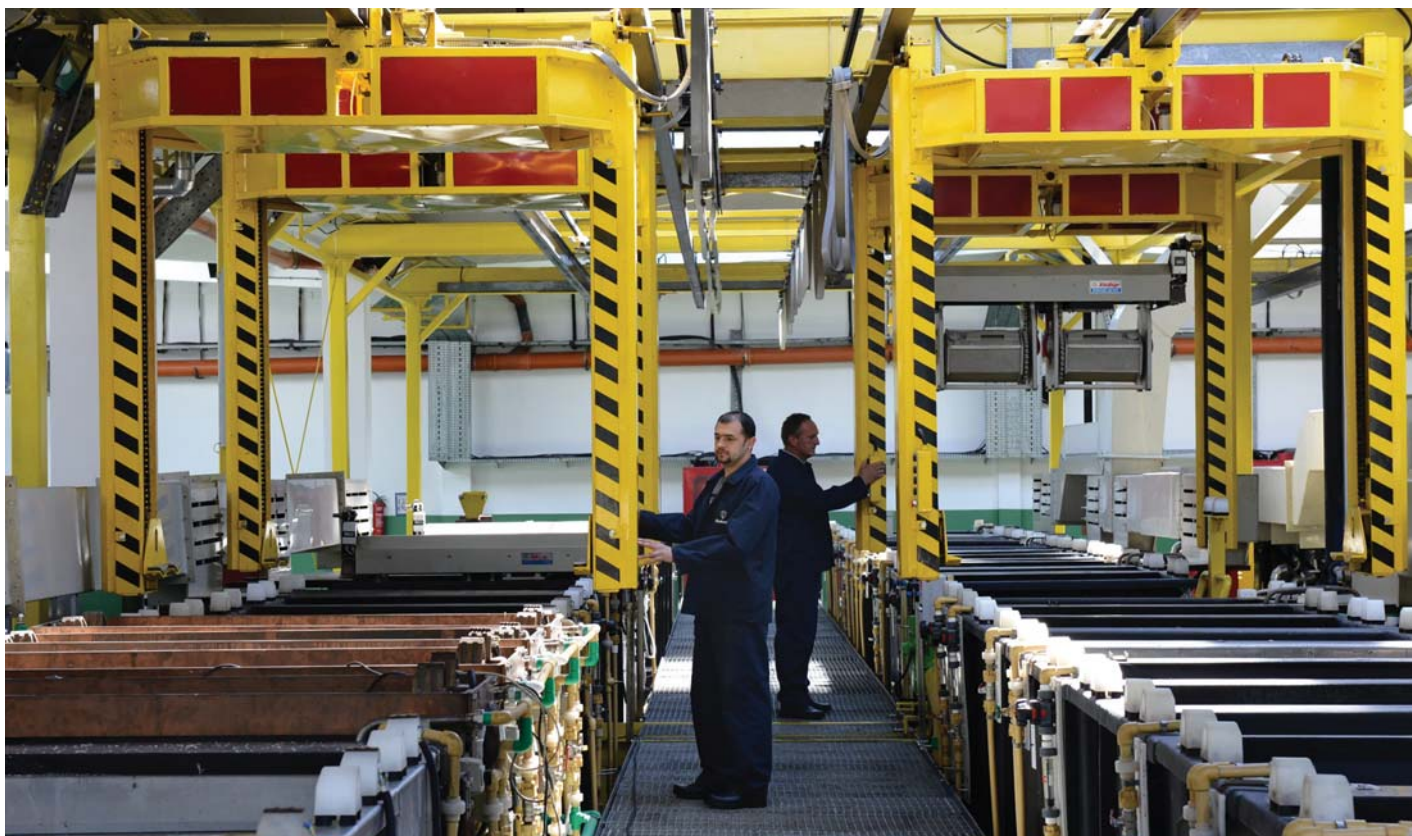
– Недавно смо ставили у функцију и нови интерактивни сајт, који омогућава комуникацију с потенцијалним корисницима наших услуга. Истраживању смо посвећени и на друге начине. Сваки комад оружја који изађе из наше фабрике садржи упитник који корисник попуњава – да ли је задовољан дизајном, преци-

зношћу, паковањем и осталим детаљима. На основу тог мониторинга развијамо нове моделе, који морају да буду функционални с аспекта производње, што значи да мање коштају, а да задовоље захтеве тржишта. Функција развоја мора да прати захтеве тржишта, јер конкуренција не седи „скрштених руку“ и без развоја нових модела нема опстанка нити напретка.

У фабрици „Застава оружје“ на време су схватили да њихови капацитети тренутно далеко премашују потребе Војске Србије и због тога су светском тржишту понудили читав дијапазон производа. Ипак, Громовић истиче да се у Крагујевцу зна ко је ко.

– Свесни смо да је наша основна улога да будемо у систему одбране земље. То нам је примарна функција. Кад се појави наш цењени купац, Војска Србије, и каже шта јој треба, то истог тренута постаје наш примарни задатак. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

Компанија „Слобода“ Чачак

ИНВЕСТИЦИЈЕ ПОКРЕЋУ ПРОИЗВОДЊУ

„Слобода“ данас има модерну производну опрему, квалитетне стручњаке у свим фазама производње – од планирања до пројектовања – изузетно опремљене лабораторије и центре за испитивање и тестирање. Своје развојне капацитете усмеравају у два правца – у модернизацију постојећих и развијање и производњу потпуно нових производа НВО. Захваљујући томе 80 одсто производа извозе, а остварен приход инвестирају у даљи развој и опремање.

Када је током бомбардовања 1999. године било уништено 85 одсто објеката Компаније „Слобода“, одговорни у тој фабрици колебали су се између

одлуке да ли да средства уложе у чишћење тог простора или у нову опрему и израду средстава наоружања и војне опреме (НВО). Одлучили су се за оно друго. Време је показало да су исправно посту-

пили јер су захваљујући томе опстали и створили предуслове за даљи рад. Да су одлучили другачије, данас би имали чист круг, али не и нове објекте. Овако имају и једно и друго, јер су део средстава од прихода улагали и у чишћење рушевина, тако да је 80 одсто посла завршено.

Занављањем технологија, освајањем нових и унапређењем давно освојених производа, повећањем продуктивности рада освојили су и нова тржишта и почели позитивно да послују. Полако стају на ноге и крећу у жељеном правцу.

Пословање

– После дужег периода, у последње две године позитивно смо пословали, што нам је омогућило да кренемо с ре-

Д ов н и м
измирива-
њем по-
тражива-
ња. Лане
смо оства-
рили до-
бит од око
166 мили-
она дина-
ра. Захва-
љујући то-
ме уложили
смо око се-

*Зоран Сћефановић,
директор „Слободе“*

дам милиона евра у грађевинске радове и занављање и ремонт опреме. Главна инвестиција био је објекат за пуњење артиљеријских пројектила и комплетирање артиљеријске муниције, који би ускоро требало да почне с радом. Планирамо да ове године инвестирамо још 7,5 милиона евра. То технолошко занављање опреме повећаће нам продуктивност, омогућити освајање нових производа, а самим тим конкурентност на светском тржишту и остварење добити. Уједно, то нам отвара врата да запослимо нове људе, сти-

Историјат

Компанија „Слобода“ основана је Одлуком Владе ФНРЈ од 10. јула 1948, с задатком да производи средства НВО за потребе војске. За дан почетка рада „Слободе“ усвојен је 6. октобар те године, а производња је званично почела новембра 1949. године.

Развој фабрике подељен је у више периода: од оснивања до 1958, када је склопљен први извозни посао, од 1958. до 1991 – период интензивног развоја производа и фабрике, с посебним нагласком на послове инжењеринга у периоду 1975–1985. године, од 1991. до 1996 – период распада СФРЈ и санкција међународне заједнице, када је заустављен проток роба, људи и капитала, и кад су поки-

дане везе са инопартнерима, затим, од 1996. до 1999 – укидање санкција и повећање физичког обима производње, повратак на светско тржиште, а развојни замах достигнут је 1998. године. Током бомбардовања СРЈ 1999. године уништено је 85 одсто производних капацитета „Слободе“. Од 1999. до 2002. године успостављена је производња са смањеним бројем радника и обновљено око 80 одсто порушених капацитета, а 21. марта 2002. је Скупштина Компаније усвојила одлуку којом држава постаје већински власник „Слободе“. Период од 2002. године па надаље јесте време развоја и освајања нових производа, с посебним освртом на извозне послове.

пендирамо младе стручњаке – каже Зоран Стефановић, извршни директор „Слободе“.

Током прошле године отворили су и ново постројење за термичку обраду, преселили из другог дела града (где су услови за рад били неповољни) у круг фа-

брике њихову алатницу, завршили велико постројење за галванску заштиту и постројење за прераду отпадних вода.

– Нажалост, још нисмо зановили све технологије, нити производњу неких артикала које смо имали пре бомбардовања. Додуше, освојили смо много нових

артикала и то нам омогућава да добро послујемо. Имамо амбициозне планове што се тиче нових производа, савременијих функцијских решења, који су тражени на светском тржишту – истиче директор.

Та компанија је велики извозник – извози 85 до 90 одсто својих производа, а тржиште „Слободе“ је, ако се изузму Јапан и Аустралија, скоро на свим континентима.

Када је реч о будућим плановима, извршни директор каже да им је основни план занављање технологија, пројектовање безбеднијих линија на вишем нивоу аутоматизације. Чак планирају да на најопаснијим радним местима уведу роботе. Све то повећаће безбедност радника, продуктивност, а на крају и квалитет, јер ће бити искључен фактор – човек. Још су свежа сећања на ванредни догађај који се десио пре две и по године.

Многе од тих линија раде сами, својим средствима, јер имају знања – а то је данас најтраженија „роба“.

Моћ домаће памети

„Слобода“ данас има модерну производну опрему, квалитетне стручњаке у свим фазама производње – од планирања до пројектовања – изузетно опремљене лабораторије и центре за испитивање и тестирање. Поседују систем менаџмента квалитетом (QMS) у складу са захтевима стандарда ISO 9001:2008.

У њој је запослено педесетак инжењера – конструктора и технолога. Плод њихове памети јесте и поменута линија за пуњење артиљеријских пројектила и комплетирање артиљеријске муниције. Очекују да објекат добије дозволу за рад па да почне обука људи, јер је реч о новој опреми, технологији. После тога почеће серијска производња. То ће им омогућити већу продуктивност у комплетирању артиљеријске муниције – а то су калибри од 76 до 155 милиметара.

Поред артиљеријског програма, израђују разне типове упаљача готово за све врсте муниције која се у свету ради, противавионску и авионску муницију, муницију за аутоматске бацаче ракета... Почели су да раде и противградне ракете.

Захваљујући развоју данас углавном производе нова средства НВО и само око десет одсто оног што је рађено пре деведесетих година.

– Ми производимо оно што тражи тржиште, а развој не може, као некад,

Производни програм

Асортиман „Слободе“ броји више од 150 разних артикала. У периоду између 1995. и 2012. године развијено је више од 120 нових производа. Данас производе и прерађују пиротехничке смеше, израђују противавионску муницију калибра од 20 до 57 mm, авионску муницију калибра 23 и 30 mm, тромблонске мине свих типова (са и без хватача зрна), ручне бацаче ракета калибра 64, 90 и 120 mm, муницију за аутоматски бацач граната 30 и 40 mm, муницију 40 mm за подвесни бацач граната 40 mm тип GP25 и M203, артиљеријску муницију калибра од 76 до 155 mm, упаљаче свих типова за

средства из свог производног програма и за потребе ремонта муниције, близинске упаљаче за ПА и артиљеријску муницију и темпиране упаљаче за артиљеријску муницију. Такође, производе и топовске каписле за муницију из свог производног програма и за потребе ремонта муниције, сигналну муницију калибра 26 и 38 mm, ловачку сигналну муницију за пушке калибра 12 и 16 mm, специјалну муницију из полицијског програма, вежбовна средства, а раде и ремонт свих средстава НВО из производног програма.

дуго да траје. За то немамо времена јер светско тржиште не чека. Кад имамо већи асортиман, освојеност производа, сигурно је већа шанса да нађемо тржиште и нешто продамо. С малим асортиманом не може лако да се нађе тржиште. Осим тога, ако не будемо уводили нове производе, актуелне на тржишту, може нам се догодити да имамо проблема око њиховог пласмана, иако имамо велик асортиман – каже Ацо Милошевић, главни пројектант и заменик директора Сектора „Развој“.

Решење за то постоји. Последњих неколико година нуде тржишту и оно што нису развили. Уговарају. Финансијска средства која тако добију улажу у освајање тог артикла и почетак производње.

Упосленост капацитета

Компанија „Слобода“ нема више око 5.000 запослених, као некад када је већина грађана Чачка била везан за њен рад, а више од половине станова у граду изграђено захваљујући њеном раду. Међутим, и за данашње услове и економске прилике она је остала добар послодавац, највећи у граду, ако не и у Моравичком округу.

У Компанији је стално запослено око 1.200 људи, а на одређено време приме око 200 радника – прошле године су запослили око 500 људи. Политика фабрике је да на неодређено радно време примају само инжењере, за потребе развоја, а раднике запошљавају на одређено јер је тржиште динамично, па је превелики ризик примити већи број људи. Пре него што почну да раде у производњи, радници пролазе потребну обуку и тренинг.

Руководство је много средстава уложило у побољшање безбедности услова рада и отклањање штетног утицаја на здравље људи. Поново је отворена амбуланта и радници имају на располагању медицинску помоћ.

– Деведесетих година људи су нас чудно гледали и питали се што радимо у „Слободи“, а сад је навала и притисак за пријем. Плате су редовне, измирујемо све државне обавезе. Немамо финансијских проблема и нећемо их имати у наредном периоду захваљујући трансферима технологије. То је најважније – каже извршни директор Зоран Стефановић. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимео Даримир БАНДА

Холдинг корпорација „Крушик“ Ваљево

УЛАГАЊЕ У БУДУЋНОСТ

Проширење асортимана производа у складу са захтевима тржишта, повећање ефективности и ефикасности производње, одржање квалитета, модернизација опреме, увођење нових технологија, запошљавање младог кадра и стално усавршавање постојећег, само су неки од од стратешких циљева у „Крушику“

Холдинг корпорација „Крушик“ а.д., са више од 10 милиона продатих средстава у више од 60 земаља света, међу лидерима је у производњи наоружања у овом делу Европе. По специфичности производње припада групацији одбрамбене индустрије Србије, а према броју запослених у категорији је великих привредних друштава.

Од 2005. године „Крушик“ се налази у процесу својинске трансформације. Држава је, преко Министарства одбране, постала већински власник, са 68,03 одсто, док је друштвени капитал 31,97 одсто.

Кадар

У тој корпорацији данас ради 1.550 радника, од којих је 1.420 стално запослено, а око 130 на одређено време. Од 2008. године, за реализацију тадашњих извозних уговора, у „Крушик“ је примљено више од 800 младих људи, углавном на послове непосредне производње. На тај начин је побољшана квалификациона и старосна структура запослених. Однос производних и режијских радника сада је повољнији него раније – тренутно је 64 одсто производних радника, а раније је било око 50 одсто. Када је реч о старосној структури запослених, данас је просек година старости 46, а просек радног стажа око 22 године. Иако је квалификациона структура побољшана и даље

ОДБРАМБЕНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ

је највеће учешће (55 одсто) ниже квалификације. Број запослених са високим стручним спремом је 165.

– Пословну политику за ову годину засновали смо на постојећем броју запослених. Отварање нових радних места искључиво је везано за нове уговоре и послове и односиће се, пре свега, на стручан кадар. Желим да истакнем да је интересовање за запошљавање у „Крушику“ и даље изузетно велико. Можда је разлог за то редовно исплаћивање зарада. Нажалост, оне су ниске и испод републичког просека. Услови рада су и даље тешки, истина много бољи него пре неколико година, па ћемо у наредном периоду настојати да, кроз инвестициона улагања, пре свега омогућимо безбеднији рад запослених. Када се побољша финансијска ситуација, моћи ћемо да повећамо зараде и стимулишемо запослене, који се максимално ангажују на послу – каже извршни директор ХК „Крушику“ Јован Давидовић.

Производња

– У стратешком плану развоја наше корпорације приоритет представља оживљавање производње неколико средстава из ракетног програма, што реализујемо у сарадњи са Војнотехничким институтом, а чијим завршетком ће се створити далеко веће могућности за повећање обима производње и упосленост машинских и рад-

Лична карта

Ваљевски „Крушику“ основан је 1939, када је предузимљиви потомак старе београдске породице Никола Станковић решио да, поред фабрике НВО у Вишеграду, изгради још једну, у Ваљеву, под називом „Вишеградска индустрија Станковића а.д.“, скраћено „Вистад“. Та фирма преузела је монопол над производњом каписла No 8, а убрзо је почела да израђује ручне офанзивне бомбе и пешадијску пушчану муницију. Радила је током рата, као и после после ослобођења, када је прешла у надлежност Министарства народне одбране и 10. јуна 1945. добила назив „Војнотехнички завод Ваљево“. Под именом „Крушику“ регистрована је 23. јануара 1948. и убрзо је постала један од стубова југословенске војне индустрије.

Златно доба у развоју те корпорације био је период од 1975. до 1989.

них капацитета. То ће допринети стабилнијем пословању предузећа. Најзначајнији пројекат је освајање вођене противоклопне ракете „бумбар“. То средство има велики број делова, склопова и елемената, који се углавном раде у кооперацији. Током ове године планирамо да завршимо прототипску партију и припремимо се за почетак нулте серије – истиче директор.

када су извозом годишње остваривали приход у вредности од сто милиона америчких долара. „Крушику“ је тада био југословенски гигант и у њему је радило око 5.500 радника. Привредни и технолошки развој заустављен је почетком деведесетих година, а највећу штету претрпео је током бомбардовања, када је на матичној локацији било уништено око 92 одсто производног и просторног програма. После обнове и санације, „Крушику“ се вратио на сцену. И даље са бави истраживачко-развојном, пословном и производном делатношћу.

У тој корпорацији успостављен је интегрисани менаџмент систем, чији су делови сертификовани по: SRPS ISO 9001:2008, ISO 9001:2008, СНО 9000/05, ISO 14001:2004, OHSAS 18001:2007 и SRPS ISO 17025:2005.

Јован Давидовић, извршни директор „Крушика“

Осим „бумбара“, раде на развоју и освајању невођене ракете 128 милиметара „огањ“, побољшаних карактеристика, као и модернизоване противоклопне вођене ракете „маљутка“, са новим моделима бојевих глава и др.

Давидовић истиче да је, поред развоја ракетних средстава, у току модернизација и унапређење средстава из минобачачког програма (нова „фамилија“ мина продуженог домета у свим калибрима и врстама).

– За успостављање производње ракетних средстава потребна су велика финансијска средства, пре свега за инвестициона улагања у санацију и адаптацију погона и набавку нове опреме. Та средства ми у „Крушику“ не

можемо да обезбедимо без подршке државе. Од државе очекујемо спровођење Програма финансијске консолидације за предузећа из групације Одбрамбена индустрија Србије, помоћ у обезбеђењу инвестиционих средстава за нове програме, а и веће упошљавање производних капацитета – каже извршни директор.

Инвестиције

После двадесет година, у оквиру процеса ревитализације и модернизације српске одбрамбене индустрије, изграђен је један нови производни капацитет – „Ковачки центар” д.о.о. из Ваљева. Тај центар (који је пуштен у рад 16. децембра 2010) заједничко је предузеће „Југоимпорта – СДПР” и Холдинг корпорације „Крушик” и резултат њихове вишегодишње успешне пословне сарадње. Поред технологије ковања, у сарадњи са „Југоимпортом – СДПР” успостављена је потпуно нова технологија за израду балистичких заштитних плоча, а властитим средствима и кадром изградили су и фабрику за производњу специјалне муниције. Такође, набављена је нова CNC опрема

Снимко Д. БАНДА

за механичку обраду, која је омогућила израду кошуљица великих калибара и смањење рокова израде.

Када су на нивоу фабрике дефинисали план инвестиционих улагања за период 2010–2015. године, као приоритет за ову годину означили су: опремање објеката за лабораторију и контролу, адаптацију објеката за монтажу и лабораторију ракете „бумбар” и адаптацију магацинског простора за одлага-

ње делова и елемената из кооперације за ту ракету, аутоматизацију у погонима лабораторије, те обнављање производње ракета набавком опреме за хладно ротационо извлачење. Као приоритетни задаци дефинисани су и обнова технологије површинске заштите и погона термичке обраде.

Према истраживању тржишта, интересовању ино-купаца, по до сада датим понудама, у „Крушику” очекују да ће и у наредним годинама имати потребну упосленост капацитета, пре свега на поменутих средствима из ракетног програма, као и трансферу технологије и инжењеринг пословима.

За ову годину планирана је реализација у вредности од 2,327 милијарди динара, од чега је извоз 20,2 милиона америчких долара. Извоз је уговорен са купцима из јужне и југоисточне Азије, Јужне Америке, Средњег и Далеког истока... Уговорена производња за потребе Министарства одбране у овој години износи око 340 милиона динара, што чини 15 одсто укупне реализације.

Дугогодишње искуство, високо стручни кадар, висок ниво ефикасности, поузданости и флексибилности у односу на захтеве корисника, завидне референце и велики број задовољних корисника гаранција су квалитета „Крушика” и најбољи основ за њихово успешно пословање у будућности. ■

Мира ШВЕДИЋ

Асортиман

Производни програм холдинг корпорације „Крушик” подељен је у три категорије: војни, цивилни програм и технолошке могућности. Војни програм је разноврстан – минобацачке мине у калибрима 60, 81/82 и 120 mm у четири варијанте (разорна, димна, осветљавајућа и вежбовна), авионске ракете 57 mm са три варијанте бојевих глава, авио-бомбе (глатке и кочене), противтенковске мине, ручне бомбе, муниција у калибру 40 mm, невођене ракете у калибрима 107, 122 и 128 mm за вишецевне бацаче ракета, противоклопна ракетна средства, ракетна средства за вежбу стрелаца самонавођених ракета.

Користећи своја знања и искуство у производњи НВО освојили су и производе средства за цивилну употребу, која имају елементе који

карактеришу наоружање: противградни систем – ракета и универзални лансер, контејнери за смештај експлозива, велики број типова електричних детонатора и патрона за рударство... Израђују и гребенасте склопке, паник светиљке, пиштоље за омамљивање стоке, одливке од Al и Cu легура, универзалне носаче клима уређаја и др. Од технолошких могућности заступљене су: обрада обртних и призматичних делова, термичка обрада, обрада делова од пластичних маса, хемијска и електрохемијска заштита, технологија прераде у топлотном стању, обрада хладном деформацијом и технологије везане за експлозивна пуњења.

„Крушик” има дугу традицију у трансферу технологија за све своје производе.

„Први партизан“ Ужице

МУНИЦИЈА ЗА ЦЕО СВЕТ

Снимила С. САВИЋ

Захваљујући искуству и традицији, производној опреми сопствене израде, најбољим сировинама и компонентама, ригорозној контроли елемената и готове муниције према војним стандардима, „Први партизан“ производи муницију високог квалитета и поузданости, па око 95 одсто укупне производње иде у извоз. Највише у САД и земље Западне Европе и Јужне Америке. То се односи и на војни и на комерцијални програм (спортску и ловачку муницију), који у извозу учествују приближно једнако.

Производња муниције у Ужицу почела је 1. маја 1928, када је у просторијама касарне „Стеван Немања“ у Крчагову почела с радом фабрика Јакоба Пошингера, који је у сарадњи са војним и државним властима Краљевине Југославије, крајем 1927. године, преселио своју радионицу из Крања (Словенија) у Ужице. Набавком нових машина радионица је оспособљена за машинску израду ловачких пушака и пиштољске муниције.

Градско поглаварство Ужица, 15. априла 1935, одлучило је да Пошингеру поклони земљиште за изградњу нове фабрике. Полагањем камена темеља 20. јуна 1935. започела је изградња прве приватне фабрике те врсте на Балкану. Званичан назив фирме био је „Фабрика оружја и муниције у Ужицу“ (Ф.О.М.У.). Од 5. септембра 1947. Завод у Ужицу до-

био је ново име – Предузеће „Први партизан“ и постао државно предузеће од општедруштвеног значаја.

На почетку Другог светског рата производне хале фабрике тешко су оштећене у бомбардовању, а управна зграда порушена је до темеља. После ослобођења града, 24. септембра 1941, „Фабрика оружја и муниције у Ужицу“ поново је почела са радом, под контролом партизанских војних власти. Муницијско одељење и Алатница смештени су у тунелу трезора Народне банке, а остале радионице по објектима у непосредној близини града. Ужице је у то време био једини град у Југославији, а можда и у Европи, у коме је под окупацијом радила фабрика оружја. Она је одиграла значајну улогу у наоружању јединица Народноослободилачке војске и упамћена је по производњи „танких и дугих пушака“ (партизанки) и ручних бомби које су прављене од нарезаних водоводних цеви. Фабрика је прекинула рад 22. новембра због подметнуте експлозије у којој је настрадало више од 120 лица – цела смена

Добросав Андрић, генерални директор

– Прошлогодишњи пословни резултат је рекордан у дугој и богатој историји фабрике. Произвели смо око 220 милиона комада метака, готово у пола више него у 2011. години и остварили извоз од 60 милиона долара. Запошљавамо око 1.350 радника, а минуле године у радни однос примили смо десет дипломираних инжењера и више од стотину младих људи. Уз помоћ државе у припреми је измештање и модернизовање производње, вредно 22 милиона евра. Одлучено је о исељавању производње из подземних погона, такозване „рупе“, а ускоро треба да буде завршена градња нових производних надземних објеката на око 6.000 квадрата, за измештање производње чауре и зрна. Од државе смо купили војни комплекс на Трешњици поред Ужица, од 10 хектара, и у њему ћемо обављати „опаснију“ производњу – комплетирање и паковање муниције.

преправљане војничке пушке и произвођена муниција за државни пиштољ калибра 9 милиметара.

Данас основу производног програма „Првог партизана“ чини производња стрељачке муниције намењена за потребе војске и полиције. Муницију „Првог партизана“ користе армије широм света. У производњи се налазе практично сви калибри који су у службеној употреби у свету, међу којима су 5,56×45 mm, 7,62×51 mm, 12,7×99 mm, 9×19 mm, 7,62×39 mm, 7,62×54 mm, 12,7×108 mm и многи други.

Осим стрељачке муниције, за војне потребе се од осамдесетих година прошлог века производе и поткалибарни пројектили и муниција у калибрима 125 и 100 милиметара.

Стандарди и квалитет

Значајно је нагласити да је „Први партизан“ освајање производње увек вршио према оригиналним стандардима и да фабрика производи муницију чије карактеристике и квалитет одговарају светским стандардима. Када је реч о калибрима НАТО-а, систем испитивања усаглашен је с важећим спецификацијама НАТО-а и уведене су нове варијанте паковања.

Фабрика у Ужицу је по свим битним параметрима, као што су асортиман, квалитет и количине, међу најзначајнијим произвођачима спортске и ловачке муниције у свету.

радника и грађани који су били у цивилном склоништу.

У Ф.О.М.У. је од 1928. до 1940. године произвођена муниција у разним кали-

брима, прављене су ловачке пушке, једноцевне и двоцевне и ловачке чауре за бездимни барут. За потребе државе прављене су војничке пушке калибра 7,9 mm,

трима, као што су асортиман, квалитет и количине, међу најзначајнијим произвођачима спортске и ловачке муниције у свету.

У складу са захтевима купаца ради се на проширењу асортимана у том програму и сваке године избаца низ нових варијанти постојеће муниције, нових типова зрна и нових калибара. Рад на таквом програму никада није прекидан, али је посебно интензиван после укидања санкција и отварања светског тржишта.

„Први партизан“ има сопствену машиноградњу и развио је скоро комплетан програм производње машина за производњу муниције, који такође испоручује. Тренутно је у изради више од 20 машина које треба да задовоље високе захтеве модернизације у производњи. Тако спада у ретке произвођаче муниције који поред инжењеринг услуга на трансферу технологије партнерима може понудити и опрему за производњу муниције.

Фабрика никада не производи муницију за магацин. Напротив, производња је унапред уговорена, тако да све што ће бити произведено у овој години већ има купца, а тако је и са добрим делом производње у наредној 2014. години.

Модернизација

Пратећи захтеве тржишта, уз стратегију сталног проширивања асортимана производа, „Први партизан“ континуирано ради на истраживању и развоју нових производа у тој области, на истраживању нових производних програма, као и

на унапређењу система квалитета, који је успостављен у складу с ISO 9001.

У оквиру пројекта производње специјалне (обележавајуће и пробојно-запалјиве) муниције, у завршној фази је освајање производње обележавајућих зрна у калибрима 5,56×45 и 7,62×51 милиметара. Завршетком тог пројекта и освајањем ових врста муниције, фабрика ће у

Производни програм

Стрељачка муниција

- муниција за пушке, пушкомитраљезе и митраљезе
- муниција за пиштоље, аутомате и револвере
- муниција за противавионске митраљезе

Спортска и ловачка муниција

- карабинска муниција
- пиштољска и револверска муниција

Поткалибарна артиљеријска муниција

Опрема за производњу муниције

Алати за производњу муниције

Опрема, машине, уређаји, алати, прибори

Медицинска опрема (Операциони столови и прибор)

Инжењеринг (капацитети за производњу муниције)

Михаило Топаловић, директор технике

– Сегменти модернизације производних капацитета на којима се тренутно ради су модернизација линије за производњу чауре увођењем продуктивне трансфер технологије, поступака димензионалних и визуелних контрола елемената у току производње и готових елемената који се уграђују у метак, поступака херметизације бојеве и маневарске муниције, модернизација опреме за производњу алата, у оквиру чега су набављене високопродуктивне машине за стругање, електроерозију и брушење, извршена модернизација поступака паковања муниције у микро и макро амбалажу, опитног система за балистичка испитивања, изградња тотално интегрисаног информационог система и подизање квалитета радних поступака, а на тај начин и квалитета производа.

сарадњи с „Крушиком“ производи зрна која тренутно увози и на тај начин комплетирати понуду у програму стрељачке муниције малих калибара. За реализацију пројекта „Први партизан“ је пројектовао и произвео специјалну агрегатну машину за лабораторију трасера и прилагодио опрему за довршавање трасерних зрна по сопственој технологији.

У развојним плановима је и „еколошка“ муниција, као изузетно перспективан програм. За сада је у појединим калибрима завршен развој синтер муниције с распадајућим зрнима, пиштољске и револверске муниције са Total Metal Jacket зрнима и вежбовна муниција с пластичним зрнима.

Обележја интензивног развоја у последњој деценији донео је, као најзначајније, развој нових типова муниције за комерцијално тржиште на основу захтева купаца, реконструкцију муниције за војничке потребе и усклађивање с MIL стандардима и стандардима НАТО-а, модернизацију капацитета ради повећања продуктивности и нивоа квалитета, изградњу информационог система и изградњу и сертификацију система квалитета. ■

Раденко МУТАВЏИЋ

Предузеће „Милан Благојевић – Наменска“ Лучани

НА ИЗВОРУ

У Лучанима, с правом, кажу да је Предузеће „Милан Благојевић – Наменска“ на почетку српске наменске индустрије, јер њихови производи, посебно класични и сферични барути и нитроцелулоза, представљају базу за израду различитих врста муниције, без које би стали сви који у том производном ланцу долазе касније

У Предузећу „Милан Благојевић – Наменска“ већински капитал је у власништву државе, што би, у неким срећнијим временима, требало да буде довољно за већу сигурност радника и стабилнију производњу. У Лучанима, пак, кажу да њихова сигурност на тржишту данас мање зависи од државе, а више од угле-

да који су стекли у свету производње једнобазног и двобазног барута, нитроцелулозе и нитроглицерина, полусагорљивих чаура, основних и допунских барутних пуњења, целуоида и других сировина за производњу стрељачке, али и артиљеријске муниције. Више од 80 одсто производног програма Предузећа „Милан Благојевић – Наменска“ користи се у

војне сврхе, па се у Лучанима, с правом, каже да кад они застану, стаје наменска индустрија у Србији.

– Тренутно у нашем предузећу има око 1.000 запослених, каже директор Радош Миловановић и додаје да је актуелна упосленост капацитета 80 одсто. – Највећи део производа намењен је извозу, који у последње време ангажује више од 85 одсто производње, док је остатак намењен нашим стандардним купцима, предузећима наменске индустрије, попут ужичког „Првог партизана“, ваљевског „Крушика“, чачанске „Слободе“... Као што је познато, „Милан Благојевић – Наменска“ је први у том ланцу наменске производње, јер производи сировине за све остале. Барут који се производи у Лучанима служи за производњу и репарацију свих врста муниције, а пошто се у Ужицу производи стрељачка, у Чачку артиљеријска и у Ваљеву минобацачка муниција, логично је што су то наши основни купци. Поред такозваног војног програма, односно производње бару-

та, производимо и нитроцелулозу за произвођаче боја и лакова, што представља део нашег цивилног програма – каже директор Миловановић.

Присутни у целом свету

Производи лучанског предузећа могу се наћи у целом свету. То не

Директор Радон Миловановић

изненађује ако се зна да је „Милан Благојевић – Наменска“ једно од ретких предузећа које има заокружену производњу основних сировина за израду различитих врста муниције. Значајно је поменути да технологију коју они поседују има још само неколико земаља у свету, што чини да су им широм отворена врата тржишта не само Европе, већ и других континента, посебно Азије, Африке и Латинске Америке.

– Извозимо у готово све земље света – каже маркетинг менаџер предузећа Александар Плазинић. – Углед који смо стекли током више од шест деценија, колико је протекло од нашег оснивања, омогућио нам је да свету понудимо и сировине које производимо и високу технологију. Једно смо од ретких предузећа које, поред барутних сировина, основног производа у ланцу производње муниције, произвођачима нуди и модерну технологију, углавном произ-

вод наше сопствене памети и искуства стеченог после бомбардовања 1999. године, када смо били принуђени да сопственим снагама обнављамо уништене производне капацитете.

Управо смо пред потписивањем уговора за извоз наше технологије у Русију, а неколико сличних пројеката, по систему „кључ у руке“, већ смо остварили и у другим земљама. У тој области нарочито су се ангажовали искусни стручњаци из инжињеринга и развоја, који су те послове и реализовали од пројектовања, израде опреме и документације, до пуштања у рад. Трансфер технологије у свету веома се цени, јер се тиме доказују вредност, квалитет, способност и углед извозника, што нам, са своје стране, омогућава агресивнији продор и на тржишту сировина – објашњава Плазинић.

Обнављање из пепела

Почетком 2000. године реализовани су и неки инвестициони програми, нужни после бомбардовања фабрике и уништавања 60 одсто производних капацитета, поготову погона нитроцелулозе и сферичних барута. Већ 2000. године обновљен је и за „Милан Благојевић – Наменска“ кључни погон сферичног барута, некада понос фабрике и српске наменске индустрије.

Прекретнице

Од оснивања, 1949. године, до данас, Предузеће „Милан Благојевић – Наменска“ бележило је константни развој пословања, заснован на квалитетном производном програму, ефикасном продору на светска тржишта и непрекидном улагању у сопствено знање. Ипак, неке године су значајније од других, било због увођења нове технологије, освајања нових производа, успешног отпора санкцијама, или незаустављивог обнављања порушених капацитета. Како истичу у Предузећу, постоји неколико „година за памћење“.

1951. – почетак производње нитроцелулозе и једнобазних барута

1956. – освојена производња целуоида

1970. – модернизација капацитета и производње

1980. – покретање производње сферичних барута

1986. – уведена технологија за производњу сагоривих елемената

1989. – производња специјалних двобазних барута

2005. – почетак рада обновљеног погона за производњу сферичних барута

2011. – нова модернизација капацитета

– Погон сферичног барута је обновљен, подигнут из пепела, искључиво сопственим снагама предузећа, „сопственим знањем”, што сматрамо огромним успехом. Он је поново међу најмодернијим у свету, истекла је америчка лиценца, тако да смо сада власници те технологије, коју, поред САД, има још само Јужна Кореја. То нам омогућује да сем сировине, сферичног барута, свету с доста успеха нудимо и модерну технологију – напомиње Плазинић.

Све бројнији уговори и веће присуство „Милана Благојевића – Наменске” на светском тржишту доприноси све већем оптимизму менаџмента и њиховом амбициознијем и далекосежнијем погледу у будућност. Размишља се о производњи модуларних пуњења за артиљеријску производњу, освајању нових термостабилних врста барута, једнобазних и сферичних, одобрен им је инвестициони програм за нову линију производње нитроцелулозе, основне сировине за производњу барута...

– Последњих година подигли смо ниво еколошке заштите у предузећу, где год је то било могуће модернизовали смо се и у енергетском погледу, све више користимо гас, који не угрожава животну средину попут других горива, већих загађивача, а у наредном периоду очекује нас и реализа-

Производни програм

Основни производни програм Предузећа „Милан Благојевић – Наменска” чине нитроцелулоза, једнобазни, двобазни и сферични барути, ракетна горива, барутна пуњења, сагориви елементи за артиљеријску муницију, целулоид и целулоидни контејнери за артиљеријску муницију.

Од памучне и дрвне целулозе у Предузећу се, по MIL стандарду, производе све врсте нитроцелулозе – барутна, индустријска и динамитна. Комплетан је и асортиман барута за све врсте муниције од 5,56 до 155 милиметара, у сагласности са MIL и GOST стандардима за стрељачку, пиштољску и револверску, авионску и противавионску, артиљеријску, ловачку, спортску и мане-

варску муницију. За различите артиљеријске системе до 155 милиметарског калибра Предузеће „Милан Благојевић – Наменска” израђује класична лабораторијска барутна пуњења у платненим врећицама и моноблоковска пуњења у сагоровој чаури.

Производњу двобазних барута и ракетних горива прати производња нитроглицерина и јаких смеша. За тенковску муницију 125 милиметара производе се сагориви елементи и основна и допунска барутна пуњења. На основу дугогодишњег искуства у производњи барута и двобазних ракетних горива, у Предузећу производе и ракетна горива за ракетне моторе (за системе до 128 милиметара).

ција модерније линије за производњу ракетних горива и двобазних барута. Имамо идеје и за производњу тробазних барута, сада обављамо лабораторијска испитивања и очекујемо развој и у том погледу – наводи Александар Плазинић и показује нам бројне сертификате који доказују усаглашеност њихових производа с европским и светским стандардима.

– Ми не кријемо да нам је перспектива у извозу. Веома тражен производни програм, чији је квалитет и међународно признат, почев од класичних па до најсавременијих сферичних барута, произведених по најмодернијој технологији, даје нам право да будемо оптимисти кад го-

воримо о сутрашњици. Потребно је само више новца и брже реаговање државе на понекад непредвидљива тржишна кретања да би предузеће „Милан Благојевић – Наменска” са сигурношћу остварило још боље пословне резултате. Последњих година запослили смо много младих стручњака који су успешно заменили старије, искусне, раднике, посебно оне који су крајем деведесетих година отишли у заслужену пензију. То нам, такође, даје доста разлога за веру у сигурнију будућност – истиче менаџер маркетинга Александар Плазинић. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимимо Даримир БАНДА

„Прва искра – наменска производња” Барич

КОМПАНИЈА СУ ЉУДИ

Раст производње последњих неколико година, у компанији која има 75 година традиције, а која је у експлозији 2006. остала без основне производне линије, сведочи да је пут којим се иде добро трасиран

Преоријентација на делаборацију минско-експлозивних средстава и прераду тако добијених експлозива до квалитета који одговара међународним стандардима, показао се као одржив модел. Потпуни повратак „у игру” у „Првој искри” ипак очекују почетком наредне године, када ће обновити рад погона за производњу свежег хексогена и октогена, најмодернијих експлозива данашњице.

За делаборацију, односно демилитаризацију и прераду експлозива, простим језиком речено – вађењем из боје-

вих глава, последњих година у баричкој „Првој искри – наменској производњи” ангажовали су све људе и капацитете. Упоредо са тим заузели су јасан став да је неопходно обновити производњу свежег октогена и хексогена, најмодернијих експлозива данашњице.

Компанија је очекивала помоћ државе. Било је обећања, истиче директор Станоје Биочанин, али она – није стигла.

– Без обзира на то, одлучили смо да обновимо ту фабрику, свој основни капацитет за производњу свежих експлозива. Након рашишићавања руше-

Бурне последње две деценије

Компанија „Прва искра“, чија је основна делатност производња експлозива, основана је 1948. године. Деценијама је представљала реномираног произвођача бризантних експлозива, да би распадом СФРЈ започели проблеми у пословању, пре свега због урушавања јединственог тржишта. Тешкоће су настављене увођењем санкција међународне заједнице, да би ескалирале НАТО бомбардовањем. Последња у низу недаћа је експлозија у погону за производњу пентрита, октогена и хексогена, 2006. године, у којој је страдало троје радника.

Данас је фабрика 62,7 одсто у државном власништву, проценат дру-

штвеног капитала је 37,2 одсто, док је нешто мање од 0,1 одсто акцијски. У сталном радном односу је 136 радника, уз још 16 по уговору. Просечна нето зарада у прошлој години била им је нешто мање од 50.000 динара. Компанија је 2012. приходовала више од 1,1 милијарде динара и остварила добит од око 30 милиона. Вредност директног извоза прошле године био је 12,3 милиона америчких долара. Кључни проблем у „Првој искри“ су неизмирене обавезе које су последњег дана фебруара износиле милијарду и триста шездесет милиона динара, од чега половину чине обавезе из пословања.

вина, пре две године започели смо радове и фабрика је данас, што се грађевинског дела тиче, потпуно обновљена и инфраструктурно оспособљена. Важно је рећи да смо све то урадили од сопствених прихода. Очекујемо да до краја године стигне опрема коју смо наручили, наши људи ће радити монтажу, која би требало да буде обављена на јесен, за дан фирме.

Тада ће кренути завршни радови, мерно-регулациона инструментација, провера свега, а циљ је да до нове године све пробе буду завршене и да се од идуће године крене са производњом свежег октогена и хексогена.

– Није журба, јер тренутно, делаборацијом, можемо да произведемо довољне количине ова два експлозива и да задовољимо све купце. Циљ јесте да све у обнови те фабрике урадимо на пројектом предвиђен начин и по про-

пису. То је наша велика прилика, јер нигде у окружењу нема те производње. Ми као шансу видимо и сарадњу са НАТО, пошто се великим земљама не исплати да покрећу такву производњу, а многи су је и угасили, истиче Биочанин.

Директор
Сћаноје Биочанин

Ретка технологија

Технологију производње октогена, као најјачег бризантног експлозива, има само неколико најразвијенијих

земаља у свету. „Прва искра“ данас је нуди Кини, Индији и многим развијеним земљама, јер је, како с поносом истичу, доведена до технолошког нивоа који гарантовано обезбеђује оно што је најважније у производњи експлозива – да буде безбедна и да обезбеђује висок квалитет производа, који одговара међународном стандарду.

У баричкој компанији данас истовремено граде два капацитета за производњу бризантних експлозива. Један, мањи, за производњу 15–20 тона октогена или 40–50 тона хексогена годишње, а истовремено обнављају свој основни капацитет, уништен у експлозији 2006, који ће моћи да производи 60 тона октогена, односно 200 тона хексогена, потврђује први човек „Прве искре“.

– Тренутно у свету може да се плашира то што је наша годишња производња мањег капацитета. Истовремено, ми ћемо у том обновљеном, већем објекту, да радимо делаборацију, коју ћемо, због могућности новог капацитета, дупло повећати. Управо ради тога оба система завршићемо до краја године. У том процесу искоришћавају се све секундарне сировине, као што су метал и месинг, а експлозив, уместо да се експлозијом или спаљивањем уништава, уз загађење животне средине, доводимо до стандарда и пласирамо на светско тржиште – потврђује директор.

Планови као одговор на изазове

Осим делаборације, један од основних извора прихода „Прве искре – наменске“ последњих година је трансфер технологије, продаја знања и искуства.

– Врло смо поносни на чињеницу да је све што имамо од технологије дело наших стручњака. Сарађујемо са Азербејџаном, данас очекујемо госте из Вијетнама, заинтересоване за наша технолошка решења. Дали смо понуду и очекујемо позитиван одговор Етиопије, а поводом трансфера технологије преговарамо и са многим другим земљама. Од тог новца, од те опреме коју набављамо за партнере, ми практично обнављамо своју фабрику.

Биодизел и еколошки експлозив

„Биодизел углавном производимо из секундарних сировина, од коришћеног јестивог уља, купљеног од великих произвођача. Направимо неких 300 тона годишње, а могли бисмо и пар десетина хиљада да смо боље организовани и ако бисмо поштовали правила здраве исхране, која не до-

звољавају виšekратну термичку обраду јестивог уља. Од тог посла обезбеђујемо радницима плату за скоро два месеца. Користимо то гориво и за наше тракторе, виљушкаре, а производимо и експлозив на бази биодизела.

Наше највеће богатство су људи, каже Станоје Биочанин, и додаје да се традиционално о раднику у фабрици води рачуна. Просечна плата је око 50.000 динара, а запосленима, сходно потреби, припадају и друге принадлежности.

– Директор сам око 15 година и за то време плата није каснила ниједан дан. „Прва искра – наменска“ увек је водила одговорну социјалну политику, а тако ће мо и наставити. Једна смо од ретких фирми која и данас води рачуна о човеку, на пример о стамбеним потребама. За по-

лекове који нису на позитивној листи фонда, а за Божић и Ускрс свима линеарно увек обезбедимо извесну новчану суму, баш као и женама за 8. март – каже Биочанин.

Фабрика има скупштину и надзорни одбор, који су главни органи који доносе пословну политику и кључне одлуке. Чланови су делегирани сходно капиталу, који је 62,7% државни, а нешто више од 37% друштвени.

– Ако желимо све ово што имамо, и да сачувамо, било би добро, с обзиром на то да нисмо учествовали у подели акција великих компанија, део друштвеног капитала, 10–15%, дати бившим и садашњим радницима, што би позитивно утицало на токове у компанији.

„Експлозив“ и за срце

„Осим делаборације, преко које добијамо бризантне експлозиве, највише приходујемо продајом технологије, производњом сировина за фармацију, биодизела, а издали смо своја подземна складишта па и од тога зарађујемо неколико хиљада евра месечно. Притом смо на идеалан начин решили одржавање тих капацитета, који нам тренутно нису у функцији за

сопствене потребе. Већ више од 20 година сарађујемо са „Хемофарм“ – „Штадом“. Почели смо са производњом од 2, 3 грама супстанце, док нисмо атестирали производ у Заводу за фармацију. До сада смо од тог посла зарадили неколико милиона евра. За производњу лека за срце „дилкоран 80“, обезбеђујемо основну активну супстанцу.

Више од могућег

На питање о рецепту за „преживљавање“ менаџера у фабрици која се, за његовог мандата, већ деценију и по бори са недаћама, у држави која је током тог периода променила више гарнитуре власти, директор Биочанин наводи да би се могло рећи да је тајна у реалним плановима пословања, али и за нијансу амбициознијим од тога.

– Више од могућег, увек. Ми се бавимо специфичним послом, увек може да налети купац. Некад има посла више, некад мање, али ако амбициозно наступимо, и кад не испунимо план, опет смо позитивни, јер смо планирали више од реалног. Посвећеност плановима је то што нас карактерише. Зато смо и доживели 75 година фабрике, које обележавамо на јесен.

Циљ је сачувати то што су генерације овде деценијама стварале. А то ће мо успети и пријемом младих кадрова. Они ће учити кроз нову производњу, коју ћемо покренути од јануара, у реалном процесу ће стицати битна знања. Шта вреди оно што су учили у школи, ако немају где да примене. Хоћемо да очувамо тај континуитет инжењерске обуке управо кроз производњу свежих експлозива, ради континуитета у знању и искуству. А то је драгоценост и за државу – закључује директор „Прве искре“. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимео Даримир БАНДА

следњих 15 година, у складу са новим законским прописима, по тржишним ценама, али са симболичним каматама испод један одсто годишње, поделили смо око 40 станова. То видимо као један од начина да сачувамо младе школоване кадрове.

У фабрици су актуелни и стамбени кредити, за које се издваја неколико милиона динара годишње.

– Ако је неко од запослених у тешкој ситуацији, било због плаћања рачуна за струју, грејање, или неке друге трошкове, колективним уговором смо предвидели да радник може да добије две просечне плате без камате на годину дана. Хроничним болесницима фабрика купује

Иако су прва два дана логоровања чете за обуку специјалности оклопних јединица из Пожаревца на аутоматизованом стрелишту „Орешац“ протекла у идеалним временским условима, трећег дана, на школским гађањима, тенкисте је сачекала киша. Упркос лошем времену, мартовска генерација војника на добровољном служењу војног рока са својим инструкторима труди се да одржи висок ниво резултата који су забележени претходног дана на припремним гађањима наоружањем оклопних јединица.

– Када попуњавамо дневник гађања не постоји могућност да лоше резултате оправдамо хладноћом, врућином, падавинама или било којим невременом. Уписује се само број погодака и просечна оцена јединице и то је, у суштини, оно што даје главни утисак о обучености – каже командант батаљона за обуку мајор Владислав Ђорђевић, који је контролисао све активности чете за обуку специјалности оклопних јединица на терену.

Припремна и школска гађања реализују се у претпоследњој недељи

стручно-специјалистичке обуке војника на добровољном служењу војног рока и тек када војници на стрелишту докажу да су оспособљени за извршење ватрених задатака они стичу право да изађу на сертификацију и формално заврше обуку. Евентуална негативна оцена гађања за неког од њих значила би и крај обуке, односно свих нада и очекивања са којима су и добровољно обукли униформе. А та су очекивања у највећем броју случајева, према речима војника, везана за наставак професионалне војне каријере, али и неких других послова за које је предуслов служење војног рока под оружјем.

ЛОГОРОВАЊЕ НА ПАСУЉАНСКИМ ЛИВАДАМА

Војници на добровољном служењу војног рока генерације „Март 2013“ артиљеријских специјалности и старешине Центра за обуку Копнене војске налазе се на стационарном логоровању на Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“.

У току логоровања изведена су артиљеријска вежбозна и испитна одељенска гађања, као и показно бојно гађање са самоходним хаубицама 122 mm 2С1 *гвоздика*. Гађано је и противоклопном вођеном ракетом *маљушка* са ЛРСП М83 и ПОЛК 9К11.

– Управо је свест војника о важности задатка који реализујемо, овде на стрелишту „Орешац“, допринела високом нивоу мотивације – сматра капетан Саша Петрунов, командир чете и руководилац гађања, и додаје да, поред тога што су важна провера обучености, гађања чине и најзанимљивији сегмент једноипомесечног боравка војника у Центру за обуку копнене војске.

Наталија Никшић из Ниша, једна од две девојке које се обучавају за дужност нишанције тенка М-84, каже да је та дужност физички захтевна, али занимљива.

– Када ми је саопштено да ћу после основне обуке ићи у Пожаревац да се обучавам за тенкисту, изненадила сам се. Нисам ни помишљала да ћу једнога дана бити у ситуацији да гађам из тенка, али пружи ми се прилика и веома ми се свидело. Мислим да бих могла бити професионални војник у роду оклопних јединица – каже Никшићева чији је отац заставник Војске Србије.

Чета за обуку специјалности оклопних јединица вратила се у касарну „Генерал Павле Јуришић Штурм“ у Пожаревцу и наставља са завршним припремама за сертификациони испит војника на добровољном служењу војног рока генерације „Март 2013“. ■

А. ПЕТРОВИЋ

Високе студије безбедности и одбране

Размена искустава – потенцијал знања

Друга генерација полазника ускоро ће завршити највиши ниво усавршавања у систему одбране, Високе студије безбедности и одбране, које полазницима отварају могућност за активнију и конструктивнију улогу на пословима безбедности и одбране, али и бољу перспективу у професионалном развоју. Симбиоза мултидисциплинарног приступа настави, студијских посета и путовања, уз гостовања предавача из различитих области, основа су њихове ексклузивности, а размена искустава међу полазницима из цивилног и војног сектора обезбеђује квалитет више.

У оквиру реформе војног образовања, покретање Високих студија безбедности и одбране као четвртог, највишег нивоа каријерног усавршавања официра и државних службеника Министарства одбране, може се означити као завршни потез у том процесу. Мотивисане потребама Републике Србије за унапређење безбедности и система одбране, ове студије осмишљене су као ефикасан метод за нови, интерресоран приступ пословима безбедности и одбране и као одговор нашег војног школства на ново политичко и безбедносно окружење.

Према речима начелника Високих студија безбедности и одбране пуковника мр Слободана Јоксимића, реч је о организацијској целини у Школи националне одбране, у којој се једном годишње, током 21 недеље, реализује програм усавршавања официра и државних

службеника Министарства одбране, високих функционера других министарстава и агенција Владе Републике Србије и Народне скупштине Републике Србије, као и званичника других држава из региона.

– Најмлађа смо институција у систему војног школства и њеним оснивањем заокружен је организацијски процес реформе војног школства. Наиме, на овом нивоу усавршавања официри имају прилику да савладавају програм са високим функционерима других министарстава и институција које су кључне за функционисање система националне безбедности. То је, такође, и прилика за социјално умрежавање, али и организациони оквир у којем се позитивна искуства на најбољи начин преливају из једног система у други. То је оно што до сада нисмо имали, јер су сви нижи облици усавршавања у Школи националне одбране намењени само официрима – истиче пуковник Јоксимовић.

Структура полазника

У првој генерацији, 2012. године, усавршавање су похађала и два припадника из оружаних снага Босне и Херцеговине, а ове године чак из три земље бивше Југославије – Словеније, Хрватске и Босне и Херцеговине.

– Када смо одређивали структуру полазника, замислили смо да имамо представнике земаља из региона, нарочито из земаља бивше Југославије, првенствено због језика, јер је настава на српском. Водила нас је идеја да људи из иностранства могу да допринесу успеху усавршавања полазника из Србије тиме што ће да пренесу своја искуства. С друге стране, и они имају интерес да боље упознају систем националне одбране наше земље. Такође, намеравамо да то усавршавање оставимо отвореним ка региону и да користимо искуства других земаља. Ниво интегрисаности и спољнополитичких циљева земаља у региону је различит, а искуства која су неке земље прошле на путу ка европским интеграцијама за нас су веома интересантна и важна – објашњава пуковник Јоксимовић, додајући да је то добар начин да се скрате поједини поступци и време достизања

одређених стандарда у систему националне безбедности.

Он је, такође, изразио очекивање да ће у наредној класи бити и полазници и из Црне Горе и Македоније.

– Мислим да смо створили и да одржавамо лепу радну климу у којој се циљеви овог нашег усавршавања на прави начин остварују – поручује пуковник Јоксимовић.

Наставно подручје

Током усавршавања на Високим студијама безбедности и одбране, полазници се сусрећу са различитим наставним областима. Тежишно наставно подручје односи се на управљање системом националне безбедности, уз посебан осврт на систем Републике Србије.

Прво наставно подручје односи се на стратегијско окружење, где се полазници упознају са организацијом државне управе и трендовима у организацији државне управе у региону и у свету. Ту су и међународни односи, геоекономија, геополитика, као и глобализација. Друго наставно подручје названо је „Безбедност и одбрана“ и оно обухвата неколико тема које се односе на савремене тенденције у поимању безбедности уопште. Изучава-

Пуковник мр Слободан Јоксимовић, начелник Високих студија безбедности и одбране

ју се и друштвени сукоби, стари и модерни ратови, деловање међународних организација и безбедносна политика великих сила. С обзиром на то да су полазници из различитих државних структура, ниво њиховог предзнања варира, што је својеврсни изазов за професоре када је реч о прилагођавању предавања, која треба да буду атрактивна и интригантна.

Пуковник Ранко Мачкић, из Управе за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије

– Када су у питању наставна подручја која се реализују на студијама, најинтересантнија ми је трећа целина, која се односи на управљање системом безбедности, у оквиру које смо посетили представнике локалне самоуправе у Нишу и део команди и јединица Војске Србије у Нишу и Врању. То је била прилика да се конкретно упознамо са начином употребе и коришћењем људских и материјалних ресурса у различитим приликама и ситуацијама, као и са основним безбедносним проблемима са којима се суочавају органи локалне самоуправе и команде и јединице Војске Србије на овом делу државне територије.

Давор Тркуља, саветник у Министарству спољних послова

– Овде добијамо прилику да се упознамо са системима националне одбране и безбедности, и самим тим да усавршимо своја претходна знања. Овде смо, такође, имали привилегију да у нашој групи, осим државних секретара који обављају најважније функције, буду и представници армија из региона, што је веома важно јер имамо прилику да поделимо искуства, а њихова искуства и виђења могу да буду подстрек за размишљање колико су она примењива у нашем систему. Од студијских путовања издвајам посету институцијама Европске уније и белгијским оружаним снагама у Бриселу, током које смо од највиших званичника добили информације које су важне за студије.

Студијска путовања

Оно што овај ниво усавршавања издваја од осталих су свакако и студијска путовања у земљи, региону и западним земљама, која се временски и тематски усклађују са обрадом основних наставних садржаја.

– Када је реч о наставном програму, подједнако су важни и студијске посете и студијска путовања. Студијске посете су, иначе, уобичајени облик рада у Школи националне одбране, али захваљујући структури полазника Високих студија безбедности и одбране многа врата најважнијих институција су нам широм отворена. Од почетка усавршавања до данас обишли смо неколико кључних институција из домена националне безбедности и сусрели се с високим функционерима наше земље, међу којима треба истаћи премијера, министра одбране, председника Народне скупштине, министра иностраних послова, начелника Генералштаба и руководиоце свих служби безбедности. Том приликом, они су истакли веома позитивне реакције људи како из прве, тако и из ове класе полазника, о томе ка-

ко се овде ради – оценио је пуковник Јоксимовић.

Када је реч о предавачима, они долазе из различитих образовних структура, а највише их је из система одбране и Универзитета у Београду, претежно са Факултета политичких наука и Факултета безбедности. Гостују професори из Маршал центра, као и предавачи из Велике Британије и Норвешке, и то у оквиру сарадње која је установљена са тим земљама у реформи система нашег војног образовања. Иако је организовање наставе с великим бројем спољних сарадника велики изазов, одабирање најпознатијих и најбољих предавача доприноси атрактивности и разноврсности програма и контакту са свим актуелностима у домену наука о безбедности и одбрани.

Пуковник Јоксимовић најављује организовање алумни формата, јер постоји жеља да сви они који су похађали усавршавање остану повезани са системом војног образовања, али и да се полазници различитих класа боље међусобно упознају.

Број полазника остаће релативно мали и не постоји намера да се повећава. Рестриктивност приликом

пријема полазника доприноси да програм постане елитни. Ексклузивност се постиже не само селекцијом полазника и одабиром предавача већ и третманом током школовања.

Завршни радови

Завршна фаза усавршавања резервисана је за заједничку вежбу, на којој се показује појединачна и групна способност полазника студија, као и за презентацију индивидуалних завршних радова који се односе на решавање једног од уочених проблема у функционисању система одбране и безбедности.

– У највећем броју случајева завршни рад односи се на посао којим се полазници баве, или којим ће се бавити у будућности, а део радова односи се на оне теме којима полазници желе да прошире своја знања. У том случају слушаоци се хватају у коштац с неким проблемом који је за њих нов, јер желе да искористе ову прилику и време како би изучили неки нови проблем. Ти завршни радови су, заправо, круна њиховог усавршавања, јер се у њима комбинују предзнања са оним садржајима које су овде усвојили – објашњава пуковник Јоксимовић.

То ће бити још један, „школски“ допринос доградњи система одбране и националне безбедности. Полазници ће имати и завршну заједничку вежбу, ове године по сценарију за ванредне ситуације, током које ће сваки полазник добити и проигравати одређену руководећу улогу у систему националне безбедности.

– У наредној, трећој класи, планирамо још активније учешће полазника у наставном процесу, увођењем нових метода рада. То конкретно значи да свака наставна јединица, а сада их има 25, буде више пропраћена семинарским радовима, индивидуалним или групним презентовањем садржаја, изношењем сопственог виђења проблема... Циљ је да на настави најактивнији буду полазници, а да професори буду мање предавачи, а више модератори дискусија – закључује пуковник Слободан Јоксимовић, руководилац Високих студија безбедности и одбране. ■

Биљана МИЉИЋ

Снимила Душка СТЕФАНОВИЋ

Драган Нешић, виши саветник у Министарству саобраћаја

– Спектар питања који је овде покренут прилично је изнад мојих очекивања. Као инжењер, до сада нисам имао прилику да се на овакав начин сусрећем са областима као што су геополитика, а о којима су нам говорили врсни стручњаци. С друге стране, када вам неко са стратешког аспекта објасни неку важну ствар врло једноставно, онда схватите да неке законитости можете и да препознате. Посебно инспиративна била је посета Европској служби за спољне послове, којом руководи Кетрин Ештон, где смо могли да сагледамо симбиозу војног и цивилног дела службе и како она функционише. Били смо у прилици да постављамо питања о темама које су нас интересовале, и када се та теренска искуства комбинују са наставом, уз додатну анализу схвата се вредност и предности овог усавршавања.

Милан Чуљковић, секретар Одбора за одбрану и унутрашње послове Народне скупштине Србије

– Имајући у виду да је реч о највишем нивоу усавршавања за припаднике система одбране, ово је изузетна прилика за државне службенике из различитих институција да се међусобно упознају, јер сама чињеница да су овде говори да их очекују још одговорније функције. Много тога могу да научим што ће ми користити у свакодневном послу, јер када је реч о систему одбране, Народна скупштина има контролне надлежности, а ово је изванредна прилика да боље сагледам један тако сложен систем. Истичем и важност бројних контаката који се током усавршавања стичу, како међу колегама полазницима, тако и међу професорима и државним званичницима.

► Помен погинулим у КБЦ „Драгиша Мишовић“

57

Пологањем венца и цвећа на споменик код Клиничко-болничког центра „Др Драгиша Мишовић“ обележено је 14 година од погибије војника Гардијске бригаде и три пацијента у НАТО бомбардовању.

У име Министарства одбране и Војске Србије, венце је положила делегација коју је предводио командант Гарде бригадни генерал Миломир Тодоровић. Венце су положили и градоначелник Београда Драган Ђилас и председник Скупштине града Александар Антић, представници Гардијске бригаде, лекари и особље КБЦ „Др Драгиша Мишовић“ на челу са директором Радисавом Шћепановићем, као и чланови породица настрадалих.

У ракетном нападу НАТО 20. маја 1999. године у 00.50 сати страдало је седам војника Гардијске бригаде и три пацијента КБЦ „Др Драгиша Мишовић“. Погинули су војници Александар Бајин (1979), Горан Вережан (1978), Предраг Игњатовић (1978), Бранимир Крњајић (1979), Славиша Миљковић (1978), Војин Пејчиновић (1973) и Драган Танкосић (1979), као и пацијенти Бранка Бошковић (1920), Зора Бркић (1917) и Радосав Новаковић (1952). ■

Ватрогасна вежба Друге бригаде

Ватрогасно одељење Друге бригаде Копнене војске из Краљева недавно је завршило једномесечну колективну обуку и на полигону „Карапанца“ успешно реализовало вежбу – „Гашење пожара 2013“, на којој су проверене њихове способности за извршавање наменских задатака. Војни ватрогасци потврдили су да знају како да се носе са случајним и намерно изазваним пожарима чврстих материја, запаљивих течности и ниског растиња.

– Посебну пажњу припадници Друге бригаде посвећују противпожарном обезбеђењу, нарочито у летњем периоду. Најважнију улогу у нашем систему противпожарне заштите има ватрогасно одељење 29. логистичког батаљона, чија је основна намена противпожарна заштита објеката и људи Бригаде и јединица распоређених у гарнизону Краљево – каже помоћник команданта за подршку тог састава Копнене војске потпуковник Сава Вучковић.

Према речима заступника команданта логистичког батаљона мајора Ивана Сталовића, ватрогасно одељење је једино у батаљону које има статус самосталне јединице. Припадници одељења раде тимски, уиграни су, а, у случају потребе, у касарну стижу за пола сата.

Заставник Милоје Сушић командује ватрогасним одељењем, који је ватрогасним знањима и вештинама овладао на курсевима за противпожарно обезбеђење у крушевачком Центру за обуку логистике. Како каже, припадници његове јединице стекли су искуство приликом извршавања противпожарног обезбеђења на интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“ и на Пештеру.

Потребно је нагласити да противпожарци Друге бригаде сарађују са ватрогасцима из Краљево и да су заједно у свим акцијама гашења пожара и при реализацији вежби.

На вежби „Гашење пожара 2013“, на полигону „Карапанца“, противпожарци су демонстрирали оспособљеност за гашење запаљеног борбеног возила пешадије, долазак ватрогасног одељења на лице места, гашење пожара употребом навалног противпожарног моторног возила, као и спасавање војника захваћеног пожаром.

Такође је приказана употреба апарата за гашење пожара – „СО2“ и „С“, намењених за брзо гашење пожара запаљивих течности, те гашење пожара ниског растиња, када су противпожарци користили метлице и напртњаче, што се прошле године показало као ефикасно при гашењу великог пожара на Тари, на неприступачним теренима. Како наводи референт за заштиту ресурса капетан Милован Дуковић, војни противпожарци из Краљево помагали су протекле године и приликом гашења шумских пожара на брду Ђава, обронцима Јелице код Чачка, те надомак манастира Студеница. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Уз Дан мировних снага
Уједињених нација – 29. мај

ПЛАВИ СТРОЈ МИРА

Током ове године Војска Србије ће у мултинационалне операције упутити два пута више војника него у претходних десет година заједно, истиче пуковник мр Миливоје Пајовић, начелник Центра за мировне операције

Пре нешто више од деценије, најпре симболично али самоуверено и са циљем, поново смо сврстани у ред земаља које под заставом Уједињених нација настоје да промовишу и штите мир широм света, свуда где је мир најважнији и најпотребнији ресурс. Тако је настављена традиција Југословенске

народне армије која је ангажовала и до 15000 припадника само у једној мисији, каже на почетку разговора поводом Дана мировних снага УН – 29. маја, пуковник Миливоје Пајовић.

Од овог обновљеног почетка до данашњег дана, сваке године је повећан број учесника у мултинационалним операцијама, да би од 2012. године први пут узели учешће и у мултина-

ционалним операцијама Европске уније за управљање кризама.

Учешћем припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама, Србија потврђује интерес и намеру да конкретно допринесе светској, европској и регионалној безбедности и поштовању међународног права и мира, а самим тим испуњава и међународно прихваћене обавезе које произилазе из чланства Србије у Уједињеним нацијама и другим међународним организацијама. Такво учешће представља важан елемент спољне политике Србије који увелико доприноси да се наша земља у односима са државама чланицама Уједињених нација и Европске уније третира као равноправ-

ни партнер, који активно доприноси очувању мира и стабилности у свету – каже пуковник Пајовић и додаје да ангажовање у мултинационалним операцијама под мандатом Европске уније, у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике, доприноси да се Србија брже интегрише у ову важну област активности Европске уније.

Важно је истаћи да учешће припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама значајно доприноси и унапређењу појединачних и колективних способности наших припадника и јединица. Квалитет обуке који се спроводи кроз ангажовање у мултинационалном окружењу заснован је на најбољим светским стандардима, а процедуре и поступци који се усвајају у току рада на штабним дужностима вишеструка су добит по повратку у земљу. Официри и војници ангажовани у мултинационалним операцијама, богатији су за искуства и знања усвојена од стране њихових колега из војски других земаља учесника.

Учешће Војске Србије у мировним мисијама

Војска Србије је током 2012. године ангажовала 168 припадника у осам мировних операција (шест УН и две ЕУ).
Годишњим планом употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2013. години планирана је употреба Војске Србије у мултинационалним операцијама УН и Конгу, Либерии, Обали Слоноваче, Кипру, Либану, на Блиском истоку, у оквиру система „stand by“ аранжмана УН, Мисији Европске уније за обуку безбедносних снага Сомалије у Уганди и Војној операцији поморских снага Европске уније у Сомалији.
Скупштина Србије је на позив Европске уније усвојила одлуку о учешћу 13 припадника Војске Србије у мисији ЕУ у северноафричкој држави Мали.

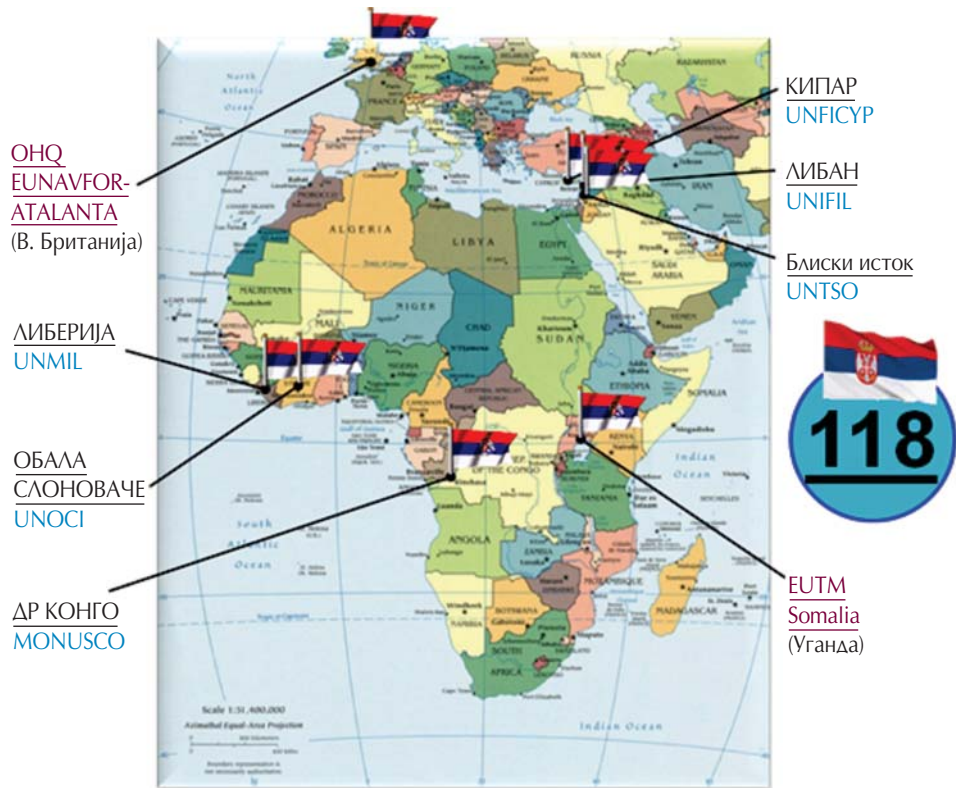

Пуковник мр Миливоје Пајовић
ције, Центар надгледа и услове у мисијама где су ангажовани наши припадници, учествује у подршци и реализацији свих активности у области мировних операција и врши евалуацију садржаја по повратку лица из мисија и коришћење стеченог искуства, будући да се све снаге ангажоване у мисијама

Центар за мировне операције

Након обнове учешћа у мировним операцијама 2002. године, када је у мисије годишње ишло само неколико лица, припремом и упућивањем се бавило Одељење за међународне интеграције и мировне операције при Оперативној управи Генералштаба. Од октобра 2003, то одељење прерасло је у Национални центар за мировне операције, а 1. јануара 2005. године формиран је Центар за мировне операције, потчињен заменику начелника Генералштаба. Тако је било до 2007. године када је Центар ушао у састав Здружене оперативне команде.

Центар за мировне операције врши припрему и обуку, упућивање и координацију активности нашег особља у мултинационалним операцијама. Носилац је свих активности у вези са селекцијом, обуком појединаца и група. Учествује у обуци јединица за мултинационалне операције (МнОп) и непосредној припреми пред упућивање у мировне операције.

Пуковник Пајовић истиче да поред селекције, обуке и припрема појединаца и група и учешћа у обуци јединица за мултинационалне опера-

привремено налазе у саставу Центра. Поједине организационе целине у Центру баве се људским ресурсима, оперативном-штабним пословима, обу-

ком, подршком и финансијама. Један официр ангажован је на дужности предавача у Центру за обуку за операције подршке миру (PSOTC) у Бутмиру (Сарајево, БиХ).

Капацитети Центра

Ова 2013. година је и јубиларна за Центар, који ће на јесен обележити десет година од настанка, а оно што је значајно и тај јубилеј чини још свечанијим, јесте и упућивање 500 припадника Војске Србије у мултинационалне операције.

Центар за мировне операције располаже објектом са 16 једнокреветних соба и апартманом за смештај учесника међународних курсева и семинара. Реконструкција објекта за смештај омогућена је захваљујући донацијама амбасада Холандије и Норвешке. Све собе у објекту за смештај су са купатилима и имају приступ Интернету, сателитску телевизију, мини-бар и телефон.

Центар располаже са три климатизована амфитеатра, са плафонским пројекторима, електронским таблама Интернетом и Интранет мрежом, укупног капацитета до 190 лица. Има и пет учионица мањег капацитета, а највећи део информационе технике обезбеђен је захваљујући донацији амбасаде Данске.

Обука за мировне операције

О ангажовању Војске Србије ван граница одлучује Народна скупштина усвајањем Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама. И

МУЛТИНАЦИОНАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ У ТОКУ

Мировна операција УН у Демократској Републици Конго – MONUSCO

Војска Србије учествује у MONUSCO од 7. марта 2003. године са санитарним тимом за евакуацију ваздушним путем (АМЕТ), састав шест лица, а од 28. јула 2010. године учешће је проширено штабном групом од два лица. Тренутно је у MONUSCO ангажовано осам припадника Војске Србије као двадесета ротација.

Санитетски тим се ангажује на период од шест месеци, а намењен је за медицинску евакуацију ваздушним путем повређених и оболелих припадника мисије.

Штабна група се ангажује на период од годину дана, на праћењу активности и изради процене о покретима побуњеничких група, пријему и обради извештаја и информисању војног руководства мисије.

Општу ситуацију у Демократској Републици Конго карактеришу погоршање хуманитарне и политичко-безбедносне ситуације у провинцијама Северни и Јужни Киву. Припадници Војске Србије у MONUSCO нису директно угрожени дешавањима на терену.

Мировна операција УН у Републици Либерiji – UNMIL

У Либерiji са војним посматрачима учествујемо од 10. децембра 2003. године. Тренутно су у UNMIL ангажована четири припадника Војске Србије у трајању од годину дана.

Основни безбедносни ризик представља присуство на десетине хиљаде избеглица из Обале Слоноваче, што доводи до нетрпељивости и инцидената локалног становништва према избеглицама. Такође, услед економске неразвијености и недостатка државне стратегије развоја бележи се пораст класичних облика криминала (разбојништва, крађе, про-

вале и сл). На мети криминалних група је и имовина припадника УН, али до сада није било значајнијих случајева непосредног угрожавања безбедности особља.

Мировна операција УН у Републици Обала Слоноваче – UNOCI

Војска Србије учествује у UNOCI од 1. маја 2004. године са војним посматрачима. Тренутно су у UNOCI ангажована три припадника Војске Србије у трајању од годину дана.

Војни посматрачи су ангажовани на праћењу прекида непријатељстава, насиља, спречавању илегалне трговине и обављању редовних задатака патролирања у подручју размештаја.

Безбедносна ситуација у Обали Слоноваче је нестабилна, коју карактеришу унутрашњи сукоби, а посебно у пограничном подручју са Либерijiом. Припадници Војске Србије нису непосредно угрожени.

председник Републике доноси Одлуку којим практично наређује ангажовање Војске Србије. Тада Центар за мировне операције као специјализована јединица Генералштаба преузима послове селекције и припрема, обуке и опремања, транспорта и повратка из зоне операција, као и одмор и опоравак и анализу и процењивање свих аспеката сваке мисије појединачно.

У мултинационалне операције могу се упућивати само припадници Војске Србије који су завршили обуку у земљи или иностранству, који су оспособљени за одговарајућу специјалност и имају одговарајући сертификат о оспособљености за учешће у мултинационалним операцијама.

У области едукације и обуке за учешће у мировним операцијама, Центар планира, организује и реализује различите врсте националних и међународних курсева од којих су неки са НАТО/ПЗМ програмима.

Обука официра и подофицира спроводи се на курсевима и семинари-

Мултинационална операција	Дужност припадника ВС	Број лица
UNMIL	– војни посматрач	4
UNOCI	– војни посматрач	3
UNTSO	– војни посматрач	1
UNIFIL	– штабни официр (осам лица, шест у SECEAST HQ и два лица у UNIFIL HQ од 24.03.) – пешадијски вод (36 лица) – национални елемент за подршку (пет лица)	49
UNFICYP	– штабни официр (једно лице) – војни посматрач-уједно официр за везу (два лица) – пешадијски вод (37 лица) – заменик командира одељења (два лица) и члан патроле (четири лица)	46
MONUSCO	– медицински тим за евакуацију ваздушним путем АМЕТ-19 (шест лица) – штабни официр (једно лице) и – штабни подофицир (једно лице)	8
EUTM Somalia	– штабни официр	5
EUNAVFOR Somalia - Operation ATALANTA	– штабни официр и штабни подофицир	2
Укупно ангажовано припадника ВС у мултинационалним операцијама на данашњи дан:		118

Мировна операција УН у Републици Кипар – UNFICYP

У UNFICYP смо присутни од 21. октобра 2010. године са штабним официром и одељењем од шест лица, а од 23. септембра 2011. године учешће је проширено са два војна посматрача и пешадијским водом до 37 лица. Тренутно је у UNFICYP ангажовано 46 припадника Војске Србије.

Штабни официр и војни посматрачи се ангажују на период од годину дана, а припадници одељења и вода на период од шест месеци.

Припадници Војске Србије ангажовани су на задацима надгледања линије раздвајања, спречавању обнове непријатељстава између сукобљених страна, пружања подршке у спровођењу хуманитарних операција и успостављању и одржавању владавине права.

Мировна операција УН у Републици Либан – UNIFIL

Војска Србије учествује у UNIFIL од 21. децембра 2010. године, са штабним официрима. Од новембра

2012. године у UNIFIL је ангажован пешадијски вод са елементом за логистичку подршку, са 41 припадником Војске Србије. Тренутно је у UNIFIL ангажовано 49 припадника Војске Србије у трајању од шест месеци.

Припадници Војске Србије се ангажују на координацији активности у циљу осматрања, праћења и одржавања прекида непријатељстава између сукобљених страна, помоћи да се ефикасно успостави цивилна власт и контрола територије и пружи помоћ у спровођењу хуманитарних операција

ради нормализације животних услова, повратка расељених лица и подршке успостављању владавине права.

Безбедносна ситуација у Либану је сложена, услед кризе у Сирији и унутрашњих међуетничких и конфесионалних немира локалног карактера на северу Либана.

Мисија УН за надгледање примирја на Блиском истоку – UNTSO

Војска Србије учествује у UNTSO од 9. септембра 2012. године, са јед-

ма и она је свеобухватна, од основног познавања мировних операција до процедура доношења одлука и познавања специфичних дужности: штабних, дужности логистичких официера, официера цивилно-војне сарадње и војних посматрача.

Од 2004. године, у Центру је одржано 50 курсева. Од тога је 26 било међународног карактера и на њима је обучено близу 1500 слушалаца. Више од 200 њих било је из иностранства, из више од 25 земаља, са свих континената. Слушаоци су били и припадници Министарства одбране, Војске Србије, страних оружаних снага, Факултета безбедности, Факултета политичких наука и МУП-а Републике Србије.

Прошле године је први пут, заједно са UN WOMEN, реализован Курс обуке родних саветника/ца команданата националних контингента у МнОп и тада су први пут цивили из Министарства одбране и Војске Србије били укључени у улози студената. Иста обука поновљена је и ове године.

ним штабним официром и периодом ангажовања у трајању од годину дана.

Припадник Војске Србије је ангажован у саставу Посматрачке групе за Либан (Observer Group Lebanon – OGL) на спречавању обнове сукоба између Израела и арапских земаља, надгледању линије раздвајања и прекида ватре између сукобљених снага и истовремено пружање помоћи и подршке снагама Уједињених нација у јужном Либану.

Мисија Европске уније за обуку безбедносних снага Сомалије у Уганди – EUTM Somalia

Војска Србије учествује у EUTM Somalia од 25. априла 2012. године, а тренутно је у мисији ангажовано пет припадника санитетске специјалности. Значајно је истаћи ангажовање једног лекара, штабног официера, на дужности шефа санитетске службе у мисији који се налази у Уганди. Остали припадници Војске Србије ангажовани су на задацима медицинске подршке у болници у Могадишу.

Планови проширења учешћа у 2013. години

UNIFIL – до нивоа пешадијске чете у Сектору Исток, штабних официера и тима за цивилно-војну сарадњу у Команди UNIFIL, као и штабних официера, тима за разминурање и санитетског тима у Сектору Запад.

EUTM – Somalia – упућивање санитетског тима.

EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA:

– Два штабна официера и један штабни подофицир у Оперативној команди мисије у Нортвуду, Лондон.

– Два штабна официера планера за бродове који плове у оквиру УН Светског програма за храну, на командном броду. Ангажовање првог штабног официера на холандском броду, планирано је у другој половини године;

– Два аутономна тима за заштиту бродова који плове у оквиру Светског програма за храну, од по 12 припадника наших специјалних јединица. Обука наших тимова се реализује у Француској и на Криту. Упућивање првог тима очекује се крајем године на броду „Caroline Scan”.

„STAND BY“ аранжман Уједињених нација. Министарство одбране и Војска Србије планирају да, у случају погоршања ситуације у некој од мировних операција и у складу са потребама Уједињених нација, у току 2013. године упуте до 37 припадника Војске Србије на 37 позиција, и то штабне официре, војне посматраче, санитетски и хируршки тим.

Седми Међународни курс за штабне официре прошле године реализован је први пут самостално, са сво-

јим инструкторима, уз учешће једног предавача из БиХ и три спољна предавача из Шведске.

Ситуација у месту базирања припадника Војске Србије у EUTM Somalia је нестабилна, са могућим елементима угрожавања безбедности.

Војна операција поморских снага Европске уније у Сомалији – EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA

Војска Србије је до сада учествовала у EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA у периоду април–август 2012. године са штабним официром. Тренутно су у операцији ATALANTA ангажована два припадника Војске Србије, у оперативној команди мисије у Нортвуду, у Лондону.

Предвиђено ангажовање припадника Војске Србије у EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA у 2013. години је са штабним официрима у команди операције и команди снага у зони операције и са тимовима за заштиту бродова држава учесница операције.

Присуство војних поморских снага земаља Европске уније, Северноа-

тлантског савеза, Русије, Кине, Јапана и других земаља у зони операције, знатно смањује безбедносне ризике и претње на мору. Безбедност припадника поморских снага у EUNAVFOR Somalia – Operation ATALANTA може бити угрожена евентуално агресивнијим акцијама пирата у приобалном појасу Сомалије.

Ангажовање капацитета Војске Србије у систему „stand by“ аранжмана Уједињених нација

Министарство одбране и Војска Србије до сада нису ангажовали капацитете предвиђене у оквиру система „stand by“ аранжмана. Ангажовање капацитета обухваћених „stand by“ аранжманом, реализује се у мировним операцијама са мандатом Уједињених нација, за које УН упуте захтев Републици Србији, а на основу Меморандума о разумевању закљученог између Владе Републике Србије и Уједињених нација о доприносу систему „stand by“ аранжмана.

Реализовани курсеви

Центар за мировне операције је самостално или у сарадњи са центрима за обуку за учешће у МнОп партнерских земаља развио је и реализује следеће курсеве:

- Међународни курс за штабне официре у мултинационалним операцијама (оспособљавање официра за рад на штабним дужностима у МнОп, у мултинационалним командама ранга бригаде и вишем),
- Оријентациони курс за штабне официре и подофицире у мултинационалним операцијама (оспособљавање официра и подофицира за рад на штабним дужностима у МнОп, у командама ранга батаљон–бригада),

– Основни курс за учешће у мултинационалним операцијама (стицање основних знања из области МнОп и припрема за даље усавршавање у овој области),

- Род у мултинационалним операцијама (оспособљавања слушалаца курса за рад на дужностима у МнОп, у складу са стандардима УН, ЕУ и НАТО у питањима родне перспективе),
- Међународни курс из права у оружаним сукобима (обука слушалаца за примену међународног хуманитарног права),
- Курс за кључно особље декларисаних јединица.

Обука јединица

Припадници Центра за мировне операције учествују у обуци јединица Војске Србије за учешће у мултинационалним операцијама у улогама специјалиста-инструктора током специјалистичке обуке и током непосредних припрема и обуке пред упућивање у мисије.

– Планирано је проширење садржаја обуке за јединице које учествују у мировним мисијама оснивањем Центра за обуку јединица за МнОп у

бази „Југ“. Предвиђено је да обука у овом центру има међународни карактер, јер је, осим националних контингената, предвиђена припрема и обука људства партнерских земаља – каже пуковник Пајовић и појашњава да планирана обука особља за учешће у мировним операцијама има за циљ да допринесе имплементацији мандата мировних операција путем индивидуалне и колективне обуке војног, полицијског и цивилног особља, како би оно имало потребна знања, вештине и квалитете потребне да одговори

на изазове савремених мировних операција.

То пред Центар поставља нове захтеве, пре свега у додатним обучавањима припадника на одређеним курсевима, најчешће у иностранству (у признатим институцијама за обуку из ове области), да имају искуства из ангажовања у МнОп и искуства у планирању, организовању и реализацији обуке. Морају се пратити и новине у материјалима за обуку које издају институције из система УН и други, али и развијати способности да се искуства из досадашњих ангажовања у мисијама уграде у садржаје обуке.

Међународна сарадња

Почетни развој активности Центра био је заснован на одличној сарадњи и помоћи партнера из нордијских и земаља из региона, мобилних тимова за обуку у Вишкову (Чешка), као и од владиних и невладиних организација.

Најпродуктивнија билатерална сарадња успостављена је са центрима PSOTC (БиХ) и SWEDINT (Шведска), као и NODEFIC (Норвешка), FINCENT (Финска) и MPSOTC Kilkis (Грчка).

Пуковник Пајовић истиче да је од априла 2011. један официр из одељења за обуку ангажован на дужности предавача у PSOTC у БиХ.

Од планова пуковник Пајовић издваја побољшање сарадње са другим сличним центрима, развој мобилног тима за Међународни курс за штабне официре у МнОп, развој способности за обуку цивилних капацитета за учешће у МнОп, како би Центар постао регионални центар за обуку цивила (домаћих и иностраних). Важан циљ јесте и сертификација курсева који се организују у Центру од стране УН и Партнерства за мир.

На крају разговора начелник Центра за мировне операције пуковник Миливоје Пајовић наводи податак да Министарство одбране и Војска Србије планирају да у 2013. години у мултинационалним операцијама Уједињених нација и Европске уније ангажују до 475 припадника Војске Србије. ■

Раденко МУТАВЏИЋ

Мисија свештеника у Војсци Србије

Да стварамо заједницу

У војним објектима ускоро ће бити настављен ред богослужења, прекинут пре скоро седам деценија. Литургије и верске обреде служиће свештеници – официри, чије је оспособљавање за пријем у професионалну службу започело 7. маја на Војној академији. Кандидати за официре верске службе – шест православних, од којих су неки већ рукоположени у свештеничке чинове, и по један капелан и имам, средином јуна биће спремни да обављају, како сами истичу, часну и изазовну дужност духовних пастира у нашој војсци.

Почело је првим Војним законом 1839. године и успостављањем верске службе у српској војсци. После њеног укидања, четрдесетих година прошлог века, дошло је до дисконтинуитета у погледу присуства свештеника у официрским униформама. На нама је велика одговорност да поново спојимо цркву и Војску,

два стуба и институције с највећим поверењем у народу. Да чинимо све како бисмо од војника и официра направили јаку и стабилну, духовну и моралну личност, а то ћемо заједно радити кроз црквено-литургијску свест коју ћемо успостављати – истиче отац Селимир Вагић, после часа из наоружања с наставом гађања на Војној академији.

Будући капетани, поручници и

потпоручници Војске Србије, од којих неки имају завршена два факултета, или су на магистарским и докторским студијама, слушали су о митраљеу ПКТ 7,62 милиметра, борбеном возилу пешадије и бацачу димних кутија од пуковника Саше Алмажана. Заинтересовани су, постављају питања.

– Сви су раније служили војни рок под оружјем, то је и био услов да буду примљени – каже потпуковник Зоранчо Давитков, начелник класе слушалаца кандидата за пријем у професионалну војну службу, о чијем доприносу одвијању курса кандидати имају само похвале, јер им је, како истиче капелан Горан Аврамов, омогућио да месец дана живе и уче у окружењу које пружа све услове да лепе и тешке тренутке понесу као најлепше успомене.

Мустафа Јусуфспахић, имам и муфтија војвођански, каже да је „захвалан Богу“ и свима који су се zaloжили да овај пројекат успе и да велика „седамдесетогодишња неправда“, одвајање вере од институције као што је Војска, сада буде отклоњена.

– Ми смо дуго година као Исламска заједница Србије, имали и имамо добре односе са свим верским заједницама, а тај наш дух заједништва смо раније, служећи у Војсци, као војници, неговали. Међутим, били смо ускраћени да се негде помолимо Богу. А у војсци су људи у контакту с оружјем. Човек када осети силу, његов дух је нападнут. Мора да постоји отклон, баланс. Тај баланс се, враћањем вере у Војску, опет успоставља. Овде су нас дочекала насмејана лица, што потврђује да смо добродошли – истиче Јусуфспахић.

На питање какав ће бити њихов задатак у Војсци Србије и у којој мери ће се разликовати од посла који обављају свештеници у цивилству, Горан Аврамов, кандидат за војног капелана, као један од кључних задатака истиче дизање морала војнику.

– Такође је веома важно учвршћивање духовног интегритета међу војницима. Када је реч о верској служби, њеним специфичностима у војсци, војници су, као и остали верници, људи. Припадају нашој црквеној заједници и наша улога јесте да бринемо о њиховом духовном животу, како би могли што лакше и успешније да обављају задатке.

НЕОПХОДАН РАЗГОВОР

– Свако формацијско место војног свештеника прича је за себе, што и за цркву представља изазов. У Специјалној бригади војни свештеник мора бити физички спреман како би у свим условима и начинима ангажовања јединице био уз њене припаднике, нарочито у тешким и ризичним ситуацијама. Главни војни свештеник у Генералштабу мора имати и организацијске способности.

Свештенику на ВМА неће бити лако да гледа болеснике, да их теши, исповеда, причешћује. Такође, човек који ће радити на Војној академији имаће дужност да разуме ту децу која су дошла из разних крајева, одвојену од својих породица. Да поприча са њима, да их разуме и смири, попије с њима кафу или чај, разуме њихове проблеме. Мировне мисије су посебна прича, јер су у њима људи одвојени шест месеци од породице, у непознатом окружењу. Стога свештеник има велику улогу да помогне човеку, да буде она неопходна „чашица разговора“ – каже кандидат за официра верске службе Немања Петровић.

Свештеник Ђорђе Стојисављевић своју будућу улогу и задатак види у „старању“ за оне који су му поверени као духовно стадо.

– Да радимо, уздајући се и призивајући помоћ Божију, за оне који су нам поверени на духовно старање, за све припаднике наше свете цркве православне и, у том контексту, да их учимо да смо ми овде позвани да сведочимо величанствена дела Божија, а на првом месту, дело Божије љубави. Не само да дижемо морал осталима, него да будемо светлост свету, како је Господ рекао својим апостолима, али и да стварамо заједницу која ће имати своје утемељење у будућем веку и свету, односно Царству Божијем, али која ће и овде бити конкретна, делатна и на помоћ

свим људима, без обзира на то које вере и нације били.

Говорећи о мисији цркве у Војсци, отац Селимир Вагић каже да она никада не може бити сукобљавање и делење.

– Са становишта православног свештеника улога цркве, а тако ће бити и у Војсци, јесте да проповеда лепу и радосну вест. Црква, као таква, диже устанак против смрти и због тога смо ми овде. Битно је да разумемо наш посао као лепу мисионарску делатност, која, не под присилом, већ на јеванђељској основи, нуди свима Христа и самим тим даје нову димензију војничком позиву. Вера је темељ здраве личности. То ће бити наша улога – да, рецимо овде, на Војној академији и свуда где је војска, млади људи стасају у здраве и јаке личности и да касније и они сами около просејавају оно што добију овде.

Стеван Стевановић, кандидат за официра верске службе, потврђује да се данас међу колегама привилегијом сматра бити свештеник у Војсци Србије.

– Свакако да је то привилегија, неки то називају и – два у један, официр и свештеник. Али велика је и одговорност радити на томе да се задовоље духовне и материјалне потребе човека, војника. Нама је велика привилегија и то што смо први после седам деценија, и што ћемо дати узор нашим будућим колегама, који ће желети да се опробају у овим водама.

– Ми ћемо, у складу са специфичностима које доноси војска, обављати и специфичне задатке, каже Немања Петровић, још један од осморице будућих официра, свештеника.

– Неко од нас ће бити на ВМА, неко на Војној академији, неко у Војној гимназији, а неко у трупи, а свака од тих специфичних позиција има своје посебности. У складу с тим ће бити формулисана и садржај посла који ћемо обављати у Војсци. У свим мисијама Војске имамо специфичне дужности, а ми ћемо, у складу с тим ко ће где бити распоређен, радити на томе да своје поље ширимо.

Да је привилегија обављати посао „духовника“ у Војсци Србије потврђује и свештеник Предраг Докић из Инђије.

– Многи су ме питали зашто сам се одлучио за овај посао у Војсци. Из љубави према Богу, према људима и ради ширења Јеванђеља. Привилегија свакако јесте, јер ми смо прва генерација свештеника после 70 година.

Имам Мустафа Јусуфспахић истиче да је његово ангажовање у Војсци Србије значајно и због рушења „неоправданог стереотипа“.

– Због страшних братских ратова, не верских, него – зверских, јер вера с тим није имала везе, кружио је, кад је у питању исламски свет, тај неоправдани стереотип да је Србија земља која не поштује у потпуности права муслимана. Е, ми смо ту сада да укажемо да то није тако. Ми смо овде, сви, на истом задатку. И нисмо ми, примера ради, из муслиманске заједнице – мањина. Ми смо активни део заједнице.

Слично поручује и капелан Горан Аврамов, који је на тему екуменизма дипломирао и магистрирао, а сада авршава и докторат.

ДВОСТРУКО ВИШЕ КАНДИДАТА

Пријем кандидата за официре верске службе наставиће се током године, потврдио је пуковник Стевица Карапанџин, из Управе за људске ресурсе Генералштаба Војске Србије. У првој фази увођења верске службе Војсци је потребно 13 православних свештеника и по један имам и капелан. На конкурс Министарства одбране пријавило се двоструко више кандидата.

– Није случајно да се ових дана припремамо за прославу 1.700 годишњице од Миланског едикта, када је кршћанство или хришћанство добило слободу вероисповести. Суштина екуменизма није да неко мења своју веру, него да се међусобно поштујемо и ценимо једни друге, јер тако ценимо и себе. Циљ јесте духовно заједништво у коме ћемо се поштовати, а Божија воља није раздор него јединство. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ
Снимео Горан СТАНКОВИЋ

ГОДИШЊА КОНФЕРЕНЦИЈА НАТО-а У СПЛИТУ

У Сплиту је одржана годишња конференција НАТО-а на којој се разговарало о спречавању ширења оружја за масовно уништење, као и о разоружању и контроли наоружања. Учествовали су представници 50 земаља. Разговарали су о актуелним безбедносним питањима и изазовима, пре свега о процесу глобалног разоружања који се одвија уз помоћ Уједињених нација, као и о севернокорејском балистичком програму и безбедносној ситуацији на Корејском полуострву. Указано је и на потребу повратка преговорима који би довели до успостављања поверења, а затим и постизања договора. ■

ИЗРАЕЛ ПРАВИ КРИЛА ЗА F-35

Израелска аеронаутичка индустрија потписала је уговор са америчком одбрамбеном индустријом „Локид Мартин“ за производњу крила за наредну генерацију борбених авиона F-35. У саопштењу компаније наводи се да је уговор склопљен на 10 до 15 година, те да је његова вредност око 2,5 милијарде долара. Крила ће се производити у истом постројењу у којем се сада већ производе крила за модел F-16.

Модел F-35 је до сада најскупље оружје Пентагона у чији развој је уложено скоро 400 милијарди долара. Програм је из техничких разлога више пута одлаган. Он би требало да замени постојеће летелице у америчкој војсци, али и у другим државама. ■

1. јун 2013.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ВОЈНЕ ВЕЖБЕ ЕСТОНИЈЕ И НАТО-а

У Естонији су одржане годишње војне вежбе на којима је учествовало 4.500 војника из неколико земаља чланица НАТО-а, саопштила је команда естонских снага одбране.

Вежбе „Пролећна олуја“ одржавају се сваке године у различитим деловима Естоније од 2003. године. Ове године први пут учествују јединице из Велике Британије, Белгије и Пољске, као и морнарица Естоније.

Земље савезнице представљаће по једна пешадијска јединица из Велике Британије и Летоније, извиђачка јединица из Литваније и антиракетна јединица из Белгије, као и неколико пољских борбених авиона Сухој-22. ■

ОРУЖЈЕ ХРВАТСКЕ ИНДУСТРИЈЕ ПРИХВАЋИВО ЗА НАТО

Хрватска индустрија оружја напредује и већ је ангажована у НАТО-у, речено је у Сплиту на отварању међународне изложбе произвођача наоружања и војне опреме „Јадранска војна и зракопловна изложба и конференција“.

Председник Хрватске Иво Јосиповић је на отварању рекао да је једна домаћа фирма добила већ други тендер у НАТО-у и да хрватска индустрија оружја у будућности може да направи одличне резултате. Министар одбране Анте Котромановић истакао је да Хрватска већ има неколико производа који су прихватљиви за Алијансу.

На изложби учествује више од 100 излагача, али и 29 високих делегација из земаља регије, као и многобројни страни изасланици са севера Африке, где Хрватска има добре позиције још из бившег система. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Европа и Далеки исток

У време Хладног рата хиљаде америчких тенкова биле су размештене на правцима очекиваног продора Источног блока према Атлантику. У време највеће концентрације било је око 6.000 тенкова и троструко више осталих оклопних возила. Амерички савезници добили су велике количине тенкова америчке производње на поклон, као део јединствене одбрамбене машине.

Из тих количина чак 918 тенкова поклоњено је педесетих година ЈНА за одбрану Љубљанских врата од евентуалног продора тенкова комунистичких сила у правцу долине реке По. Амерички тенкови никада нису ушли у глобални конфликт, али појавили су се у бившој Југославији у саставу међународних снага.

Прво су новембра 1995. године „абрамси“ прешли преко понтонског моста на набујалој Сави. У источној Босни батаљони абрамса били су средство за „учвршћивање“ мира. Појавили су се у пролеће 1999. године у Македонији и Албанији, као део снага за наметање политичког погледа великих сила на судбину Космета. У јуну 1999. године ти тенкови су са ознакама KFOR на бочним противкумулативним завесама ушли на Косово и Метохију.

Онда су уследили рат против тероризма, глобална економска криза и пресељење главних токова економског живота планете на Далеки исток. Тихо, без великих представа за новинаре, тенкови су повучени са Космета. Пре пар година у бази „Бондстил“ једина преостала тежа техника била су два стара коцкаста ОТ М113, за које нико није био сигуран што су остали затурени.

Уследило је повлачење великих америчких база из Немачке, реорганизације које су сваки пут сводиле ниво јединица за ранг ниже и постепено извлачење тенкова и

остале тешке технике. Сада коначно тенкова више нема и преостале су углавном лаке пешадијске, ваздушнодесантне и елитне јединице погодне за брзи размештај и неколико претеклих авијацијских ескадрила.

Повлачење Американаца из база у земљама чланица Европске уније има јасно образложење у стратешким документима који препознају Далеки исток као будући простор где ће бити потребне америчке оружане снаге. Стари континент није више на листи приоритета и одбрана тог простора у савременим околностима постала је задатак домаћина, чланица НАТО

са источне обале Атлантског океана. После седам декада америчког штита, стари континент сада се мора ослонити на властите снаге.

Одлазак америчких тенкова поново отвара питање: шта је следећи задатак НАТО и да ли предстоји тиха подела „зона одговорности“ између САД и „остатка“ НАТО.

Изгледним се чини скоро предаја задатака на

Косову и Метохији јединицама које ће бити под вођством ЕУ, као што је то раније већ урађено у БиХ и Македонији.

Рат против Гадафијевог режима пре две године и сада ангажовање борбених снага ЕУ у Малију потврда су претпоставке да ће САД учествовати са мање жара и ресурса или чак остати по страни од конфликта унутар „зоне одговорности“ држава које су на листи чланица и ЕУ и НАТО.

У том контексту НАТО се показао као ефикасан механизам за повезивање интереса низа држава, које неретко имају различите погледе на то шта су то њихови интереси у односу на колективне. Следећи изазов је Далеки исток, а политичка и безбедносна реалност указује да би се и тамо могло применити искуство из Европе. ■

Одлазак америчких тенкова поново отвара питање: шта је следећи задатак НАТО и да ли предстоји тиха подела „зона одговорности“ између САД и „остатка“ НАТО. Изгледним се чини скоро предаја задатака на Косову и Метохији јединицама које ће бити под вођством ЕУ, као што је то раније већ урађено у БиХ и Македонији.

Оружане снаге САД крајем марта пребациле су последња 22 тенка „абрамс“ из Немачке у Јужну Каролину. На европском континенту нема више америчких тенкова, после седамдесет година од искрцавања на Сицилији.

Вишебој јединица специјалне намене

Борбе за секунде

Још једном се потврдило да је вишебој много више од спортског надметања – својеврсна провера и потврда оспособљености јединица наше војске. Специјалци су одмеравали спретност, вештину, брзину, сналажљивост, речју способност да надвладају секунде и минуте, кругове, терен и лоше време. Победници су, заправо, сви, јер ниједан такмичар, ни у најтежим ситуацијама, није одустао.

На овогодишњем, 16. отвореном вишебоју јединица специјалне намене, учествовало је педесет такмичара, разврстаних у осам екипа – Комбинована екипа Специјалне бригаде, екипе 72. извиђачко-диверзантског батаљона и батаљона за противтерористичка дејства, три екипе

И КРУГОВЕ

63. падобранског батаљона, Екипа батаљона војне полиције „Кобре“ и Екипа ветерана 63. падобранске бригаде.

Они су се 22. и 23. маја такмичили у 14 дисциплина, на стази од 40 километара. Сложена и захтевна стаза од села Међа, Селичевице до Брзог Брода, дисциплина попут падобранског скока, оријентације, гађања из ауто-

матске пушке, пиштоља, бомбом и ножем, затим савладавање водене препреке конопцем и десантним чамцем или извлачења возила били су неки од садржаја на којима су специјалци одмеравали вештине и умеће.

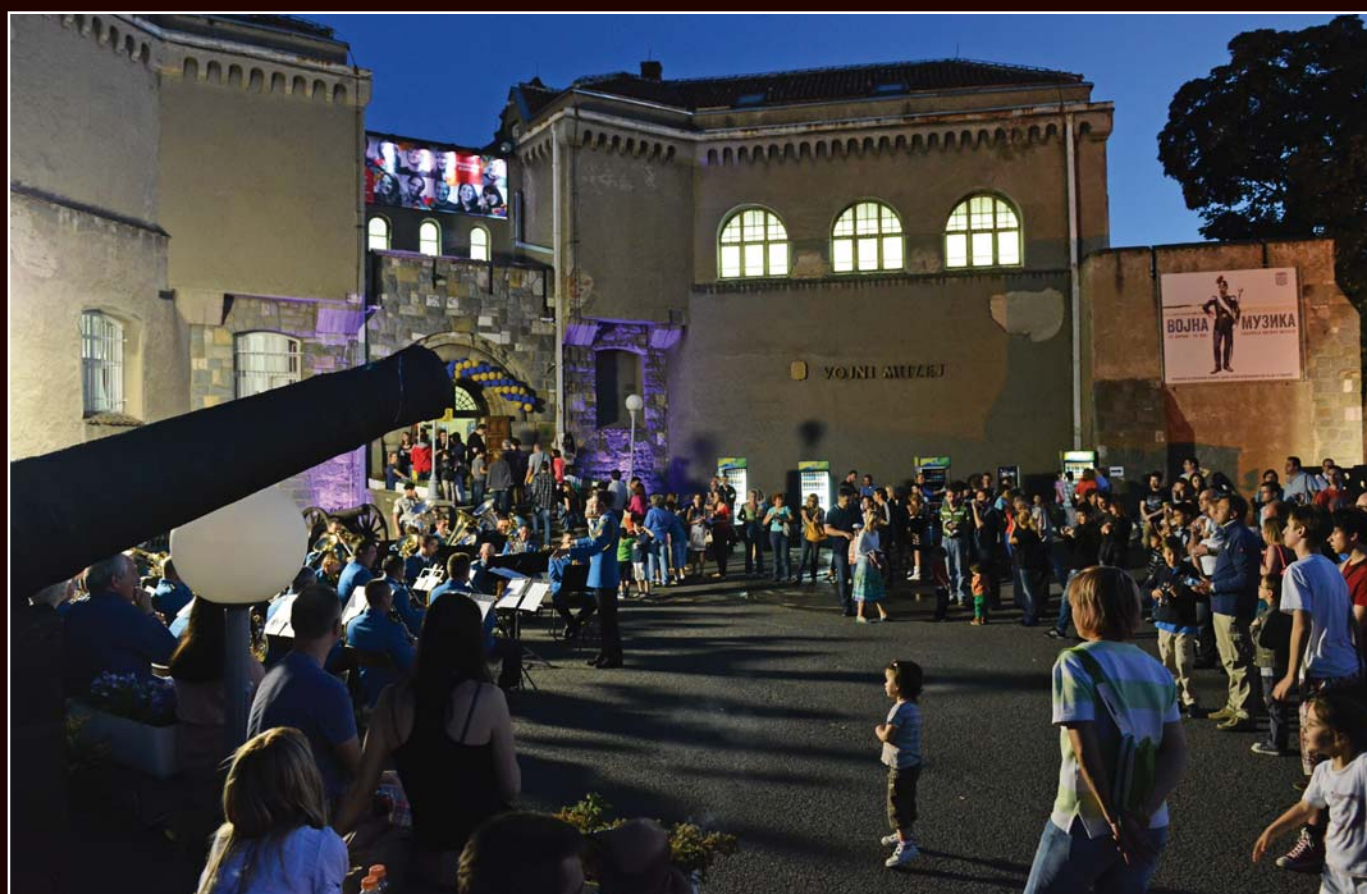
Такмичење је обележило неочекивано лоше време – чести плускови, магла и ниске температуре, што није спречило добро припремљене екипе да реализују све задатке. Тријумфовали су припадници Прве екипе 63. падобранског батаљона, друго место освојила је Екипа „Кобри“, док су се на трећу позицију пласирали такмичари из Друге екипе 63. падобранског батаљона. Најбољи стрелац је Светислав Николајев, из Екипе ветерана, а признање за фер-плеј припало је Екипи командног батаљона Специјалне бригаде.

Вишебој су пратили заменик команданта Копнене војске генерал-мајор Милосав Симовић, командант Специјалне бригаде бригадни генерал Илија Тодоров, командант Треће бригаде бригадни генерал Желимир Глишовић, заменик команданта Мешовите артиљеријске бригаде потпуковник Новица Петровић, командант Одред жандармерије у Нишу пуковник Сенад Коштић, као и председник нишке општине Црвени крст Дарко Булатовић, представници Српске православне цркве, Организације резервних војних старешина Ниша, те Удружења ветерана 63. падобранске бригаде. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимео Саша ЋОРЂЕВИЋ

Медија центар „Одбрана“, Војни музеј и Речна флотила у Ноћи музеја

Поноћна ШЕТЊА ИСТОРИЈОМ

У овогодишњој поноћној шетњи кроз историју, многобројни љубитељи *Ноћи музеја* нису пропустили да обиђу Медија центар „Одбрана“ и Војни музеј у Београд и Спомен-собу Речне флотиле у новосадској касарни „Александар Берић“, који су традиционално припремили богат програм за све поклонике те културне манифестације

Као једну од незаобилазних дестинација те суботње вечери, 18. маја, посетиоци су изабрали Дом војске у Београду у коме се Медија центар „Одбрана“ представио импресивном колекцијом уметничких дела новосадског колекционара Ђуре Поповића под називом „Сто дела из колекције Ђуре Поповића“.

Ремек дела у Дому војске

Поштоваоци ликовног стваралаштва у Галерији Дома војске били су у јединственој прилици да погледају избор из колекције која броји око 1.000 радова више од 300 уметника српске и југословенске уметности.

Историчар уметности Никола Кусовац, за ову прилику, направио је избор од 100 дела, међу којима су радови Константина Данила, Ђуре Јакшића, Стеве Тодоровића, Уроша

је корачницама и маршевима увео госте те музејске манифестације у свет војне музике, која је и тема поставке у музеју на Калемегдану.

Према речима потпуковника др Ивана Мијатовића, заступника начелника Војног музеја и начелника Музеолошког одељења те установе, поставка ове установе редовно изазива велику пажњу, а у *Ноћи музеја* интересовање увек достиже врхунац.

У Галерији је представљена изложба „Војна музика“ која говори о историјском и културолошком аспекту војне музике и њеном значају за историју и војску, а у казалима су студенти и професори

Факултета примењене уметности, на старим војним пресима, показивали како су се израђивале војне карте.

ТРЕЋЕ МЕСТО У ЕВРОПИ

Десета Ноћ музеја одржана је 18. маја у 68 градова Србије, на 60 локација у Београду и 345 у целој Србији.

Према оцени организатора, манифестација је потврдила свој значај, чврсто држећи треће место по величини и значају у Европи, између 40 земаља.

Добро расположење владало је током ноћи улицама Београда, Новог Сада, Шапца, Крагујевца, Суботице, Ниша, Бора, Горњег Милановца, Беле Цркве, Смедерева, Чачка...

У престоници је забележено 190.000 посета на 60 локација са 115 садржаја.

Предића, Бете Вукановић, Сретена Стојановића, Миодрга Протића и других.

Свако ко се те вечери нашао испред Дома војске није могао да у атријуму тог здања, уз светлост свеће, не примети посебан куриозитет ове *Ноћи музеја*, недавно рестаурирано ремек-дело Ђуре Јакшића „Усековање главе Светог Јована Крститеља“ из 1855. године, из поменуте колекције, које се донедавно налазило у Румунији.

За све љубитеље овогодишње шетње кроз историју, Дом војске је још једном отворио врата свечаних салона која красе ово здање из тридесетих година прошлог века, а уз изрезбарене комаде намештаја старих мајстора посетиоци су могли да виде и сталну поставку из збирке те Галерије. А да све буде свечаније, целовечерњим наступом програм су обогатила извођења камерног састава Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“.

Свет војне музике

Уз звуке фанфара, у тренутку када је сат на Сахат-кули откуцао 18 часова, Војни музеј обележио је почетак десете *Ноћи музеја* у Србији. Добродошлицу посетиоцима приредио је репрезентативни оркестар Гарде Војске Србије, који

Панонски морнари

У јубиларној десетој Ноћи музеја, први пут и на две локације, са три програмске целине, учествовала је и Речна флотила Војске Србије.

У новосадској касарни „Александар Берић“ посетиоцима је отворена Спомен-соба, уређена као унутрашњост брода, у коме простор између сваког ребра симболизује по један значајан период у развоју Речне ратне флотиле.

Поставку чини више од 80 вредних експоната. Обиласком 16 различитих одељака, уз стручно вођење капетана Драгана Спасојевића, од првог посвећеног постанку и развоју речних ратних флотила од 1391. до 1856. године, до шеснаестог у коме је приказана модернизација Флотиле од 1955. до 1981. године, бројни посетиоци сагледали су богату историју бродараца на нашим просторима и специфичне јединице Војске Србије. Изненађење и атракцију за посетиоце представљало је фотографисање у силуетама малих и великих морнара и њихових дама.

У сарадњи са Флотилом, уз Спомен-собу, макетари *Макејарског клуба* Нови Сад приредили су изложбу радова својих чланова којом је представљено више од шездесет макета авиона и тенкова, као и макета железничке композиције која је „тутњала“ минијатурним градом.

Посетиоцима је пружена прилика да обиђу брод „Шабац“ усидрен на везу на Дунаву, уз познато новосадско шеталиште Београдски кеј, на чијој је палуби и унутрашњости, у сарадњи са Музејом Војводине, постављена изложба „Трансатланска путовања Еугена Малинарића“. Домаћини изложбе били су капетан Срђан Станковић, командант и посада брода, а изложени су предмети и оружја која је на прекоокеанским путовањима прикупио капетан бојног брода из доба Краљевине Југославије Еуген Малинарић, командант Речне обалске команде од 1920–1929. године. ■

Биљана МИЉИЋ

Снимили Д. СТЕФАНОВИЋ и Д. БАНДА

СНИМИО Д. БАНДА

Изложба „Поетика и судбина 20. века“ отворена у Лазаревцу

Гостујућа репрезентативна изложба дела из Збирке Дома Војске Србије „Поетика и судбина 20. века“ отворена је у Модерној галерији Центра за културу Лазаревац. На отварању су говорили Никола Кусовац, историчар уметности, Стела Станишић, директорка Центра за културу Лазаревац и директор Медија центра „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић.

Поставку, чији су аутори историчар уметности Никола Кусовац и некадашњи руководилац Галерије Дома Војске Србије Милорад Бубања, чине дела уметника са југословенских простора.

Потпуковник Славољуб Марковић истакао је да је изложба „Поетика и судбина 20. века“ до сада представљена публици у Београду, Новом Саду, Нишу, Јагодини, Зрењанину и Вршцу. Поставку је видело око 15.000 људи, рекао је директор МЦ „Одбрана“ и напоменуо да та кућа ове године слави шесту деценију континуираног рада Галерије Дома Војске Србије.

Директорка Центра за културу Лазаревац рекла је да јој је част да буде домаћин Дому Војске Србије, јер је то наставак плодноне и добре сарадње.

– У септембру прошле године, Легат Лепе Перовић гостовао је у Дому војске, и морамо да се похвалимо да је то била једна од најбољих и најпосећенијих изложби у Београду – истакла је Стела Станишић.

Никола Кусовац је нагласио да су уметници чија су дела изложена знали да направе оно што треба да направе у слици.

– Оставили су озбиљног трага и никада нису пристали да нешто разруше а да притом не понуде неку нову вредност – рекао је Кусовац.

Изложба у Лазаревцу отворена је до 14. јуна. ■

Кнезови Рашковићи у историји Срба

У Дому Војске Србије, о Рашковићима у време Немањића, под турском влашћу, њиховом деловању у Аустрији и Угарској, вековним сеобама, учешћима у устанцима српског народа и потомцима, говорили су др Петар Опачић, историчар, проф. др Аника Сковран, историчар уметности, др Јован Пејин, проф. др Санда Рашковић Ивић и аутор другог допуњеног издања књиге „Кнезови Рашковићи у историји Срба“ др Војислав Суботић.

На представљању књиге, др Петар Опачић је истакао да она спада у ред најбољих историографија у новијој српској историји.

– Ова студија обухвата приказ и свеобухватни преглед историјских токова старе Рашке и српске државе. Аутор ће, верујем, захваљујући овој књизи, дуго задржати високо место међу светским историчарима – рекао је Опачић.

Др Аника Сковран захвалила је аутору на труду да у новом издању сабере још докумената и информација о значајној лози Рашковића, јер су то племићи из нашег давног времена.

Књига др Суботића веома је значајна за изучавање породица и породичног живота, као и њихове улоге у историји, истакао је др Јован Пејин.

Веома велики значај књиге за њу и њену породицу истакла је др Санда Рашковић Ивић.

– Књига „Кнезови Рашковићи у историји Срба“, за мене је веома важна јер ми је то дело показало сопствене корене. Већ после првог издања кренула сам да истражујем лозу Рашковића – рекла је Санда Рашковић Ивић.

Аутор књиге др Војислав Суботић захвалио је свима на подршци и истакао да је прешао око 40.000 километара сакупљајући грађу за историографију. Истраживачки посао трајао је дужи од деценије.

То је озбиљна студија која указује на битна обележја историјских збивања у Старом Влаху и Старој Рашкој. Изучавајући породицу старовлашких кнезова Рашковића, професор Суботић показао је да су они били активни учесници многих историјских збивања од 16. до почетка друге деценије 19. века. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимила Д. СТЕФАНОВИЋ

Изложба дела из колекције Ђуре Поповића у
Дому војске у Београду

Врх модерне уметности

Изложба „Сто дела из колекције Ђуре Поповића“, отворена у галеријама Дома Војске Србије у Београду, према оцени стручњака садржи многа дела која квалитетом заузимају „сам врх модерне српске, делом и југословенске уметности“.

На отварању су говорили аутор изложбе историчар уметности Никола Кусовац, власник колекције Ђура Поповић и директор Медија центра „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић.

Ђура Поповић захвалио је присутнима што пружају подршку његовом раду који траје 30 година.

Потпуковник Марковић одао је признање колекционару што ревностно, већ неколико деценија, сакупио изузетно вредна дела наше националне културе.

– Почаствовани смо одлуком господина Поповића да своју колекцију представи публици у нашем изложбеном простору. Захвални смо му што своју љубав према уметности несебично дели с нама, и што, за разлику од других колекционара, радо и често излаже своју колекцију - истакао је директор МЦ „Одбрана“.

Никола Кусовац је Поповића представио као кустоса-колекционара.

– Кустос је дужан да оно што има доведе у такво стање да стручњак може да открије и препозна вредност дела. Поповић је показао љубав, жељу и селекторску страст да дође до одређених ремек-дела – рекао је Кусовац.

Изложба је избор из колекције познатог новосадског колекционара, која броји око 1.000 радова више од 300 уметника српске и југословенске уметности, од којих се многа први пут приказују јавности. Обухвата дела Константина Данила, Ђуре Јакшића, Стеве Тодоровића, Уроша Предића, Бете Вукановић, Сретена Стојановића, Миодрага Протића и осталих уметника.

Изложено је и недавно рестаурирано ремек-дело Ђуре Јакшића „Усековање главе Светог Јована Крститеља“ из 1855. године, из поменуте колекције, које се од настанка, 1855. године, налазило у Румунији. Изложба је отворена до 22. јуна, а радно време галерија Дома војске је од 11 до 19 часова. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Д. БАНДА

**ДОМ
ВОЈСКЕ
СРБИЈЕ**

Браће Југовића 19, тел. 3234–702

Ликовни програм

тел. 3234–712

Галерија Дома Војске Србије (радно време: сваког дана сем недеље од 11 до 19)

До 22. 6. – Велика и мала галерија – Изложба „100 дела из колекције Ђуре Поповића“.

Књижевни програм

тел. 3201–728

4. 6. у 18,00 – Атријум – Промоција књиге „Виша српска гимназија у Косовској Митровици 1941–1944“, аутора Милована Ј. Богавца. О књизи говоре др Радош Љушић, рецензент, Ратко Марковић Риђанин, књижевник, мр Милица Лилић Јефтимијевић, књижевни критичар и аутор.

Музичко сценски програм

тел. 3201–728

3. 6. у 20,00 – Свечана сала – Концерт „Вече оперских гласова“. Извођачи: бивши и садашњи студенти соло певања потекли из класе проф. мр Оливере Грујић Славић са Академије лепих уметности; Адела Растодер Филиповић, сопран, Анастасија Мињевић, сопран, Андреа Марић, сопран, Бранислава Бринић, сопран, Данијела Банда, сопран, Јелена Радовановић, сопран, Марко Ђурђевић, баритон, Горан Крнета, бас. Клавирски сарадници: Милица Секулић и Иван Јовановић. На програму су дела Г. Ф. Хендла, В. А. Моцарта, Ђ. Росинија, Г. Доницетија, Б. Сметане, А. Дворжака, Р. Глијера и Ђ. Вердија.

„Пролећни концерт“ у Дому војске

Камерни трио у саставу Људмила Грос Поповић, сопран, Светлана Тирменштајн, клавир и Ладислав Мезеи, виолончело одржали су „Пролећни концерт“ у Дому војске у Београду.

Љубитељима озбиљне музике представили су се извођењем композиција Цезара Франка и Сергеја Рахмањинова. ■

Религија противречности

У историји религије, поред многих других чуда, догодила се и једна темељна чудноватост – да развоју хришћанства, од његовог постанка, највише допринесе нехришћанин. При томе сам је крштен, највероватније, тек пред смрт. Као император највећег царства, приклонио се религији чија је максима „љуби ближњег свог као самога себе“, док се, истовремено, „огњем и мачем“ сурово обрачунавао с противницима. Деловање цара Константина „устоличило“ је хришћанство у једну од водећих светских религија, која је, потом, изнедрила Светог Августина, Светог Патрика, Светог Саву...

Константинова жена Фауста и његов прворођени син Крисп чине посебно поглавље у његовом животу. О правим разлозима због којих је наредио њихово погубљење, 326. године, нема тачних података. Иако су о томе испричане бројне легенде, два позната римска савременика тог догађаја, Еузебије и Лактанције, ту чињеницу не помињу. Но захваљујући писању нешто каснијих античких историчара, нема сумње да се то догодило и да је засновано на тадашњим законима.

Староримско право изричито је предвиђало смртну казну за браколомство маћехе с пасторком. У недовољно познатим околностима Крисп је изведен пред суд, оптужен због прељубе са маћехом, царицом. Судско веће, окупљено у Пијатас Јулији (данашњој Пули), на основу одлуке његовог оца Константина, осудило га је на смрт. Било је правило да се „суди и пресуда извршава у провинцији у којој је злочин почињен или у којој је злочинац ухваћен“, а у време прељубе Крисп је командовао морнарицом. После изречене пресуде „целат му је, тек у другом покушају, одсекао главу“.

Цар Константин се у то време налазио у родном Наису. Када је обавештен да је његово страшно наређење извршено, сазнао је и да Крисп до краја ништа није признао. Вероватно кајући се, „цар је дуго плакао“. После осуде сина, осудио је и жену Фаусту. Пошто су васпитачи одвели петоро њене деце на летовање, неколико дана касније окончан је и њен живот. После свега цар је наредио да се избришу све

успомене на Фаусту, њени кипови и статуе су порушени, а новац с њеним ликом повучен и спаљен.

Константинова мајка Јелена умрла је у дубокој старости у Никомедији. Последњих месеци живела је усамљено, молећи се непрекидно. Своју имовину оставила је сину и унуцима. По сопственој жељи сахрањена је у Царском маузолеју у Риму, при црквама Светих мученика Петра и Марцелина. Константин је наредио да се у саркофагу пренесу и мошти његовог оца Констанција Хлора. Сматрао је да његови родитељи заслужују бар у смрти оно што у животу нису успели – да буду заједно.

Болест и смрт

О Константиновој болести и смрти, као и о томе када је, и да ли је уопште, крштен, постоје многобројне легенде, које се допуњавају до данашњих дана. Историјски ништа није доказано. Зна се да су у пролеће 337. године вршене обимне припреме за рат против Персије. Потенцијално поприште будућих судбоносних битака, Месопотамија, која је име добила по два рекама, Тигру и Еуфрату, била је испресецана њиховим притокама, каналима, мочварама. Зна се да је цара тада понајвише интересовала изградња понтонских мостова, јер је до тада две највеће битке одлучио форсирањем река. На врло важном састанку с командантима, где су разматране стратешке могућности и доношење плана, Константин се није појављивао. Летописци кажу, „дворили су га свештеници“.

После неколико дана лечења, тешко болестан, цар је наредио да га пренесу у Никомедију, у његову раскошну Царску вилу. Из болесничке постеље више није устао. Полако и тихо опраштао се од команданата и достојанственика, предавао им мање поклоне и издиктирао породични тестамент. За извршиоца је одредио свог другог сина из брака с Фаустом, Констанција. На више места се помиње да га је тада, у присуству неколико свештеника, крстио хришћански епископ Еузебије. Убрзо. Умро је у Никомедији, 22. маја 337. године.

Римске легије, окупљене ради похода на Персију, биле су запањене вешћу о царевој смрти. Како је хроничар забележио, „војници су цепали своју одећу и плакали, официри су се осећали као сирочићи без оца, док генерали нису имали времена за кукање. Признали су владавину његових синова с титулама цезара, али ниједног нису прогласили за августа“. И у Риму је владала велика и искрена жалост, иако му је Константин одузео ранг престонице.

Цареви посмртни остаци су у „бескрајно дугачкој поворци“ пренети преко Босфора, а онда изложени у престоници дворани. Државни протокол држао се традиционалних обичаја и поред „протеста хришћанских епископа“. Цар је „обучен у свечану пурпурну одећу и стављен у златни ковчег“. Достојанственици царства долазили су редом, „бацали се на колена“ пред покојником, око кога су „плателе беле воштане свеће“. Обичан свет је искрено плакао. На новцу који је искован након његове смрти цар је носио атрибут бога, без старих панганских симбола (ломача, орао у лету). Тај симбол био је прихватљив за хришћане, а није вређао друге вере.

На челу дуге поворке, на путу до маузолеја, корачао је Констанције. За њим су „марширале легије, прво копљаници,

О КОНСТАНТИНУ...

Постоји фонд књига које се баве Константином. Међу англосаксонским класицима значајно место заузима роман „Хелена“ енглеског писца Евелина Воа, који се бави Константином и његовом мајком Јеленом. Код нас је најпознатији роман „Константин“, који је писао Иван Ивањи, као део трилогије о римским царевима рођеним на српском тлу.

О Константину је снимљен само један дугометражни филм – „Constantino il grande“ у италијанско-југословенској копродукцији (1962), Грци су снимили серију „Ен тоу то ника“ која је емитована у 116 епизода, а Би-Би-Си серију „Антички Рим“ (2006).

Ниш је свом аеродрому дао Константиново име, а једна од награда на Филмским сусретима у Нишу зове се „Цар Константин“. Одскора у Нишу постоји и међународни музички фестивал „Constantinus“. Градска слава Ниша је „Цар Константин и царица Јелена“, а обележава се сваке године 3. јуна.

а затим војска у тешким оклопима“. Испред Апостолске цркве, која је саграђена као базилика, хришћански свештеници су преузели мртвог цара. Народ је говорио да је црква „Светих апостола“ (неки кажу „Дванаест апостола“) постављена по Константиновом наређењу на оном месту где је раније био храм „Дванаест божанстава“. На средишту између апостола предвидео је сопствени гроб: „Константин – једнак апостолима“, како је волео да га ословљавају у последњим годинама живота. Легенда каже да је Константин тражио да га признају за „тринаестог апостола“ и да нацрт основе цркве личи на ону коју је његова мајка подигла над Христовим гробом у Јерусалиму.

Борба за трон

Двадесетогодишњи Констанције, као једини тада присутни царев син, надао се да ће му војсковође „помоћи“ да дође на престо. Његов отац је пак имао више поверења у годину дана старијег Константина, док је трећи син Констанс био још дечак. Као и много пута раније, војници су „разрешавали“ све могуће дилеме. Прво су убили Константиновог полубрата Јулија Констанција, а његове синове Гала и Јулија поштедели су због младости. Затим су убили и Далмација, кога је старији Константин одредио да влада престоницом и Источним царством. На крају, мучки је убијен и Далмацијев брат Ханибалијан, наименовани краљ Јерменије.

Констанције је водио рат против Персије на начин како је замислио његов отац. Међутим, у царству је настало велико расуло пошто се није остварило Константиново убеђење да је створио моћну и непобедиву династију. Последњи изданак лозе, Јулијан, покушао је да заведе поредак какав је постојао још пре Диоклецијана. Одбацио је хришћанство и почео да приноси жртве старим боговима, због чега су га прозвали „отпадником“. Погинуо је у борби против Персијанаца, шеснаест година после Константинове смрти. С њим

ствена платна Рафаелових ученика „Константиново крштење“ и „Визија крста“. Дабоме, ту је и „Битка код Милвијског моста“, сликара Ђулија Романа. Најчувенији споменик подигнут Константину, израђен од бронзе 1998. године, налази се у енглеском граду Јорку, испред Јоркширске катедрале. У том граду се налази и један од најпознатијих угодитељских објеката „Константинова кућа“.

Константиново наслеђе је огромно, а његов значај временом постаје све већи, нарочито пред обележавање 1700. годишњице Миланског едикта. Обележавање тог акта није битно

је нестало и последњи потомак династије и нада да се одржи јединствено царство. После свега, треба истаћи да је с Константином настала владавина хришћанства.

Упркос свему што је Константин учинио за хришћанство, занимљиво је да га католичка црква није прогласила свецем. Светачки ореол стекао је само у мањем делу хришћанства, у православној цркви. Разлоге за то треба тражити у његовом односу према Риму. Презирући његову декаденцију, није желео Рим за своје престоно место. Предност је давао градовима као што су Солун, Троја, Јерусалим, Ефес и на крају Византион. Сматра се да је његов велики грех што је престоницу преселио на Исток и тако „понибио“ вечни град Рим.

Колос – симбол тријумфа

Упркос чињеници да је личност цара Константина врло позната и слављена, а дело подједнако велико и контроверзно, његово место у општој и масовној култури не заузима колосалну позицију, какав је случај с другим римским царевима (Јулије Цезар, Магнус Помпеј, Марко Аурелије, Хадријан, Нерон), иако дела о Константину ипак постоје. Њихов траг може се пратити још од најранијих времена, када се, на разним гравирама и књигама сретало Константинов лик.

Као корпулентан и наочит владар, био је велика инспирација скулпторима и сликарима. Поред многобројних погрсја, рађене су и скулптуре које га приказују као колоса енормних размера. Израђена од цигле, белог мермера и бронзе, 12 метара висока Константинова статуа била је постављена у северном делу Максенцијеве базилике у некадашњем Римском форуму. Њени остаци данас се могу видети у римском Капитолском музеју. Историчари сматрају да је то било између 312. и 315. године, после пораза Максенција.

У вековима који су долазили и пролазили, Константином су се бавили сликари, иза којих су остала два величан-

само за хришћане, већ представља један од темеља европске демократије и права. Србија ту има посебно место, јер је Константин рођен на њеном тлу. Његов утицај сеже даље и дубље, кроз векове историје и непрегледне просторе некада моћног Римског царства, којим је владао пуних тридесет година.

Његова задужбина Константинопољ трајала је вековиима, а чак десетак византијских царева носило је његово име. Занимљиво је „пророчанство“ везано за усуд тог града. По њему, пад Константинопоља десет се када на трон Ромејског царства дође цар који ће носити име његовог оснивача, чија мајка ће се звати Јелена. То се и догодило. Османлије су освојиле и опустошиле Константинопољ 1453, у време владавине Константина Првог Палеолога, чија мајка је била Јелена Драгаш, кћерка српског великаша Константина Драгаша.

У западном свету Константин је најпоштованији у Великој Британији, с обзиром на то да је његов отац оставио велики траг на Острву. Сем тога, Константин је једини римски владар који је проглашен царем на територији Британије. Он је постао и камен темељац легенди о митском краљу Артуру и витезовима „округлог стола“. Теорија да је Артур био римски војсковођа, а не британски поглавица, све чешће се помиње у британској историографији, па није чудно да се она повезује са Константином.

У историји религије се, ето, поред многих других чуда, догодила и једна темељна чудноватост, да нехришћанин да највећи допринос развоју хришћанства од његовог постанка. При томе, сам је крштен, највероватније, тек пред смрт. Ради се о човеку који се приклонио религији чија је максима „љуби ближњег свог као самога себе“, док је, истовремено, сурово кретао на своје противнике „огњем и мачем“. Његово деловање је „устоличило“ хришћанство у једну од водећих светских религија, која је, потом, изнедрила светог Августина, светог Патрика, светог Саву... ■

(Крај)

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. јун

Православни

- ✠ 3. јун – Свети цар Константин и царица Јелена
 7. јун – Треће обретење главе Светог Јована Крститеља
 13. јун – Вазнесење Господње – Спасовдан

Католички

- ✠ 7. јун – Пресвето Срце Исусово
 8. јун – Безгрешно Срце Маријино

Исламски

7. јун – Лејлету Л Мирац

ЦАР КОНСТАНТИН И ЦАРИЦА ЈЕЛЕНА

Одмах по доласку на престо, имао је цар Константин три велика непријатеља: тиранина Максенција у Риму, Ските на Дунаву и Византију. Уочи борбе са Максенцијем, према предању, на небу му се указао сјајан крст који је ношен пред војском. Ту битку окончао је победом. Потом је Константин издао знаменити Едикт у Милану 313. године, којим је престао прогон хришћана.

После победе над Византијом, саградио је диван престони град на Босфору и назвао га Константинопољ. Када се цар тешко разболео, јавили су му се апостоли Петар и Павле и саветовали да га епископ Силвестар крсти. После тога страшна болест nestала је с његовог тела. Када је у цркви настао раздор због јеретика Арија, Константин је сазвао Први васељенски сабор у Никеји, 325. године. Тај Сабор осудио је јерес и утврдио православље.

Света Јелена, царева мајка, радила је много за веру Христову. У Јерусалиму је пронашла Часни крст Господњи и сазидала цркву Васкрсења на Голготи, а потом и многе друге цркве у Светој земљи. У 80. години, 327. године, умрла је та света жена, а цар Константин поживео је још десет година после мајке. Умро је у граду Никомедији 337. године, а сахрањен у цркви Светих апостола у Цариграду. ■

Берлински конгрес 1878. године

Најзад независна Србија

Кнежевине Србији признате су области ослобођене у тек завршеном рату против Отоманске империје (Нишки, Врањски, Пиротски и Топлички округ). Забрањено је подизање тврђава и пловидба ратних бродова на Дунаву од Ђердапа до ушћа.

Мировним уговором, потписаним након руско-турског рата, 3. марта 1878. у Сан Стефану код Цариграда, Русија је ојачала позицију на Балкану. Створена је бугарска држава, а Русија је добила право да у периоду од две године стационира војску у Бугарској и изгради њен државни апарат. Ширење Бугарске изазвало је протест Велике Британије, Аустроугарске, Румуније, Србије и Грчке, због чега је Русија морала да пристане на нови конгрес, који је на предлог немачког канцелара Бизмарка заказан у Берлину.

Под председништвом канцелара Бизмарка, представници Немачке, Аустроугарске, Француске, Велике Британије, Италије, Русије и Отоманске империје почели су рад 13. јуна 1878. године. Кнез Милан Обреновић, преко Беча, послао је у Берлин министра спољних послова Јована Ристића да покуша да се избори за српске интересе. Ристић је у Бечу предао кнежево писмо грофу Андрашију. Тим писмом и Ристићевим усменим саопштењима изражавана је пријатељска оријентација Србије према суседној двојној монархији, од које је тражена дипломатска помоћ.

Ристић је тражио да се Србији гарантује независност и територијално повећање. Пристајући да се заложи за остваривање српских интереса и њено увећање за области источно од Новог Пазара и Митровице, Андраши је, у замену, тражио да Србија склопи с Аустроугарском трговински уговор и да се обавезе да изгради железничку пругу Београд–Ниш.

Током конгреса Ристићу није омогућено да се обрати учесницима, већ је о српским ставовима предала промеморија. С друге стране, румунском и грчком представнику било је дозвољено да се обрати, што је знатно увећавало шансе за остваривање њихових жеља. На политику великих сила према балканским државама значајно је утицала и појава албанских представника у

дипломатским кулоарима Берлинског конгреса.

Захтев за формирање етничке албанске државе у оквирима отоманске административне поделе подразумевао је издвајање Косовског, Скадарског, Јањинског и Битољског вилајета. Иако велике силе током конгреса нису биле заинтересоване за албанске захтеве, сазнања до којих су дошли њихови дипломатски представници послужила су за разна дипломатска калкулација и уцене при спровођењу одлуке око разграничења Црне Горе, Србије и Грчке са Отоманском империјом.

Конгрес је завршио рад након месец дана, 13. јула. Главне одредбе биле су стварање Кнежевине Бугарске северно од планине Балкан, под врховном султановом влашћу, док је јужна Бугарска, такозвана Источна Румелија, добила аутономни статус у оквиру Отоманског царства. Вардарска Македонија и Тракија остале су у саставу Отоманске империје, која се обавезала да у њима изврши одређене реформе. Грчка, Србија, Црна Гора и Румунија добиле су међународно признање као независне државе.

Кнежевине Србији су признате области ослобођене у тек завршеном рату против Отоманске империје (Нишки, Врањски, Пиротски и Топлички округ). Забрањено је подизање тврђава и пловидба ратних бродова на Дунаву од Ђердапа до ушћа. Црна Гора је, као резултат успешног ратовања, скоро удвостручила територију и добила излаз на море. Под изговором решавања супротности које су довеле до устанка, Аустроугарској је дато право да на неодређено време окупира Босну и Херцеговину, која је, формално, остала под султановим суверенитетом. У Новопазарском санџаку Аустроугарској је омогућено да држи војне гарнизоне. ■

Др Миљан МИЛКИЋ

Војна установа „Тара“ (хотели на Тари и у Врњачкој Бањи)

ЦЕНОВНИК

за индивидуалне госте у 2013.

Хотел „ОМОРИКА“ – Тара

период примене	категорија корисника	тип собе							
		АПП	АП	1/1	дуплекс	1/2Т	1/2	1/3	1/4
15.01-13.07. полупансион	МО и ВС	4.600,-	3.200,-	2.500,-	2.000,-	2.200,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-
	Цивили и странци	5.800,-	3.850,-	3.050,-	2.450,-	2.700,-	2.450,-	2.200,-	2.050,-
13.07-24.08. полупансион	МО и ВС	4.700,-	3.300,-	2.600,-	2.100,-	2.300,-	2.100,-	1.900,-	1.800,-
	Цивили и странци	5.900,-	3.950,-	3.150,-	2.550,-	2.800,-	2.550,-	2.300,-	2.150,-
24.08-26.10. полупансион	МО и ВС	4.600,-	3.200,-	2.500,-	2.000,-	2.200,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-
	Цивили и странци	5.800,-	3.850,-	3.050,-	2.450,-	2.700,-	2.450,-	2.250,-	2.050,-
26.10-21.12. полупансион	МО и ВС	4.400,-	3.000,-	2.300,-	1.800,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-	1.650,-
	Цивили и странци	5.500,-	3.600,-	2.800,-	2.200,-	2.450,-	2.200,-	2.100,-	1.950,-

Хотел „БЕЛИ БОР“ – Тара

Период примене	Тип собе		Врста услуге	1/1	1/2	1/3
	Категорија корисника					
15.01-13.07.	МО и ВС	пансион	2.200,-	1.980,-	1.870,-	
	Цивили и странци	пансион	2.700,-	2.420,-	2.350,-	
13.07-24.08.	МО и ВС	пансион	1.760,-	1.760,-	1.760,-	
	Цивили и странци	пансион	2.150,-	2.150,-	2.150,-	
24.08-21.12.	МО и ВС	пансион	2.000,-	2.000,-	2.000,-	
	Цивили и странци	пансион	2.500,-	2.500,-	2.500,-	

Депаданс „ЈАВОР” – Тара

Период примене	Тип собе	Врста услуге	1/1	1/2
	Категорија корисника			
15.01-13.07.	МО и ВС	полупансион	1760,-	1.760,-
	Цивили и странци	полупансион	2.150,-	2.150,-
13.07-21.12.	МО и ВС	полупансион	1.760,-	1.760,-
	Цивили и странци	полупансион	2.050,-	2.050,-

Хотел „БРЕЗА” – Врњачка Бања

Период Врста услуге	Категорија корисника	Тип собе						
		АПП	АП	1/1Ф	1/1К	1/2К	1/2Ф	1/2+1
31.03-13.07. полупансион	МО и ВС	4.180,-	3.630,-	2.750,-	2.090,-	1.980,-	1.815,-	1.705,-
	Цивили и странци	4.840,-	4.180,-	3.080,-	2.530,-	2.420,-	2.200,-	2.145,-
13.07-24.08. полупансион	МО и ВС	3.900,-	3.500,-	2.650,-	2.100,-	1.950,-	1.950,-	1.750,-
	Цивили и странци	4.890,-	4.390,-	3.290,-	2.600,-	2.400,-	2.400,-	2.180,-
24.08-31.10. полупансион	МО и ВС	3.700,-	3.150,-	2.400,-	1.900,-	1.800,-	1.800,-	1.650,-
	Цивили и странци	4.600,-	3.950,-	3.000,-	2.390,-	2.200,-	2.200,-	2.050,-
31.10-25.12. полупансион	МО и ВС	3.280,-	2.480,-	1.920,-	1.840,-	1.640,-	1.640,-	1.560,-
	Цивили и странци	4.100,-	3.100,-	2.400,-	2.300,-	2.050,-	2.050,-	1.950,-

Вила „Сомбор” – Врњачка Бања

тип собе	врста услуге	20.04-31.10.2013.	
		МО и ВС	Цивили и странци
све собе	полупансион	1.650,-	1.950,-

УСЛОВИ ПРОДАЈЕ:

1. Доплата за пансионски ручак, за све категорије корисника, износи 600,00 дин.

2. Услуга резервације у Војном туристичком сервису –Београд наплаћује се у износу од 1.200,00 дин. по једној смештајној јединици.

3. Гости плаћају још боравишну таксу и осигурање што није урачунато у цену.

4. За извршене резервације сви корисници, поред једнократне уплате, могу услуге боравка платити у више рата, чековима грађана:

ЗА БОРАВАК ДО 7 ДАНА (минимум 3 дана) у 4 (четири) рате:

– прва рата – аконтација, приликом резервације, у износу од 30% вредности аранжмана,

– друга рата – током боравка у хотелу, у износу од 30% вредности аранжмана,

– трећа рата – 30 дана од дана одласка из хотела у износу од 20% вредности аранжмана и

– четврта рата – 60 дана од дана одласка из хотела, у износу од 20% вредности аранжмана.

За 3 и 4. рату чекови се депонују у хотелу.

ЗА БОРАВАК ОД 7 И ВИШЕ ДАНА у 7 (седам) рата:

– прва рата – аконтација, приликом резервације, у износу од 30% вредности аранжмана,

– преосталих 6 месечних рата депоновањем чекова на рецепцији хотела, уз увећање дуга од 5% или путем административне забране преко Рачуноводственог центра МО, само за припаднике Војске Србије и МО, уз увећање дуга од 5%.

5. ПОПУСТИ ЗА ДЕЦУ: деца до 3 године, уколико не користе посебан лежај и храну,

не плаћају услуге боравка, осим осигурања. Деца од 3 до 10 година имају попуст:

– 30% ако користе храну и посебан лежај,

– 50% ако користе храну и заједнички лежај са родитељима.

Деца од 3 до 10 година могу користити само један попуст. Попуст се односи на цену полупансиона/пансиона.

У хотелу „БЕЛИ БОР” боравак другог детета до 10 година је бесплатан.

6. ОТКАЗИ: откази се достављају у писаној форми уз прилагање резервације и оригинал уплатнице. Повраћај износа је регулисан према „Посебним упутствима за примену цена у војним одмаралиштима”. У случају више силе(смрт у породици, болест, службена спреченост и ал), што се мора доказати одговарајућим документом, уплаћени износ се враћа у целости, уз одбитак манипулативних трошкова. Износ на име трошка резервације се не враћа.

7. Цена полупансиона обухвата: вечеру, ноћење и доручак. Уз овај програм важе „Посебна упутства за примену цена у војним одмаралиштима”.

Контакт

031/ 593 530, Fax: 011/593 546

011/ 3626-535, 3201-888, 3201-887, Fax 011/ 3616-155

vutara@open.telekom.rs

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за попуњу слободних формацијских места у Војној академији Сектора за људске ресурсе Министарства одбране Републике Србије пријемом лица из грађанства у својству професионалних војника на одређено време али не дуже од 3 (три) године, место службовања Београд и Копаоник

1. стрелац, један извршилац, место службовања Копаоник,
2. чувар, један извршилац, место службовања Београд,
3. возач, три извршиоца, место службовања Београд.

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити држављани Републике Србије, који испуњавају следеће услове:

ОПШТИ УСЛОВИ

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије (што утврђује надлежна војнолекарска комисија);
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да нису старији од 30 година;
- да су одслужили војни рок са оружјем (осим за лица женског пола).

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- да поседују возачку дозволу „Ц“ категорије за лица која конкуришу на формацијско место возача (за радно место под редним бројем 3);
- да имају најмање основно образовање;
- да задовољавају минимално прописане вредности критеријума психолошке процене за пријем у професионалну војну службу (што утврђује надлежни центар за психолошку процену);
- да задовољавају минимално прописане вредности критеријума провере физичке способности за пријем у професионалну војну службу;
- да су безбедносни проверени и да немају безбедносних сметњи за рад у Војсци Србије и ван Војске Србије (што утврђује Војнобезбедносна агенција).

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Кандидати из грађанства који испуњавају услове конкурса достављају попуњен образац Пријаве за пријем у Војску Србије у својству професионалног војника, непосредно или поштом на адресу: **Војна академија, Београд, ул. Павла Јуришића Штурма, број 33, са назнаком „за конкурс“, 11000 Београд.**

Уз образац Пријаве прилаже се:

- кратка биографија;
- извод из матичне књиге рођених (оригинал или фотокопија оверена у суду или општини);
- уверење о држављанству Републике Србије (оригинал или фотокопија оверена у суду или општини);
- копија дипломе о стеченом образовању (оригинал или фотокопија оверена у суду или општини);
- фотокопија радне књижице;
- потврда државног органа да кандидату није раније престајао радни однос у државном органу због теже повреде

дужности из радног односа (за лица која су раније била у радном односу у државном органу);

- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци;
- копија војничке књижице и потврда надлежног Центра Министарства одбране да је кандидат одслужио војни рок са оружјем (осим за лица женског пола и војнике на добровољном служењу војног рока);
- копија возачке дозволе (фотокопија оверена у суду или општини).

Изводи, уверења, потврде и оверене фотокопије које се прилажу уз пријаву не могу бити старије од 6 (шест) месеци, са изузетком извода из матичне књиге рођених, уколико је на новом образцу.

Образац Пријаве за пријем у Војску Србије у својству професионалног војника може се добити на пријавници Војне академије, а објављен је и на сајту Министарства одбране (www.mod.gov.rs) и Војске Србије (www.vs.rs).

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак спровешће се само међу кандидатима који испуњавају услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Конкурсна комисија позваће кандидате, који испуњавају услове конкурса, ради обављања разговора, психолошке процене, физичке провере и општег лекарског прегледа и утврдиће њихове резултате према мерилима прописаним за избор.

Кандидати који са најбољим резултатима испуне мерила за избор, биће упућени на медицинско здравствену проверу у надлежну војноздравствену установу, ради утврђивања здравствене способности за професионалну војну службу.

Захтев за безбедносну проверу биће достављен за кандидате који су, након обављених медицинско здравствених провера, оцењени способним за пријем у професионалну војну службу и који су најбоље рангирани.

Позив за разговор и сва писана документа достављају се кандидату на адресу коју кандидат наведе у пријави за пријем.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања психолошке процене, физичке провере, општег лекарског прегледа и упућивања на медицинско здравствену проверу, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу.

Одлуку о избору кандидата за пријем у професионалну војну службу донеће надлежни старешина о чему ће писаним путем бити обавештени сви учесници јавног конкурса у року од осам дана од дана када је извршен избор.

Изабрани кандидати који су одслужили војни рок са оружјем биће примљени у својству професионалних војника на одређено време на период од шест месеци, уз могућност продужења уговора о раду на период од 3 године до навршених 40 година живота.

Изабрани кандидати женског пола, који нису служили војни рок са оружјем, биће упућени на обуку у јединице и центре за оспособљавање Војске Србије. Са кандидатима који успешно заврше обуку закључиће се уговор о раду на период од шест месеци, уз могућност продужења истог на период од 3 године до навршених 40 година живота.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради закључења уговора о раду или не ступи на обуку у року који му је одређен, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурс је отворен 30 (тридесет) дана од дана објављивања.

Неблаговремене, неразумљиве и непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у даље разматрање, а кандидатима који не буду изабрани конкурсна документација се неће враћати.

Информације о конкурсима могу се добити на бројеве телефона 011/3603-140 и 3603-171. ■

Исправка јавног конкурса

за попуњу радних места војних службеника пријемом лица у радни однос на неодређено време, у Војни архив Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране Министарства одбране Републике Србије

један (1) архивиста, ВСС,
један (1) оператер за обраду и унос података, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ МЕЊАЈУ СЕ И ГЛАСЕ:

- да је кандидат пунолетан;
- да је кандидат држављанин Републике Србије;
- да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности;
- да није осуђиван на казну затвора од најмање шест (6) месеци;
- да има одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкурише;
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;

– да му раније није престајао радни однос у државном органу, због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- за радно место под бројем 1:
- завршен Правни факултет,
- за радно место под бројем 2:
- завршена гимназија или друга средња школа друштвеног смера.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију радне књижице;
- уверење о држављанству (не старије од 6 месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од 6 месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од 6 месеци);
- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова Републике Србије да кандидат није осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци (не старије од 6 месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа.

Рок за подношење пријава је 15 дана од дана објављивања ове исправке конкурса у магазину „Одбрана“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА

БЕОГРАДСКА ПОЛИТЕХНИКА

СТЕКНИ ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

ОСНОВАНА 1959. ГОДИНЕ

Више од пола века традиције у школовању технолога, менаџера и дизајнера. Са 2.000 студената међу највећим високим школама струковних студија у Србији. До сада школовање завршило преко 5.000 студената. Запосленост свршених студената је преко 84,7%.

Школа је успоставила и сертифицивала QMS у складу са захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2008.

Београдска политехника

Београд, Бранкова 17 и Катарине Амброзић 3 (бивша Крфска 7)
телефони: (011) 26 33 127 / 24 11 630 / 24 10 990
факс: (011) 2632 341 / 38 09 731
www.politehnika.edu.rs
e-mail: zstjelja@politehnika.edu.rs / dzarkovic@politehnika.edu.rs

београдска
политехника

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ДИЗАЈН

ОСНОВНЕ СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН

ДИЗАЈН ИНДУСТРИЈСКИХ ПРОИЗВОДА

МОДНИ ДИЗАЈН ПРОИЗВОДА ОД КОЖЕ

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ТЕХНОЛОГИЈЕ

ОСНОВНЕ СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ

ГРАФИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

МЕНАѢМЕНТ КВАЛИТЕТОМ

РЕЦИКЛАЖНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТРУКОВНЕ СТУДИЈЕ

ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ
ПРОИЗВОДА

ГРАФИЧКА ПРОИЗВОДЊА

ЗАШТИТА НА РАДУ

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА КОМПЈУТЕРСКА АНАЛИЗА

Сања Петронић – Јелена Ивановић
Херцег Нови, 2000.

1. е4 д6 2. д4 Сф6 3. Сц3 г6 4. ф4 Лг7 5. Сф3 0-0 6. е5 Сфд7 7. х4 ц5 8. х5 цд4

Јован Петронић, уважени теоретичар и компјутериста државне репрезентације, написао је у једном нашем листу да је ово једна од најатрактивнијих партија на државном женском првенству 2000. године. Омладинска првакиња Југославије бранила се Пирчевом одбраном, а Сања је ушла у варијанту која није актуелна, пошто се сматра да бели ту нема више од ремија. Међутим, баш је Јован Петронић, иначе Сањин супруг, сматрао да варијанта вреди и да је треба играти. Штета што је дошло до грешака у раној фази партије, па нисмо сазнали шта би се догодило да је играно јаче.

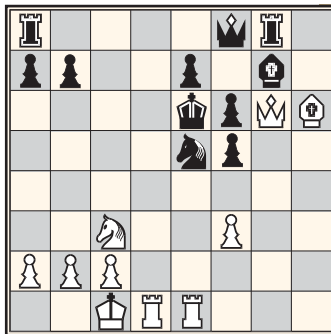
9. хг6! хг6?

По књигама - жртва фигуре се прихвата, али се црни уплашио „домоћих анализа“

10. Дд4 де5

Енциклопедија отварања предлаже 10... Сц6 11. Дф2 е6 12. Дг3 али и после тога бели стоји мало боље.

11. фе5! Се5 12. Дх4! Сф3 13. гф3 ф6 14. Лд3! Лф5 15. Лф5 гф5 16. Дх7 Кф7 17. Лх6

Тг8 18. Тг1 Дф8 19. 0-0-0! Сц6 20. Дг6! Ке6 21. Те1 Се5

Бели: Кц1, Дг6, Тд1, Те1, Лх6, Сц3, а2, б2, ц2, ф3
Црни: Ке6, Дф8, Та8, Тг8, Лг7, Се5, а7, б7, е7, ф5, ф6

22. ф4!

„Најбољи потез са становишта обичног човека“ – пише Петронић, али је компјутер нашао форсиран мат у осам потеза! Због труске жртве фигуре и лепих матних слика, он је с правом дао високу оцену не само партији, већ и компјутерским анализама. Дакле, ишло је 22. Те5!! Ке5 23. Лф4!! Кф4 24. Се2! Ке3 25. Тд3 Кф2 26. Тд1 Ке8 27. Дб5! Кф7 28. Дх5! Ке6 29. Дд5 мат! Као да и сам компјутер ужива у лепоти ове „параде матова“.

22... Лх6 23. Те5 мат.

1:0

КОЊИЋЕВ СКОК

Крените од обележених поља, као скакач у шаху, по путањи у облику слова Г, тако да добијете две народне пословице.

	за	-сно	
-та-	ру-	-ло	-ма
вре-	Ла-	хва-	је
-ђим	-ти.	-ка-	гво-
	-жђе	ту-	

	-ли	-ко	
-ти.	-ри-	те-	а-
је	Ла-	-ри-	је
-во-		-ти,	-шко
	тво-	го-	

Решење судоку – водоравно: 2, 5, 9, 1, 6, 4, 3, 7, 6, 8, 7, 9, 1, 4, 1, 7, 5, 8, 6, 4, 2, 8, 5, 9, 6, 8, 6, 3, 7, 1, 6, 1, 9, 2, 5, 3, 3, 4, 9, 5, 8, 1, 4, 7, 8, 6, 9, 9, 6, 5, 2, 1, 7, 3, 4.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

○	1	○	2	3	4	5	6	7	○	8	○	9	10	11	12	13	14	○	15	○	16	
17									18									19				
○		20									21										22	
23				24									25									
26						27									28							
29								30									31					
32										33											34	
35			36										37									
38					39								40									
41							42									43						
44										45										46		
○		47										48									○	
49				50										51								

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРРАВНО: Бусовача, токатине, над, и, елементи, Авијетка, е, ТДК, несрећан, мутавост, карст, тимарити, онакве, анекдоти, анимитет, Лоар, наталитет, четинари, шм, ај, витамин А, ускратити, чико, Ири канал, Латеран, едамер, рабинати, ИТИРИ, гемината, ониризам, низ, р, примитак, линијце, а, уво, обзидати, осаријум.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРРАВНО:

17. Неправилан, 18. Артисти у циркусу, пеливани, 19. Слободан простор у граду, 20. Позналац романских језика и књижевности, 21. Вршилац асанације, 23. Бања у Белгији, 24. Витамин, један од најбољих антиоксиданаса у организму, 25. Најбржа врста међу птицама и осталим организмима на Земљи, 26. Мушко име, 27. Женка магарца, 28. Производ распада материје (хем.), 29. Окаменотина, 30. Безимен, непознат (грч.), 31. Израелска глумица, Далија, 32. Особа која лицитира, 33. Капајући нацурити, 34. Иницијали писца Франса, 35. Предлог, 36. Окамењене биљке, 37. Стврдњавати се на површини, 38. Врста посуде за цвеће (мн.), 39. Стручни оцењивач, 40. Бивша филмска глумица, 41. Корисник стана, 42. Једињења цијана са металима, 43. Староегипатски писац, 44. Неговати коње, 45. Средњовековни великаш, Ђорђе Комнин, 46. Период од 24 часа, 47. Спољни, спољашњи (лат.), 48. Песма Жељка Јоксимовића из 2004. године с којом је представљао Србију и Црну Гору на Еуросонгу, 49. Организација удруженог рада (скр.), 50. Острвска држава у Тихом океану, 51. Дремачи, дремала.

УСПРАВНО:

1. Авантуризам, 2. Брдо код Невесиња где је 9. јуна 1875. године избио устанак Невесињска пушка, 3. Грчко слово, 4. Пензионери (лат.), 5. Спој добијен шивењем, 6. Цртач у цртаном филму, 7. Анита одмила, 8. Филозофски појам који се користи у хиндуизму, 9. Рано воће и поврће, 10. Символ осмијума, 11. Степеник, 12. Име бивше глумице Жирардо, 13. Станари тавана, 14. Несрећно дете из грчког мита (апалиндром од СИТИ), 15. Спора, инертна, 16. Глорификатори, 18. Река у Панами (анаграм од ГАСИРАТИ), 19. Бивша глумица, Морин, 20. Поцепати, искидати, 21. Ироник, иронист, 22. Композиција у опери, 24. Биљка миоглед, 25. Врста јестиве биљке, водопија, 27. Покрити одозго, 28. Славни песник, Глијом, 30. Војне старешине, 31. Израслина, кврга (мед.), 33. Женско име, 34. Име физичара Авогадра, 36. Фудбалски тренер, Матијас, 37. Индиго-биљке, 39. Административни центар Арске области (Татарстан), 40. Назив највећег десанта у историји када су се 6. јуна 1944. године савезничке снаге искрцале у Нормандији, 42. Катран, 43. Назив, 45. Почетна слова азбуке, 46. Лична заменица.

СТО ДЕЛА ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ ЂУРЕ ПОПОВИЋА

100
ДЕЛА

Галерија Дома Војске Србије

17. мај – 22. јун 2013. године

МУДРОСТ И МАЧ – филозофи о тајнама мира и рата Илија Кајтез

Комплексно ауторско дело у коме се проблематика мира и рата анализира са становишта хронолошког развоја филозофске мисли од освета људског друштва до савременог доба. Аутор се обраћа најширем кругу академске популације, а бројним цитатима обимне изворне грађе књигу је обдарио општеобразовним карактером. Лепим прозним приповедачким стилем, на јасан и пригодан начин, излажу се сложене филозофске и научне дилеме и читаоцу пружа могућност да са лакоћом и задовољством увећа своју спознају о тематици која се најдиректније тиче сваког људског бића, јер, како аутор каже, „Мир је драгоцен и битан... Мир је наша судбина и наша једина нада.“

Броширано / ф. 17×24, 749 стр. / шифра: 111277
цена: **са попустом: 1.436,40**

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363

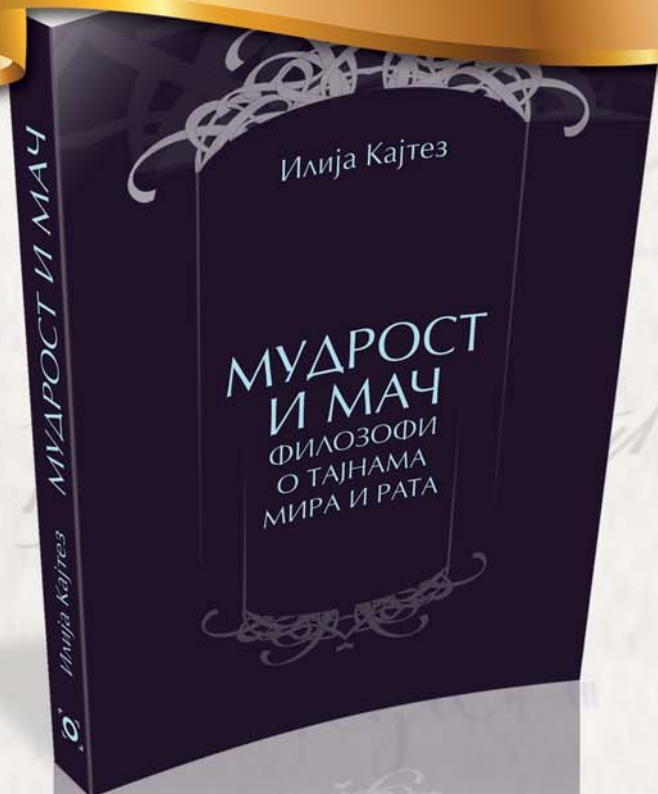
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Мудрост и мач – филозофи о тајнама мира и рата“ по цени од **1.436,40** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац _____
ЈМБГ _____
Адреса становања, улица и број: _____
Место _____
Телефон _____
Потпис наручиоца _____

Плаћање наручених издања врши се унапред. Доказ о улази целокујној износа доставиши МЦ „Одбрана“, након чега испоручујемо књиге. Куљена издања биће достављена путем Пост експреса, на шериш кујца

НОВО

ХОБСОВА ТЕОРИЈА ЉУДСКЕ ПРИРОДЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ МИРА И ПОРЕТКА

С. Стојановић

Књига обрађује увек актуелну и занимљиву проблематику. Доминација природних нужности у човеку, од којих је жеља за што више моћи примарна, не оставља другу могућност осим могућности трајног и неотклоњивог сукоба у природној егзистенцији људи. Дедуктивистички поступак прожима читаву Хобсову политичку филозофију и аутор проциљиво излаже оригиналност његове елаборације.

Броширано / ф. 17×24, 178 стр. / шифра: 111280
цена: **1.080,00 / са попустом: 756,00**

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363

Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Хобсова теорија људске природе и перспективе мира и поретка“ по цени од **756,00** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац _____
ЈМБГ _____
Адреса становања, улица и број: _____
Место _____
Телефон _____
Потпис наручиоца _____

Издања се плаћају унапред. Уз наруцбеницу послаши доказ о улази целокујној износа, након чега испоручујемо књиге. Куљена издања биће достављена путем Пост експреса, на шериш кујца.

НОВО

